

لاریم مخضع اللذ

فخر البنات سليمانوأ

قرنرا تم بیده سئم

برنچی جزء

ناشری :

محمد فاتح بن غلامان الـکرمی

Оренбургъ

Типо-литографія М.-Ф. Каримова

1906.

ناشر طرفندن:

تاریخلارك شهادتیله معلومدرکه : انسانلر نه قدر جااهل و مدنیتسز
اوسله لر خاتون لوغه شو نسبتده تو بان کوز ايله باقوب کامشلر و آنلارك
حقوقلارینی کندیلرینه هیچ ویرماماشلر و یاخود غایت آز ویرلامشلر .
بوحال بو کونگى کوننده ده شویله در . فقط معارف و مدنیت ترقی ایدى كجه
انسانلارك بو فکرلری او زگاروب خاتونلارك دخى ايرلر كېي هیچ
فرقسىز تام الحقوق انسان او لدقلىرى بناء عليه حقوقجه ايرلره مساوى
اولمه لزى لازم كلدىگى يواش يواش تصدىق و كندیلرینه عاڻى
حقوقلارىدە كندیلرینه ويرلمىگە باشلامشلر .

بر و قتلر اوروپا ملتلىنىدە ، بو كون بزده اولمېغى كېي ،
قىزلارك يازى او گرفمه لريغه فن و معارف او قومەلرینه لزوم كورلمىور
و هى جوازى ايله شرعا فتواده ويرلمىور ايىدى . حاضرندە ايسە بونلر
ابچون اك عالى دارالفنون قپولرى آچىق وبغض يرلرده پرافيسورلارك
ودوقتۇرلۇق بىعى مدرسلك و علامەللىك كرسىمىرى حاضردر .

بزم اسلام شرىعىتى بويونچە ايرلر كېي خاتون قره لوه ده علم
فرض او لىيختىن و علم ايسە دنيا و آخرت ابچون لازم او لان مسئلەلر لارك
دا ويمازولارك كافەسىنيدە شامل ايىدىكىنلىن مسلمان لر آره سننە خاتون
قىزلىرى او قوتھە جواز ولزوم مەقندە هیچ بىر وجهە سوز و اختلف
اولماق كىرك ايىدى . حالبىكە : « هر بىر مسلمانە علم فرضىر . »
دېھ درس او قتوچى بعض آدمىرلىز علم گە او زلارچە كا كرى معنالىر
ويرلوب ملتىزك يارتىپسى او لان خاتونلىزمك و بونلر واسطەسىلە بىتون
خلقه مزك نادان قالىمەلرینه سبب او لمقدەلر ايىدى . حاضرندە هم
كوبىسچە شویله در . فقط حمد او سونكە : بو صوك ۋمانلارده ملتىز
آره سننە آزمى چوقۇمى علم و معرفت طارالوب فکر آچىلەغە باشلاڭ .

کبی خاتون قز تربیه سینک لزوم و اهمیت ده در حال آگلاشانی
و خاتون قزلرمزی تعسلیم و تربیه آیدمه جلک او لورسه ق مندمز ایچون
انفاضن قورتلمعه هیچ بر چاره یوقلغی بر چوقلرمزه آچیق معلوم
اولدی . ایولردن اولسون خاتونلاردن اولسون بعض بر حمیتلی
ذاتلر بو مسئله به لا یقه اهمیت ویروب اللرزن کلدیگی قدر بو
خصوصده یازمغه ویاخود بالذات کندیلری او قومغه و بایلرمز او توتفق
ایچون آچجه ایله باردم ایدمگه باشладیلر . کرچه عدلری آزارسده
حنیفه خانم ، عالمة البنات خانم ، زهراء خانم ، امینه خانم کبی ادیمه .
محرره و معلمه لرمزک وجودی ملتمنز ایچون مدارافتخارایدی . حالبوکه
اسمری بویله باشقه لره معلوم او لمادیغی مالده او ز داشه لرنده
خدمت تعليمیده و قلمیده ایله مشغول اولان گیمه بر قاج فاضله و عالمه
خانملرمز وارمش . ایشته سره مکاریه (نیژنی) آخوندی فضیلداو امام
محمد خلیل افندي سلیمانوفک زوجه محترمه سی فخر البنات خانمک
عثمانلی شیوه سندن آلوب خالص قازان لسانی او زره یارديغی « قزلر
تربیه سی » نام اثرینی تقدیم این بیورم .

بونده یازیلان شیلر کچوک او لسون الوغ او لسون هر بر خاتون
قرلر ایچون کرکلی وتانی غایت درجهده آچیق ویتکل او لدیغندن بو
رساله قز مکتبه لرنده درس او له رف او قوتمن ایچون مناسب او لدیغش
کبی او لرده هر بر خاتون و قزلرک اللرزنده بولونه رف مطالعه ایدمگه
هم پک لا یقدر .

باش قزلر و خاتونلار ایچون یورت تربیه سی خصوصنده بیدله ده
سی مطلب لازم او لان اشلر حقنده بو رساله بنم ناتار تلمذ دها
بر نجی دا لنجی کتابدر . بویله هم بر رساله وجوده کیترد بکی ایچون
محترمه محرره سی فخر البنات خانمی تبریک باشقه خانملرمزکه تعليم
و خدمت ملیه یولنده هیچ بر شیه باقما یه رف قهرمانانه بو صورتده
میل انه چیقهه لرینی تمنی ایدر ز . چونکه بو کتا وقت پک کامشدرا
محمد فاتح السکریمی .

مترجهه طرفندن بر ايکى سوز

عالم فاضل على نظيمها افندى هضرتلىنىڭ تعلمى بىنات اسىنەدە أولاًن اثر جليللىرى نظردقىمى جلب ايدىكىندن و طوطاشلرغە اوقۇر اوجون بو كېيى ادبى و فنى كىتاب غەغايت اختىاجەن بولغاندىن مەلـكەزىدە مىتىپ ابىنداشىئەنك اوچىچى صنۇنى تشكىيل ايدىن طوطاشلرغە مخصوص بولق اوزىزه تۈرك تىلەن آناتلىم ز بولغان تا نارچەغە ترجمە قىلىم . بو كونكى ڪوننك واق قز بالالارى آلداغى كوندە اپىز و قز بالالارينى تربىيە قىلىوب اوسىر دچى آنالار و بىر يورتىدۇ بولغان بىتىن نىرسەلىف بارلاپ يخشى قارادچى صاقچىلىر ، يورتىدە بولغان بىتون جماعتىكە تعلمى بىر دچى معلمەلار و يورتىداغى درجه دە اوزىزىن آرتىۋ واولوغ بولغان ذاتلىرغە خدمت قىلىوچى خادىھەلر ، و يورتىدە بولغان آورولرىنى قارادچى طبىبىھەلر بولاقفلار در . شونك اوچون قز بالالار مزغە لازىم قدر علوم دينىيە و علم اخلاق اوگر تكandىن صونك معىشت قىلىور اوچون يورت اشلىرىنە تعلقلى بولغان نىرسەلارنىڭ هېرىسىنى بلەر و لازىدر . قىزلىمىز دىن و دنیا علمىندىن خىردار بولسەلر آنلىرنك تربىيەلارى ايلە اوسكان اپىز و قز بالالارنىڭ عالم هنر اىھەلرى بوللوب ملتىكە خادىم و خادىھ بولۇنۋە ھېچ شېھە يوقىر . كىركىمكەنە بولسەدە غاتۇن قز طائىفەسىنە يورت اشلىتكان اشلىرىنىڭ هېرىتەن بىرلىك مەمكىن بولسۇن ؟ ھەج سلرمىزگە بىر فايىدە بولق اميدى ايلە ترجمە قىلىنى قصورلىرىمىزى عفو قىلماقاڭارنى قارئېنلىرىدىن رجا ايدىرم . بىزم معىشتنىزگە تعلقى بولماغان بعض مادەلرىنى قالىرلوب آنلە كەنەنەنە مەلـكەزىنڭ معىشتنى اوچون ضرور بولغان بعضارنى آرتىرلىدى . مولام فايىدە سنى ميسىر قىلىسە اىلىدى . تعلمى بىناتنىڭ دۆزىچى دېشىچى كتابلارى ھەنشاء الله ترجمە قىلىنور .

یورت تو تا بلو

اوی اشلرینی ، اویلرني ، اویداگی جماعتلارنى قاراد بىر اوستالىف
 اولوب همده بو هنر ماتونلىرنك بىرچى وظيفهسى بولغان اوچون ياش
 قىزلىرنك بىر زمان اۆل آنى اوپرانورگە كوشولرى بىك لازىدر ، شول
 هنرگە (ادارە بىقىيە دبورلار) بو هنرنى اوپرانوون مقصود مەمکن قدرلى
 آز راصخود بىرلە كوب يايلاق ومال طابيق بولغان كى بىر هنرنى
 اوپرەنگان خاتون اوزىنه لازم بولغان چاما بىرلە اش قىلو صافلىق ،
 پاكىلك ، كوركام ترتىب ، اشچىنلەك ، كشى قائىدە سىنه طرشق كىن بىر نىچە
 حاصىنلەر نىدە بلىور ، بىز بىر اورنە يوقارىدە يازلغان حاصىنلەرنك
 بىرچىسى بولغان چامالاب طونو ، ويورت دە بولغان داخوت و راصخوتلار
 طوغر و سەنە سوپىلە يە چىكمەز : يورط-كىزدە بىر كامل تزوڭلاڭ بولۇر ورغە
 تلىيسىزمى ؟ آلاى بولسە تو بازىن كى نصىخىتلارنى طەللاڭز . قوللۇزدە بىر حساب
 دفترى طوتىڭز ، اگر بىلە-گىلى بولسەنى قىرداخوتىڭز كۈرمىز بارق شول دفترگە
 يازىڭز . صونىڭ ان يىلىق قىر راصخوت تو تارغە كېراك بولۇر ، شۇنى يازىڭز ،
 لەن كىيلە تورغان داخوتىڭزنى يارغاننى باي بولما سەڭز آلداغى كونىد بىك باي
 بولو اميدى بىرلە يازلىشما سەقە قاراڭز ، راصخوتىڭزنى اميدا يتونىڭز قدر توگل ،
 قوللىڭز داغى يايلىغىنلىڭز غە قاراب طوتىڭز ، بىرىل اچىنلەنى قىرتو تاچاڭنلىڭزنى بىسا
 نىڭز دەقىيرلەرگە بېرىھەچك صىقه لەنلىكىنلەن ئەندىمى بارقى تمام بولىڭز كە آيد
 ياكە كۈندەنى قدر آقچە بىرە چك-كىزنى كورورسز ، كىيلە طورغان
 داخوتىڭز حسابلانغاندىن صوك (اگر بولسە) فاتىر حقى آشامق اچمەك
 اوس باش بهالرى اوچون طوتاسىس راصخوتلارنى تىعىن قىلىڭز ،
 ھم آنى ھىچ كېچكتر مىسە كە طرشىڭز . اگر بىلە-گىلى كىيلە طورغان داخوتىڭز
 كېرەك يارا قاراڭز غە يەنملىك بولسە ، اشلە كىز آقچە طابىڭز بىر كشى

هېچ بىر نوسەسى بولماغانلىق بىرلە فقير بولماس، بارى اشله مىغانلىك
 بىرلە فقدر بولور. اش، طرشقان كشىنى هر وقت تربىيە قىلۇر صاقلار،
 اگر آرتق راصخوئلىرىز بىرلە كىزدىن چغا طورغان ئەرم آقچەلەرن
 كوز يومساڭز بونىڭ طبىيە نېبىجە سى، بولغان بورج ياصارغە جىبور
 بولورسىز، هم ايركسىز بورچلانورسىز، بورچلىزىز بولور، بۇ وقتىدە سىزگە
 بىيك زىيان بولور. يورت توتىرە بىر كچكىنە كىنه بورج، كىيەمىدا گى
 بىرتق كېيدىر. حاضر كورنەسىدە يىمالىمىھ بارا بارا ضمورايپور.
 الحاصل كوچكىز يېتكان قدرلىقنى تولاب آللىكىز، يېخشى يېتكان بولور
 سىز، آز راصخوت توتقان بولورسىز. بىلەگلىن آقچە نىكىدىن آرتق
 طۈزدۈر و قورقۇندان قوطلورسىز. يېتكى طوطولغان راصخوت كىنه گا سىدىن
 يېھىت قىلىيف، يېخشى طورولا طورغان بىر اويدە يورت باشى بولغان
 خاتون طوتولغان راصخۇنلارنى كونىيەكىنى كونىيە يازوب قويار، مەنك
 تۈرلى شغل ومشقت لەر اچىنە بولسەدە بىر كون اچىنە توتلغان آقچەنى
 بىر كچكىنە كىنه گا گە يازوب قويماي يوقىغە ياتماسقە عادتلاۋۇ لازم بولور.
 يورت باش خاتون غافللەك گە توشوب طوتقان راصخوتىنى يازوب
 قويارغە اونناسىس اوچون مىذكور كىنه گە فى بولمه سىدىن كوز آلدىندە
 بىيگرا كىدە طوغروس كىسە سىدىن بولىدىر ورغە كىراڭ بولور. قايسى وقىرىدە
 يورت توتارغە اشنى چامالاپ اشلىرى كەنگەن ئەرمىنەن كەنگەن ئەرمىنە
 (كىشى توتقان راصخودىنى ئونىكىن كونگە كىنه گا گە يازوب قويىي نېڭە كىراڭ
 فى قدر توتولغانلىقنى كوروب قورقور اوچۇنى طوتولغان طوتولغان ئەندە
 بىتىكان، بىتىكان نىرسە كېرى اورنىيە قايناتچاق توكل ايم) دىستان
 سوز لىرى ايشىلسەدە بىر فىكەر طوغرى فىكەر توكل در؛
 ياكىش و خەترلىق اولغانى كورنوب طورادر،
 كىشى توتقان راصخۇنلارنى يازوب قويىيە هر مېنۇتىدە كىسە سىدىن چقغان
 آقچەنىڭ صاننى بلۇب طرور، بىر آتسنا آراسىنى توتلغان آقچەنىڭ صانى

اول آتناده توتارغه تیوشلی بولغان قدردن آرتسه آچجه فی چاما برلن
 طوتو بولی اویلانور ، صون-گره ، ایری کاصصه ده ایک طوغریسی
 پرتمانینه هیج آچجه قالماغاننی کوروب عجبلنر لک بولسه بورط
 توتوجن خاتون آندلا صاتوب آلمغان نرسه لرنی و بونارغه بیرلگان
 آچجه برله آشامق ، اچمک ، که طونلاغان آچجه لرنک صاننی یارغان کنا گهفی
 کورساتور : قایسی خاتونلر توتفان راصخوتلری اوچون کنا گه لرنک
 تورلسينه ها صللار آچار ار مثلا کپورلر ، ايمک ، ایت ، اون ، دوگن ، مای ،
 آثار خیریه الخ اوچون کاغدلر خاصلارلر . يل طولغاندن صوڭ آچق
 و طوغری جیوب حسابلرینك اوچاوینی تزه تورلر ، بر یاقده دافوت
 ایدکچی یاقده راصخوت یارلغان بولور ایکی یاقنک مجموعی مالنک
 حالنی کورساتوب طرور ، منه بو وقئى غیال آناسی اوچون بر بختلى
 وقت يا ایسه بر فایقى وقتى بولور ، اگر راصخوتى داخوتدان آرتق
 بولسە واي آنک حالينه ، يورطى بېك تىز خرابلۇغه ايله نور ، اگر
 مونك ھلەقچە چىسى ، اگر داخوتنىڭ راصخوتىن آرتقان قولنەن قالغان
 بولسە ، اگر ڪراك بولغان ڪۈنلەدە با ایرى يا بالا لرى اوچون بر
 كراڭ فرسه صاتوب آلورغە لازم بولغان تقدىرده چامالاب طوتوب
 جىغان آچجه سنى طوتىنى بختىر : (كىلرندن آرتق طوتىق بر جولرنك
 اش ، بنون كىلرنى طوتوب بىترمك بر آنلۇغنانك اشى ، كىلرندن
 آز طوتوب عقللى نىڭ اشى در) دىكان آدملىرى بېك طوغرى سوپىلە
 گانلر ، يل تولغانىڭ كورنگان داخوت برلە راصخوتىنى اوچاب فاراغاندىن
 صونك اير برلە خاتون بر بولوب اتفاق قىلىشورلر اگر داخوت
 دراصخوتىنى كىملەك و آچق بولسە آللە طوتىلە چىق راصخوتلر اوچون آندىن
 موندىن چغارە آلولرنى تىكشىر ووب فارارلر ، هر ايدىسى ڪرا كمان
 فرسەلر صاتوب آلماسقە بېك ڪراك بولماغاندە هىج آچجه توتىمسقە
 بېك اوزوپ سوز بىر ورلر .
 وەذ كور آچقى آلداغى يىنك داغۇقى زائى راصخوتىن آرنقانى

برله قابل‌وارف اميد ايتارلار، فايسي مكتبلرده شا كردنزك اويره
 تلنوي اوچون هر صاتوب آلغان نرلرينى يازوب قويارغه قولدنىڭ بىر
 كچكىنه حساب دفترى بولدرولرى عادت قىلغانلىدركە بوبىك يخشى بىر
 عادتىر. منه هام قىزلىرى، سىزلىرى، نىشولار شىكللى اشله ئىز، سىزلىرى
 فاييسى راصخوتلىرىنىڭ ياخىسى كينورگە زينتىگە كىرا كلى واق توپاك
 نرسەلرنىڭنى صاتوب آلمۇر اوچون بىرولىڭان اقچەنى كۈندەگى
 راصخوتلىرى بىر كچكىنه دفتركە يازوب قويوب كچكىنه وقتكىزدانوق
 حسابنى بلورغە اوپرانىڭز بوبىك اونكىغا يلى و بىك ينئىل حساب سىزلىرى
 آلداغى كۈندە ينه سىزنىڭ اوچون بىك كىرا كلى بولغان غايت درست
 صورتىدە كىنەگا طوتو عادتىنە توشندرسون.

خاتونلرغە علم و تربىيە اويره تو

خاتونلىرىنىڭ علم اويره نولرى باولرى يخشىمى ياخىسى بورت طوتو
 طوغرۇسىنىڭ بولغان آنى قىلىمى قالۇ ھېيج مىكن بولماغان بىر نچە خدمتلرىنى
 اوپرەنۈدن باشقە معلوماتلىرى بولماغان آرتقىمى، نىندى عجب سوەال!
 بىر سؤالنىڭ خاتونلىرى حقىنە خورلاو بىرله قاتش بىر سؤال بولغاننى
 اوپالماى سوپىلار و آنئا فارشى اوشبو روшли ھواب بىرورمزى: ياش بىرقى
 طوغرى، نىق، كىنىك و حتى ياشى مساعى بولسە تمام بىر روشه
 تعالىم و تربىيە كورسون، و عقلنىڭ قوه سنى زىنتىلۇ و ذەپىنى كىكايىتۇ
 طوغروسىنە آندىن ھېيج بىر نرسە قىغانلىماسون، آدمىل ير شىكللى اوز
 حالتىڭ طاشلانسى قىرىدىشىن باشقە بىر نرسە دە بولدر ماسلەر، ايرلار،
 كېنى خانۇنلىرىدە آنئلار و بىلور اوچون بىر عقل، تىلىز و توزك قىلورغە
 بىر فکر و نېيت فارشى طروراق ياكە چدارلۇ مىس لر(سيزو) صافلارلۇ
 بىر صىت، اشلايەپىك و قالدرە چىق ايدىگولك اىيەلر يىدر.

بولای بولغانند هیچ بر نرسه اویرانمی بو اشلرنک بارسني اشله مک
 لری اوزلری اوچون آسات بولوره ؟ خاتونلار اشل طورغان اشلرنک
 هر قایسی بتون آدملنک عمرینک نیگز لریدر . چند انوق بورتلر فی
 خراب قبلغان یا که بخش توتقان ، بورت نرسه لرینک هر برسینی
 او رنینه قویغان ، شونک اوچونده اوی اچنده بولغان جماعتله گه فایده
 طورغان اشلرنک هر برسینی اورنک بور تکان خاتون لر توکامی ؟ - بولای
 بولاعج علم اویرانکان تربیه کورکان بر عقلنک اوزاشلرینی بخش و او رنند
 اشل آلوینه فوق العاده اشانورغ ، سرکدر . بورت جماعتله گه فایده
 بخش تربیه قیلمنوی ، سلامقلک و آنالف نک ، زوجه لکنک حق برله
 ادا قیلمنوی بورت اشلرینک کورکام صورتنه بورتلدی اوچون قزلرغه
 نق و طوغری بر روشه علم و تربیه اویرانو لازم در . ایده خانم
 قزلرغه ایته من ، طرشنگز ، وقتنه او تکارهای عقل و ذهنگزنه قوتله گز
 آلاین ایکی شرط برله ، برخنسی بودره : او قو و بلذز ، جمیع اوستگزگه
 لازم بولغان اشلرنک برخنسی اورنن آلغان ، طوطاشلچ ، خاتونلچ
 یا که انکالک کبی اشلارگزگه هیچ بر کمچیلک کیترمsson ، ایکه چیلک شولدرکه :
 بلکان نرسه لرگز اوچون هیچ بر و قدن هغور بواها گز و آنی همان
 اویرانورگه طرشنگز ، بو ایکی شرطنه او رنینه کیدره آلسائگز تله گان
 قدرلی علم و کمال ایده لری بولگز و هنگز اوچون هیچ کم سزنه عیب
 ایتماز ، خاتونلرغه تیوشلی بولغان هر بر فضیلتنه جیغان یا گاغنه گیاوگه
 بارغان بر یاش خانم بله مزکه شو خانمنی ایری قائن افسینه مکتبده
 خلفه لری طرفندن بیز لگان عربی فارسی وظیفه لرینی توزاتکاننی
 کورکاج عجلنوب زوجه سینه (امان بکه افنده سز بو ایکی تلمنی
 او قودگزمه) دیب صورا غاج خانم کولمسره ب : (اوت افندم) دیه
 جواب بیز مشکر ، نیندی عبرتلی درس .

اوقو - کتابلر

کتاب قاراو، ایک هضور و ایک گوزل یواچلردن برسی بولغان
کبی ذهن آرتدرهق، علم و معرفت عاصل اینمک، حاصل علم و تربیه
اویرنمک اوچون بیک کرکل بولغان اشلردن برسیدر، بر یخشن
کتاب قاراو برله قایغیلر طارالور، لسکن شونیده اول سویلیم که بزدک
اوچون طوغری و درست کتابلر قاراودن فاوده لی راق هیچ نرسه
بولمسار کبین ناچار فائیه سز و ضرر لی ڪتابارنی قاراودن ده
خطره لی رهک هیچ نرسه اویلانماز، اگر یخشن کتاب نیچوک طانیلور دیب
صوراساڭز سزگه شول روشنی جواب بیرمز: ذهنلر مزف توراتکان
کرکل اشلوفزی بزگه بىلدىرگان و سویدرگان کوركام حال و خلق ایمهس
بدلوجه بزفی قزقىرغان کتاب یخشی کتابىدر.

مۇنك خلاف بولوب بزده بوزق فکرلارنى اوپيانقان، ياواز
ۋەنچار خلقىلارنى کوركام خلقىلر كېن کورستكان، بىزنى يالقىش اوپلارغە
بىمار و ب طوغى اوپلاردن چىركان زىنەرگان کتاب ايسە، بىرنچار کتابىدر.
آنى تىمىزلاڭ قولدان تو شۇرۇرگە ڪرک، مۇندىن كوز يوموب ياش
قىزلىزاك آذالرىنىن ياشىن اوقو زىنەر بولغان اشىلرنىڭ اوقو رغە تىوش
تو ئىلدر. كېچىنە طوتاشار، اگر مىنلىن، نرسه اوقو رغە ڪرک دیب
صوراساڭز، سزگە شول روشنی جواب بیرمىن: هر كمنك حسن
ظىنى بولغان مۇاھىارنىڭ علم ادب و اخلاقىن اورنىڭ كە طوتارغە يارارلىق
بولغان اشىلر يىنى اوقتۇز. آنڭ اوچون اول اشىلرنىڭ یخشى يماننى آير
تۇر، کوركام خلق ایمهسى قىلۇر اوچون صاناب بىترىسلەك كوب فايدىن
لارى باردر.

یورت طوتا بلو فنی

اویند اچ خانه نلرگ، تا بشر لمشیز، آنلا اجرا قیلور عه تیوشلی
 بولغان نرسه لرنی او بر فرمسه کرا کلی بولغان اشلر ینک باشند بالغشقار
 بولور، بو اشلر بر ناتون اوچون فائده لی و فدری مرتبه لی بولو ینه
 سبب بولغان بر فن بولوب یورت طوتا بلو فنینی جیغان و ظیفه لرناک
 بقوفنی کورساتور.

سز هر زمان بولای بالا بولوب قالمازسر. علم صرف، تاریخ،
 جغرافیا، فنلر یگنه سز نک یاڭىز شەللەرگەز بولماس. سزف آلداغى
 كوندە اویلاپ وبلوب اشلرگە توشندرە طورغان فن یورت طوتا بلو
 فنیدور، یورت ملوتا بلو فنینک نی قد ڪىلىنىڭ ياكاننى يازارغە
 ڪىشىكىز شول بر ايکى كاغذ سزگە آيىم آچق آڭلا تور، یورت
 تۈر كىلىكى اوچون بولغان هر بر نرسه ناتون اوچون تعلیم و قربىيە
 اوستىيەنە جىا قىلىنىش بولماق، تیوشلېز.

خاتونمك آش نى روشنلى حاضرلىگانشى، اوستال نى روشنلى قويىلە
 چىنى، بر اوينك ڪىرك نرسەلر يىنى حاضرلر اوچون ئىندى تىبىيرلر
 لازم بولغانىنى، آش طورغان نرسەلر زىكىنى حق بىرلە آلتاچىنى وشرل
 قدر كشىگە فى قدر آش يىناچىنى ومونىڭ كىمى يە باشقە بر ئىچە نرسە
 لرنى بلوى لازم بولور. چىتكەن صاتوب آلتىغا دە قىدەت بولا طورغان
 نرسەلرنى آزىزى آقچە بىرلە آدم اوزى اشلى آلا طورغان بولسىه آنى
 اويرانو دە فائده دن بوش توگلەر. یورت طوتا بلو فنی طوغىرو سىدە
 اشلەنە و طوتولە تورغان نرسەلرنى اويرانو خاتونلار اوچون البتە لازىزىر.
 بر عائىلە نىڭ آنداسى قوشقان اشلر ینك هر بىرىنى اوزىيە اشلى بىلمك
 ڪىدر. آنك اوچون هېچ بر كونلا آش پشىرۇدىن كىيۇم تىگۈدىن كر

یوودن، آیونک اچنی سبر و ب طوزانلرینی سورتودن او زینی قوتلدره
 آلوینه اشانه-اس، حالنک ایج-ای آنی قول آستنده بولغان ایونک
 رزقلارینی ڪرك يارا-قـلـارـيـنـى هاضـرـلـوـوـ بـيـرونـى اوـسـتـيـنـهـ آـلـوـچـىـ،ـ بـدـونـ
 بورـتـ جـمـاعـتـيـنـهـ مـعـلـمـ،ـ آـورـوـ قـارـاـوـچـىـ اـيـكـچـىـ اـيـسـمـ بـرـلـهـ آـورـ خـدـ
 هـچـيـسـىـ قـيـاهـشـدـرـ.ـ عـالـمـلـارـ دـنـ بـرـسـىـ يـازـغـانـ ڪـتاـبـلـارـيـنـكـ بـرـ سنـهـ
 اـيـنـڪـانـ:ـ «ـيـاشـ قـزـلـرـنـكـ ذـهـنـىـ عـمـرـىـ بـؤـينـچـهـ اوـسـتـيـنـهـ
 لـازـمـ بـولـغانـ فـرـسـهـلـرـ بـرـلـهـ هـاضـرـلـگـهـ طـرـشـكـنـ،ـ آـثـاـ بـورـتـ اـشـلـرـيـنـىـ
 اوـبـرـهـ تـكـزـ،ـ آـنـىـ كـچـكـنـهـ وـقـدـهـ يـورـتـ طـوـتـارـغـهـ حـسـابـ يـاصـارـغـهـ،ـ يـخـشـيـغـنـهـ
 وـاقـ تـوـيـاـكـ نـرـسـهـلـرـ صـاـتـوـبـ آـلـوـرـغـهـ،ـ هـرـ بـرـ نـرـسـهـنـكـ بـيـگـرـاـكـهـ فـائـدـلـىـ
 بـولـورـ اوـچـونـ نـيـچـكـ قـبـلـوـ ڪـركـ بـولـغـانـيـنـىـ بـلـكـرـوـگـهـ اـيـيهـ لـنـدـرـگـزـ
 اـيـكـچـىـ بـرـ عـالـمـ مـوـنـكـ حـقـنـىـ بـيـكـ كـوبـ نـرـسـهـلـرـ يـازـمـشـ،ـ دـيـمـشـكـهـ:ـ «ـيـاشـ
 قـزـلـرـغـهـ بـيـكـ كـچـكـنـهـ وـقـنـلـرـنـدـهـ اوـيـگـهـ تـعـلـقـلـىـ بـولـغانـ هـرـ بـرـ اـشـنـىـ كـزـرـ
 سـتـرـگـهـ تـيـوـشـدـرـ.ـ آـنـكـ اوـچـونـ اـشـ كـورـهـ كـورـهـ اوـبـرـهـنـلـورـ،ـ كـرـلـنـكـ
 روـشـلـىـ اوـولـنـوـيـنـىـ،ـ فـيـ روـشـلـىـ جـيـمـاـوبـ تـرـلـوـيـنـىـ نـگـهـرـهـ تـلـوـفـىـ،ـ اوـبـرـهـ تـورـ
 اوـچـونـ فـايـ وـقـنـكـ آـنـلـرـنـىـ كـرـ اوـواـ طـورـغـانـ اوـيـگـهـ،ـ اوـتـوـكـلـهـ طـورـغـانـ
 اوـرنـغـهـ اـيـلـتـرـگـهـ ڪـركـ،ـ آـنـدـهـ مـوـنـدـنـدـهـ آـرـتـغـرـافـ كـرـگـهـ صـاـبـونـ سـوـرـتـمـكـ،ـ
 كـرـنـيـ يـخـشـيـ اـوـقـ،ـ يـخـشـ جـيـمـقـ،ـ اوـتـوـكـلـهـمـكـ يـوـلـنـيـنـ اوـبـرـهـنـورـ.ـ قـايـسـىـ
 وـقـنـدـهـ طـوـطـاـشـلـارـ اـگـرـ آـشـچـىـ اـيـسـهـ خـاتـونـ آـشـنـىـ يـورـتـ اـيـيهـسـىـ خـاتـونـ
 پـشـرـسـهـ،ـ آـشـ پـشـرـهـ طـورـغـانـ اوـيدـهـ آـشـ صـوـ قـوـيـاـ طـورـغـانـ چـلـانـدـهـ طـوـطـاـ
 شـلـرـفـ بـولـنـدـرـوـبـ آـشـ نـيـچـكـ پـشـرـاـگـانـيـنـىـ كـورـسـتـرـگـهـ ڪـركـ.ـ تـوـتـلـ
 وـبـاـقـچـهـ يـمـشـلـرـىـ بـولاـ طـورـغـانـ وـبـاـشـهـ يـمـشـ بـولاـ طـورـغـانـ باـقـچـهـ لـرـغـهـ،ـ
 اـيـلـتـرـگـهـ ڪـركـ،ـ آـنـلـرـغـهـ بـراـوـىـ اوـچـونـ هـرـ وقتـ ڪـركـ بـولاـ طـورـغـانـ
 آـشـ اـچـهـ طـورـغـانـ نـرـسـهـلـرـنـىـ،ـ آـذـلـرـنـىـ نـيـچـكـ صـاـفـلـاـوـ قـاعـدـهـ لـرـيـنـىـ
 آـنـلـاـنـكـ فـيـ روـشـلـىـ اـشـلـهـنـوـ لـرـيـنـىـ،ـ طـوـتـلـهـ طـورـغـانـ صـاـوتـ صـاـباـ
 قـابـ چـقـلـارـنـىـ وـبـوـنـلـرـنـكـ نـيـچـكـ صـاـفـلـاـبـولـرـنـىـ بـلـدـرـرـگـهـ ڪـركـ،ـ قـزـلـنـكـ

چلان اشلرینه قولمرینی اویزلى اوچون بىك فايدىلى
 اولغان كىي آنلرنىڭ باقچە يېشلرېنىڭ هر تورلىسىنى : - كابستانى طور
 مادن كران آغاچنى ادرىس آغاچنىڭ آيرماغانلاريدە كورۇمكىدە در .
 هر بىر فرسەنگ وقتنى ، قش كۇنى يېش صاقلاونى ، رېقلارنىڭ ڪرك
 ياراقلىرىنىڭ ماضىلە طورغان وقتىنىڭ الخ اوپراتورگە ڪرك . انه طوطا
 شلر ، بىر يورت جماعىتى اچندە اشلارنى بلوب كر كەنچە يورتۇر ، هر
 كىمنى بىر عقللى تىدىپ بىرله ادارە قىلىور وھر نرسەنى اورنىنده طوتار
 بىر خاتون بولسى آنلىن قىيمىلى ، قىرىلى ، بىكىزرا كەن مەبىتلى سوپوملى ھېچ
 كم بولماس . انه شول روشنلى بىر قىزبالا آناسى نىڭ شادلەفنى خىر دعا
 سى ئابار ، مونداي بىر خاتون هر وقت اىيرىنە مەبىتلى بولۇر .
 مونداي بىر آنا بالاڭرىنىڭ چىكىسىز حرمت واولوغلاولرىنە اىرشور .
 مونداي يورت باش خاتون خدمت اىيەلرى قاشىندە مقبول واعتبارلى
 بولۇر .

زىنت كىيىنۇ قولپىشلانۇ

عقللى خاتونلار حقىنە هر وقت بىزارنى خېران قالىرا طورغان
 بىر نرسە باردرىكە ، اولىدە آنلۇنىڭ قولپىشقا چىكىسىز مىيل قىلىولرى ،
 كىيىنۇ گە كېرگەنلىن آرتق طوشولرىدىر . بوعىب ، اىيەسى بولغان خاتون
 اوچون ضور و آخرى آور خطرلى ذىتىجە كېتۈرر ، آنڭ اوچون بىزىچە
 عقلغا موافق بولمغان راصخوتلىر طوتۇۋىنە سېب بولۇر ، بۇ راصخوتلىر
 كىردىن كۈنگە ياشارغان دن اىيرىنىڭ جماعىتلەرنى بىختلى قىلىور
 اوچون تونىنى كۈنگە اوروپ طوشولرىنە فارشى يورت خلقى اچندە
 طاراق تېزلىك بىرلە باش كورستە باشلاي . دېستلىر خىراقلقە آنا آنا
 امىپ سزاىىكىدە فالور ، اشلر ادرىندە يوردوپ اىير بىرلە خاتون عقللى

وندبیرلى بولا طروب هیچ بر کشینک ڪوگلینه کیلمگان بو خراباپنک
 سبیلری خاطر گه کلور . . . . یور طینک خراب بولوینک سبین عائله
 آناسدن صوراڭن . بو طوغریم سزگە جواب بىرە آلوچن ياللىز اولغىدەر .
 آنڭ اوچون آنڭ قوشاققە عادتىن طش مېنلا بولۇذىن باشقە یورنى
 نك خراب بولوينه هیچ بر سېب بوقدر . براونك اوستىنک يا گامانىردى
 بر ڪيوم كوردىمى ، آندىن بىرى اوزىنە تىڭىرمى هیچ طورا آلماس .
 بر كېبتىدە بر ماتور ماڭرىيە بولغاننى ايشقىدىمى نىچىكە باروب آندىن
 اوزى اوچون بر كېرىملىك ڪېسىر بېچى اچى راھت طابماس ، شونك
 اوچون ايرىنک قازغانغان آچقەسى خاتونىنک بر طاقىم بوش وبوزق
 آرزولرىنه خدمت ايتىمكىن باشقا بر نرسەگە فائىسى بولماس ، قايىسى
 خاتونلار قاشىنلا لمىتەن انى روشنلى واقته ياصالاچىغى ، ڪولمكىنک نى
 توسلى بولەچىغى ، ياكە باش وچاج زىنتلىرىنک نى روشنە قويىلەچىغى
 اىڭ ڪركلى بر اش ھەممىنلا توتامقۇ بولوب تركلەكلەرىنک كوبراڭ
 كىساگى مونداي بر زىچە فائىدە سز و كىدرىمىس نىرسەلر بىرلە جويىالمقدە
 بولغاننى كوروب اوپلائىسى بر قاتى هىرىتلىدون آدم اوزىنى كېر و آلا
 آلماس . كرك ياش قىزلى كرك ھر بر خاتونلار ماتورلۇق و صلولق
 بىرلە قوشاققە دىنگە هیچ اييار مىڭانلىگىنە قناعت قىلسەلر نە قوبىشلانو
 واصپا يلانۇنى دە گۈزىل لىك و صلولقنى چىتكە طاشلاماى كوركام و كىشاشلى
 اوزى اوچون تىڭىسىز عادتچە ير روش و قيافت طۇنارلار ، بر ماتور
 يوز بىرلە بر كېلىشلى كاودە اوزلرىنه تىڭىلى و قىمتلى بىر زىچە زىنتلىر
 قوشلۇغە حاجت قالدىرىماى كرك بولغان ماتورلۇق و كېلىشلىلىكىن اوزىزىن
 اوزى حاصل قىلىور . شونك اوچۇندا خاتونلار اوستىرلىزە قىيىلى بىر زىچە
 زىنتلىر بولىرىوب ھر كەنلى اوزلرىنه خىران قياورغە طوشۇ فكىرىنى
 توشىسىلر ايس ڪىنارلەك بر صورتىدە آلاغان بولۇرلار ، اىڭ
 باشلارينه طاقغان جونلىرى ماتور بولسىه ، اىگر ڪيوملىرىنک كىسلوئى

قوبشی بولسه، خیران بولو طوب توغری اول جوننی او سدرگان قوشقه،
 اول کیوملرنی تککان تکوچ خاتوننجه قاینور، چینه گیلرگه کورنوب
 بر کورکام علامت حاصل قیلور اوچون موداو کینو بلاسینه کرونى
 او زلرینه لازم دیب اویلاغان خاتونلر فکرلری یوقاغی اوچون غایت
 چار بر دلیل کورستکان بولورلر. سزلمارگه ضرر کیترودن و سزلمارنى
 خلقنک یارامغان اویلرینه تو شرودن باشقه هیچ بر فائده سی کورنمگان
 و هاللر واوزنکز و کوچنکز یتوننک اوستمنه بولغان تکلفلی بر کینوگه
 هیچ قزقماساڭز هر کمنک بخشی فکرینی قازانب واوزنگز وقدرگزنى
 صنقالاغان بولورسز. کیوم طوغر و سنه شول يولىن يراقلاشما سقە تیدوش.
 ياشينه واورنینه وهالىنە کېلىشرلەك بر صورتىدە کیونمك، بر زيراك
 خاتون بقون خلقنە باشقە زەدە کولاسىنگە قالورلە بولماي، چىكىن طش
 خصوصا هم جنسلىرىنەن آرتىر ورگە طرسو درجه سندە بولماي موداغە
 تعلقلى نرسەلرگە ايدىرار، آزىزلى و بىلەل خاتوننک آزىزلى لغىنەن
 علامقىدە، کیوملر طوغر و سندە كىلىشلى وتکلفسىزىنى صايىلى بلو دن
 عبارتىرگە بو هیچ بر وقت ماتورلە و قوشلىقنى طشقا طاشلاماس. خاطر
 گە كىلاڭاندە شۇنى دە سوپىلەم، آقشام وقتىدە مودنى کیوملر کیونى
 و كوندىز لرده چاھىلری چوالوب قول باشلىرىن توبىن گە قدر توشكان
 كولەتكىلری يوق سوننک بولوب كوب و قىندا كېچىكى کیوملرى بىرلە
 بولۇنى عادت اينكان خاتونلارنىڭ ھام آز بولغانى ايشىن لەكىمادر. بو ھم
 بىك ضمور بر عىيدىر. (بو آقشام اوستىن نيازىر كىن اورنلرغە بارىر
 اوچون مودا کیوملر كىن و ترك خانەلارینە خاص بولوب بىزدە موننک
 او زننەنە جىلسلىرى بارغانەن آفتق کیوملر مزقى كینوب فاضل محترم محرر
 رضا افندى اينكايچە ايىلەرمىز يانىندا تر و با چىسلەر كىن يورو و عادتىر)
 ياش قىلرنىڭ ايرتە كارا اتلەرنىن طورور تور ماش باشلىرىنى تاراب
 تۈزەتۈنى و كوندىز اوچون اوسلەرنىھ تکلفسىز يېرقىق و سوتىكسىز فقط صوك

درجەدە پاڭ اويدە كىھ طورغان كىوملىرىنى كىونى عادتلىنولارى لازم بولۇر .

(ترتىب بىرلە اشلو ھم ترتىبىسىز چوالتوب اشلو)

ھەرسەن اورنىنە قويوب ترتىب بىرلە اشلونك اوچ فائىدەسى باردر، ذەنلىنى آچار، وقتنى بوش اوتكارماس، نرسەلرنى يخشى صافلار، چوالتوب ترتىبىسىز اشلونك اوچ ضررى باردر، اشدن بىزىمك، صبر سىلق، وقتنىك اوتۇرى، اورنى بىرلە اشلىر اوچون اوچ ياردەمچى كىركىر؛ تەلب ياراتب اشلەمك، يخشى ايتوب اشلارگە، طوشىق، اۋەصنالق، اشنى چوالتوب اورنسىز ترتىبىسىز اشلارگەدە اوچ قىدرۇچى باردر؛ آشغۇ، يالقاولق، غادىللىك . كوبىرگ ير طوغان اىكى قىز قەزىك ش آراسىنە ھم بىر نىچە عجىب عجىب آيرمال بولۇوييە ئىشىلمىدە در، بولىدىن بىرسى طاڭدىن اول طوروب بېتىنى كۆزنى يووب طھارت آلغانىن ونمازنى اوقغاڭدىن صوك كىنوب بىزىنگان، بولەسىنى سېر ووب توزانلارنى سورتىكان، ھەرسەن اورنىنە قويغان، الحاصل بىرياش قەزىك كۆزى توشوب اورنىك آلورلۇق بولغان كېچىنە كېچىنە مڭ تۈرلى اشلىنى اشلىپ بىتروب استراحت قىلىور اوچون بولەسىندە او طرغان طارالغان واصنالق بىرلە توزاناتكىن ساچلىرنىڭ، ھەر و قىت چىستا طوتىمەن بولغان قوللىرىنىڭ ئىينىكلىك توسلى طرزىاقلىرنىدە، باىى او تولىكان قارشىكللى آق، كوندرىگى كواڭمىدە شەما ايتوب يخشىلاپ كىيكان او بىوقلارى بىرلە چىستا الغەنەن يالىت يالىت ايتوب يانوب طورغان، آياق كىوملىرنىدە طوطۇش خوش اىسلەر چغۇب طورا تورغان، چېچىك كېيى ھەر تۈرلى توسلىرى بىرلە كوركان كۆزلىنى خىمان قىيلە طورغان كوبىلەك كىنى چىكىسىز سوكمىلى بولۇر . ھم شول بىر وقندە او يابو بولغان اىكىچى قىز توغانى همان كارا

و اتنندن چغارغه باطرلوق قیلماغان بر چوالچق حالمده بولور .
 اواله باشنه آورلوق ، کوزلرکه ششلی لک ، يالغاولق بیروچی
 او را ف بر ایرته بیوقو سندن صونک طویه طویه بر نیچه تو بسز باطل
 ذکر لر فاود ، سز خیال مرگه طالور . طورور اوچون قیملادی ایسه اسندر ،
 کیلور ، صورلور . الحاصل خدور بر راهنسل لک او تکارور . کینور که ایرنوب
 بر زمان قیملادام باتور . بیتینی کوزنی بوارغه آور صنور . طهارت آلوئی
 ایکنچی و فتحه قالدرر . ایرنوب نازلانوت او بوقلر ف آیافلرینه
 کیدرک بخشیدلاب کیما کاند ن قونچلری طوبقلرینه تو شار . بارطسی
 سوتلakan بانینکه لرینی آیاغینه طاغان بایله رگه ایرنکاند ن لیننه لری
 یور کاند هیرده او سترالور . آخربه اوستینه بر کیوم کیار آنکه یکلری
 کا وده سندن آیرلوب تو شرگه بتكان بولور . اوی خلقی کوندرزگی آشقه
 جیولغان وقتله ساچلری طار الماغان ، توزه تلمکان ، کوندرزگی کیومی کیدو
 امکان کوینچه طار الفان بر قیافت ده اوستال باشینه کیلوب او طرور .
 آنا آناسینه واوستالد هاضر بولغان قرداشرینه ساچلرینک چوالغانینی
 کورستمس اوچون تیز و لک آنکه مونک آتلغاندن چبورلوب بتكان و کردن
 صارغا بیغان بر یاولق بیلاب و گاوده سنی صاقلار اوچونده آرقه سینه
 کیلشلی ماتور بخشی بر نرسه آلور . منه شوندی کولدر کچ و عادتگه خلاقی
 بر کینو بر له اوستالد گاوده سنی کورسانور . بو ایکی پاش قز آراسنک
 غی آیرمه يالگئر کینوب توزه نوده گنه روشن و عادت لرده گنه تو کلدر .
 شبده سز خلق و طبیعت لرنده و بونلر غه تعلقانی حال مرده ده بار در .

یخشی و یمان خلق لر

کور کام خاقلی بولغان بر کش هر کم بر له بخشی طورور . هر
 کم حقن رهیملی ، این گولک تله و چی بولور . هیچ بر نرسه گه آچولنده ماس .

هر نرسه نلک یخش طرفتی طوتار و هر وقت باشقة لر غه خوش کورنور گه طرشور
 هر وقت کولچ بوزلی بولور. آنک اوچون یمشاقله آچق توسلی کولار
 بوزلی بولو بر پاک کوکلنه علامتلریدر. یاوز خلقانی خاتون مونک
 خلاقچه بولوب هیچ کیمنک کوکلنه خوشلاندر ماس. هر کم برله سوز
 کورشد رگه بول از لار. هیچ نرسه دن شاد لامعاں. طوتosh باشقه لر دن
 هم او زندن زارلا فور. او زنک بیز در وچی چنف بوزلی بولور، هیچ کمنک
 زصایع نینی ط لاما ماس، او زینه بو نرسه آقدر دیسه لر قارا دیوب دعوا
 قیلور. کشیلر ف سویله کان و قنده بر آدمی ماقنا سه لر اول یمان لغینی
 سویلر. اگر براونک یمان لغینی سویله سه لر اول آنی ماقنا ب سویلار.
 بیک تیز خاطری قالور. سوزینه آزنه خلاف سوز سویله نسه هاضر
 آچو لانور. موندای کش برله عمر قچقشو صوغ شواچنده او تار کیتر.
 بور دش بولغان آدم هیچ توزه آلام اسلی بر آور وغه او خشار. هر کم
 آنک طوغر و سنده یارب او زنک صاقلا، نیندی طارت لاما مخلوق،
 نیندی آور بیک ایکان دیبور. شونک اوچون بر خاتون نه ایک کر
 کلی صفت کور کام خلاقچه با غلانغان یمشاقله در. عقلانی تدبیری بر
 آنا او غلنی او بیلاندر رگه ایستگان و قنده کیلنه که سایلا غان قرنک
 بای، مانور، زبردک، بولوینی صور امام، هر نرسه دن اول کور کام
 خلقانی بولوب بولما دیغئی باور گه طرشور. ماتور لق، بایلیق، عقل زبردک
 لک حقیقتنده کرک نرسه لر دن بول سده الله تعالی بو هبه لرنی بیرون گان
 بول سده این گو خلقانی بول سده بورت جماعتلری آراسنده یخشی تر کلک
 قیلو رغه بولور. یاوز خلقانی خاتون برله یخشی تر کلک قیلو هیچ ممکن
 بول ماس. کور کام خلاقانی بولغان بریاش قزی هر کم سویار، اگر بو
 قز قز توغانلری یا ایر توغانلری آره سنده بر طاتوسز لق علامتی
 سیز سه تیز وک یارا غه مای سورت، طچسز لق نی بقر رگه طرشور، بوسینه
 او گوت بیرر. تیگسینه آچوینی طاشلاتور. یا ٹلش آٹلانغان سوز یا که

اشنی درستلپ آگلاندور . طاتواف وطنچسزلقنی برى قایتارر . کورکام
خلقنقنک نیگنی این گولندر . این گولک هم آدملنک هرصولو و هر زمان بارا توینه
تحسین قیلوینه سبب بولغان برفضلیتدر . ایندو بولگاز بختلن بولورسز .

یورت توتوجی خاتوننک نی اوچونلری بوله آنڭ اوچونلری

ف اوچون جوندن ياصالغان ياكه مېخلى كييوم كىهلر ؟ — آنڭ
اوچون تندزدن اسىيلەكىنى چغارماس . آنداي فرسەلر تىنى صووقدىن
صاقلىلر . جون و مېخلى كيمولر تىنى اسىيلە تورمى ؟ خبر ؟ اوزلەكلەرنىن
تىنى اسىيلەمەس ، بارى تىنىڭ حركتىلۇي بوله پيدا بولغان اسىيلەكىنى
صاقلار . ف اوچون چاي كۇنى آق كييوم كىبيلور ؟ — آنڭ اوچون آنلار
اسسى طوتا تورغان فرسە بولماغانلىقدن اسىيلەكىنى تايرتماس ، كېرىي
بىيارور . ف اوچون رىزىنگە ياشغىرف (كاۋان) ياكه كالوش كېگان
وقتمىزدە قايىسى وقتىدە تىمىز ياكه آياقلەرمىز تىير اچىدە بوللور ؟ — آنڭ
اوچون رىزىنگە پار اوتكىرما گاندىن تىمىز نىڭ اسىيلەكىنى بولغان
پارنىڭ كېيىينى منع قىلور ، مونه شود اوچون رىزىنگە ياشغىرف ياكه
كالوش بىك كرەك بولغان وقتىدە غەنە كىارگە كەرك . ف اوچون
يوجوش كىللر آراسىن يوقلاو ياكه يوجوش كييوم كىمك خطرلىدیر ؟
آنڭ اوچون يوجوش كىللر ياكه باشقە يوجوش فرسەلر كېبىكان وقتىدە
پارغە آيلانور اوچون تىدىن طوتوش اسىيلەكىنى طارتور بولاي بولغاچ
تىندە اسىيلەك طبىعى درجه سىندىن كىمور . ف اوچون اچىدە گل
ياكه باشقە اولن بولغان بولمه دە ياتو خطرلى بوللور ؟ — آنڭ اوچون
اولنلار قوياش ياققىسى بوله مولالىـ موـ ضـهـنـى ساچـارـ وـهـوـادـنـ حـامـضـ
فـخـمـنـىـ آـلـورـ . حـالـبـوـكـهـ مـونـكـ خـلـافـ بـولـهـرـ كـيـچـ بـولـهـ اـولـنـلـرـ گـلـلـرـ هـواـ

صورتنده بولوب صولو آلغان و قنده اچکه کر رگه یارامن تورغان
من کور غازنی ساچار چچک ایسلا رینک هم بو طوغریده غایت
ضرر لاری بارد.

خلد ماتچیلر

خلد ماتچی طوغر و سنن اگر اخلاق قسر کشیلرگه اوچرا رسه آنلار فی
تیز و کور چغار رگه کرک و آنلار نک جونسز لکینی او بیگه یوقدر رگه
یاراماس. اما بو صاقلانو نی قدر قولدن طاشلانما سه ده بیگوک بولوب
پنهه دیبده او بیلام میمن. آنک اوچون خلد ماتچیلر مزقی تربیه قیلو نی،
آنلار نک بزگه اشلرگه تیوشلی اشلر نی اشله ولر زدن فائیل لذونی او زیز
بلمی بز. یخشی خلد ماتچیلرگه خوده بولونی تله سه کز آنلار نی بیک صاد
یلا ب آلساز. آنلار حقدنده تمام معلومات از له گز. مو ندن صوک
آنلار فی تربیه ایتمک او بیره تمک طوغر و سینه لطف دز نی صرف اینگز. خد -
منڈزگه کرگان و قتلر نده آنلار دن کوته تورغان اشلر ئزفی یخشی اشله سو
نلر اوچون آیلقلر فی کیسوب تعیین قیلا گز. اشنی یولیمه قویغان دن
صوک بیما- گیلنگان سر قلرن دن چقاولرینه کوز پور ترسز.

ایکن طرف نک اور نلری جهندن خلد ماتچیلر من بر له بز نک آرامزه
بر آیرمه بارد. هم بار بولور غده تیوشدر. لکن آنلار نکه ذق
بز نک شکل لی مشقتلرگه توز مسز نف بز نک شکل لی کمچیلکای بولوب بر بال چقدن
یا صمالغان قرد اشلر مز اولک یغىن ده اونتھیق، بولای بولغاچ او زمزد بولماغان
کامل لکلر فی او زمزد کوچمز یقىم كان اشلر فی آنلار دن ایسته میدیک، بر خلد ماتچیلر
آور و بولسنه هالنى صورار اوچون يش يش یانینه بار کز، مشقندزگه
آور ایما کز، آنی اخلاص بر له با غلز، دار و کینر کز. قایغىر کز، آنی
یوانه تورغان سوزلر سویلا گز، بو حالد سزگه چىك سز شکر لر قىلۇوندن
امین بوللۇز اگر خلد ماتچیلر نک بر زور قایغىسى بولسنه، آتا آناسىز دن
یاقینلر دن برسى وفات ایتكان بولسنه آنک بر له بر گه قایغىر شکز.

اوشنداق آلغان مالندن بر آزینی یا که بارسنی ده صرف قیلورغه
 قزقدرگز . با یلغۇزغە قاراب آرا تىرە واق توپاک بولـکلرده بېرگز ،
 اشـلـبـ بـتـرـدـ مـمـلـنـ بـوـلـماـسـلـقـ درـجـهـدـهـ کـوبـ اـشـ قـوشـمـاـگـزـ ، کـوبـ وقت
 یورـتـ اـیـیـهـسـیـ خـاتـوـنـلـرـ قـوشـقـانـ اـشـلـرـنـ حـسـابـلـاـمـاسـلـرـ ، اوـچـ سـکـشـ
 کـوـچـکـهـ اـشـلـرـلـكـ اـشـنـ بـرـکـشـیـگـهـ بـوـکـلـتـورـلـرـ ، شـلـنـهـ لـرـگـهـ تـیـوـشـلـیـ بـرـ سـبـبـ
 بـوـلـغاـنـانـ ، يـمـشـاـقـلـفـ بـرـلـهـ قـاتـیـلـقـ وـآـچـوـ گـورـسـنـیـ صـوـقـلـفـ قـیـلـمـیـ شـانـهـلـهـگـزـ ،
 موـنـدـاـیـ شـلـنـهـلـرـگـزـ چـیـکـسـزـ فـاقـهـلـیـ بـولـورـ ، صـورـیـ طـورـغانـ نـرـسـهـلـرـگـزـنـیـ
 يـخـشـیـاقـ بـرـلـهـ صـورـاـگـزـ ، قـوشـقـانـ نـرـسـهـلـرـگـزـنـیـ حـاضـرـلـبـ سـکـنـرـگـانـ
 وـقـتـلـرـنـدـهـ خـوـشـلـانـغـاـگـزـنـیـ بـلـرـهـگـزـ ، بـرـ اـشـ يـخـشـ اـشـلـهـنـدانـ وـقـنـدـهـ
 ماـقـتاـوـچـ بـوـلـاـگـزـ . خـدـمـةـچـیـلـرـنـیـ کـوـزـهـتـگـزـ لـكـنـ ظـلـمـ وـمـقـارـتـ قـبـلـمـیـغـنـهـ ،
 کـوـزـ آـلـلـرـیـنـهـ آـچـهـ قـوـیـوـبـ آـلـارـقـ صـنـارـغـهـ طـرـشـمـاـگـزـ ، چـونـکـهـ آـدـمـشـ
 طـبـیـعـنـیـ بـیـکـ ضـعـیـفـرـ ، آـنـلـرـنـکـ وـبـیـگـرـاـکـ آـشـچـیـلـرـنـکـ سـرـنـکـ اوـچـونـ
 صـاتـوـبـ آـلـغـانـ نـرـسـهـلـرـیـنـیـ حـسـابـلـاـگـزـ ، سـزـنـیـ آـلـدارـ اوـچـونـ سـوـیـلـهـگـانـ
 سـوـزـلـرـیـنـهـ اـشـانـمـاـگـزـ . يـاـگـاشـوـلـرـنـیـ اوـبـلـاـگـزـ . صـورـاـغـاـچـیـ آـیـلـقـلـرـیـنـیـ تـوـلاـ
 گـزـ . خـدـمـةـچـیـلـرـنـکـ آـیـلـقـلـرـیـنـیـ بـیـلـهـلـرـنـدـنـ کـیـلـوـبـ صـرـاـلـرـیـ اوـزـلـرـیـ قـاشـنـدـهـ
 بـرـ خـورـلـقـدرـ ، خـدـمـةـچـیـلـرـگـزـنـیـ يـاتـلـرـ يـانـدـهـ هـیـجـ شـلـنـهـلـمـهـگـزـ . بـوـ اـشـ
 يـمـنـدـیـ اـشـ بـوـلـغـانـیـنـیـ بـلـمـگـانـ دـوـسـتـلـرـ قـوـنـاـقـلـرـ آـلـلـدـنـ کـوـئـلـسـزـ لـكـ
 خـدـمـةـچـیـلـرـ قـاشـنـدـهـ بـرـ خـورـلـقـدرـ ، بـرـ خـدـمـتـچـیـ خـاتـوـنـ يـانـنـکـ عـیـبـ بـولـورـلـفـ
 اـشـ اـشـلـبـ قـزـارـوـبـ بـوـزـارـوـدـنـ اوـزـگـزـنـیـ بـیـکـ صـاـقـلـاـگـزـ ، آـدـدـنـ وـاقـ
 توـپـاـکـنـهـ بـوـلـسـادـهـ عـیـبـلـرـنـگـزـنـیـ کـمـجـیـلـکـلـرـگـزـنـیـ باـشـرـگـزـ ، خـدـمـتـچـیـ خـاتـوـنـغـهـ
 اوـزـ جـمـاعـنـلـرـگـزـ آـرـاسـنـدـهـ بـوـلـغـانـ اـشـلـرـنـیـ هـیـجـ بـلـرـمـائـزـ ، خـدـمـةـچـیـلـرـ
 نـکـ حـکـمـ آـسـنـدـ بـوـلـسـکـرـ کـیـلـمـسـهـ آـلـارـغـهـ هـیـجـ بـرـ سـرـگـزـنـیـ فـاشـ اـیـتـهـگـزـ ،
 پـرـوـایـسـنـ بـوـلـاـگـزـ التـفـاهـلـیـ بـوـلـئـزـ پـرـ وـایـسـلـفـ اوـزـنـگـزـنـیـ واـقـلـاتـوـغـهـ
 سـبـبـ بـولـورـ ، خـدـمـةـچـیـلـرـگـزـ گـهـ حـلـمـ قـیـلـاـ آـلـماـزـ ، هـیـجـ بـرـ یـاشـ قـزـ هـیـجـ
 بـرـ وـقـتـلـ خـدـمـتـچـیـ خـاتـوـنـ بـرـلـهـ اوـبـوـنـ اوـینـامـاسـوـنـ ، هـمـ آـذـکـ يـقـيـنـلـرـدـنـ
 بـوـاـبـ سـوـیـلـهـ گـانـ سـوـزـلـرـیـنـهـ هـیـجـ بـرـ وقتـ قـوـلاقـ صـالـهـاسـوـنـ ، آـتاـ آـنـاسـ
 قـوـشـمـاـغـانـدـهـ آـکـاـ اـشـلـرـ بـیدـورـ رـغـهـ كـرـشـمـاسـوـنـ .

آش پشرو درسلری

انگلیز لر هر کیدمن اول خانو نلرغه عائد درسلرگه آش پشرو صمعنی اسمی بوله بر یاگن اسم آرت دوروب لوندره اچنده بر آش پشرو اسلری یعنی کیمک آشخانه بر درسخانه بوله بر گه بوله رق بر بنانی آش پشرو مکتبی دیه آتاب عمومی بر مكتب آچمشلدره، اش اورنلری هر تورلی آشلر حاضرلر اوچون کرکلی قوراللار صاوٹ صابالر، تورلی اوچاقلر یلینه لر، ياغار اوچون تورلی کومرلر هواغازی صولوغازی کبی هر تورلی فرسدلر بوله زینتله مشلدرد. موقدن آرتق مکتبیک درسلر کورسانلوب بیرلکان و قند قزلرگه اویرانزگه آن-گلارغه آصاد بواسون اوچون پروغرامغه يازلغان آش درسلری اوچوند آيرم اوز آلدینه آشخانه نرسه لری حاضر قیلو ب پشرتوده درسلر بپره باشلانغاذدر.

بو اصوللر جایلو ب کوب معا-نکلرده بو روشنی مکبلر آچلدغی کبی ترکیهده لیلی قز صنعت لر مکتبی پروغرامینه منکور مکتبیک آلتچی یل-نچی یل طالبه لرینه چیراتلب آتنهده ایکیشور مرتبه تورکچه فرانسرجه هر تورلی آش پشمک واوسنل قورسق اصوللری باشقه باشقه و کرکنچه اویراتوب بردہ آش پشرو چیلک فنی قوشلوب شادلوق بوله کورنمشدر. باشقه قزلر مکتبندن قارابقنه بولسده شوند این درسار کورسانلسه عائدله آنالرینه ک عمرلری بونچه شکرلار قیلو لری شبھه سزدر. آنالر بورت طوت تو غر و سملاغی اسلرنی بیگرا کدھ آش پشرو گه تعلقلی فنلرنی قزلرینه و قندنکه اویره ترگه طرشورغه کرک. اگر اوزی آش پشرو رگ، اوستا بولمسه آنی براوستاغه طابشروب اویرتدر وده کمچیلک قیلسقمه کرک. آنک اوچون قز بالالار آش پشرو روشنی ياش و قتلرند اوبرنمه لر صوکنندن هیچ بله آلماسلری شبھه سزدر، اگر طوطاشر آتا و آنالری يافندن و قندنکه آش پشمرگه اویره نوون قاچوب اوزلرندن نیک اول

گرکلی اشنی اویرهنورگه طرشمیق دیب صرافان آدمگه کولوب ، آش
 پشر و چیدن اشم یورت فارارغه کر شکان و قنمده آنیده اویرهنورهن
 دیب جواب بیرسه بیک بالغشان بولور . آشاو بیک گرکلی بر
 اشدرا . آشلرلک بخشی حاضرلنی اورننده و وقتنه بولووی یورت
 خلقی نک کوب مرتبه طچلغینه و بخت لیلا گینه سبب بولور . بو بابدەغى
 فکرەزف بلدرەيم : اشچیلردن برسنى فرض قىلەڭىز گونىنى آور
 و مشقتلى بر اش بىرلە اوتكاركان و آخشامدان صوك اوينه قاينقان
 بولسون ، گوندەگى وقتنه آشك حاضر بولغانى خبر بېرلەكاج يوزندە
 شادلىق علامتى كورنور غايىت چىستا و بخشى حاضرلەنگان بر تابندە
 باردا شاد بولغان حالى خاتونى بالالارى بىرلە بىرگە طابن يانندە بولوب
 هم آشار هم آنلا ايله بىرگە صحبت قىلور ، آشن صوك يال ايتىر كون
 بويىن اشلب آرغانلۇقنى اوئتۈر ، يىنە ئىلگى گۈشىزى يوغارىدە
 آنڈلاندېغى كېنى يورتنى تمام يخشىلاب طوتا طورغان بر خاتون اورنىنىه
 قولىندن اش كىلەمى تورغان پروايسىز آشامق اچمكىنىڭ بولووی بولماون
 اوپلامى تورغان بر يورت باش خاتوننىڭ ايرى دیب فرض قىلسائىز ،
 عجيبا حالنى روшли بولور . اول كىشى آرغانلۇقدىن حالسىز ، آج ، ايوينه
 گۈشىزى و هېچ نرسە حاضرلەنگان بولسە شىبهه يوق چىكىدىن طش
 آچولانور بورچلور ، صوڭرە شلتەلر حالتىن زارلانور ناچار سوزلر
 سوپىلر . بالالارى آتالارىنى آچولى گوروب قورفاللار ، يانىنىه بارو
 اورنىنىه يراق كېتىلر ياكە قاچارلار . آش وقتى بر تورلى طچسىزىق
 آچو قىچوبزىلە اوزار صوڭىدىن آشاشالرده هر كم او زىيىنكى آشاغاننى بامسىلەك
 درجه دە حضورىز آشغۇز آشاب تىزۈك صوقلىق بىرلە بر بىرسىدىن
 آپلورلار ، اگر اشچىلردىن برس اورنىنىه اىلگىچىدىن صاتوچىدىن

بیاژ و چیدن حتی توره لردن بر سنی بحث قیلساق حال همان یوغاریانه
 حالت اوزیدر، خانم قزلار ایوکزده بولغان بر اوستا آشچی خاتوننک
 یا که بو طوغرین بلمولی بولغان بروهانمک آش پسرگان و قتنک یاند
 بولوب و آنک پسرگه نینی قاراب طوروب اویره تورگه طرشکن، تملى
 آشلر حاضرلار گه اویره نگز، مثلا شورپانک، ایندک، اولانرنک
 و بولارغه او خشاشلی هر کون کرک بولا طورغان نرسه لرنک نیچه تورلى
 پشرلوینی اویره نو طوغر سنده يالقاولانمکز. قایس بیکه افندی لرنک
 پسرگان آشلری طابنگه قویلوب آشاو چیلرنک بار ماقلرینی آشارق
 بولوب لذت برله آشاغانلری ایشتمگان اشلر توکلدر، طوغر بخنه
 باری آشاسی کیلوب (اشتها) برله آشارق بر آش حاضرلو، اولندن
 فائده لی بولغانلرینک وايندک کیسا کلرندن ایک بخشی کیسا کلرینک
 صایلا دینی بلگان هر کون بر تورلى آش پشراهسون اوچون آتنهندک
 هر بر کونلری اوچون تورلى آش تورلندره بلگان عائله آناسی چن
 و غایت قیمه‌کی برمزینه در که بومقبول هر کنی برله تیره یاغنی چرداپ
 آلغان یورت چماعتلرینک هر وقت صحت و سلامتیکلرینه و بختی
 بولولر ینه خدمت ویاردم اینوچیدر. هر بر خاتونلر حتی اش اشلودن
 آزاد بولغانلریده خاتون جنسی اوچون ایک کرکل بولغان (واصول
 طباعت) اسمی، برله آفالغان آشچیلجنی بلور گه تیوش، بوده يالگز
 بر فرسه اوچوندر گه. اول نرسه آشچینک آگسزدن آورو بولوی
 یا که بر نیچه کونگه رخصت صراب کیتوب اوز اشلری برله شغل‌لئه نور گه
 کرک بولویدر گه، بو وقت اچنده طماقلر بیکلانوب طرماس یا
 آش آشالرغه کرک، بو هالن نیشلر گه کرک اگر اگر یورت باشی
 خاتون آش پشره بله مسئله چیشلگان بتکان بولور. حاضر یورت
 چماعندن اوزی نله گان بر آدمنی یانینه آلوب یا که يالگز باشینه
 اشگه کر شور. واوستالغی هقدنده بار چماعتلری بر نیچه کون آشسر
 آج قالو بلاستن قوتاور.

بر آش پشرو چینلگ بعض سرلری

آشچیلگ طارماقلی ونچکه بر علمدرکه اگر آنی او بیرانورگه بولدررگه ایسته لنسه هیچ بر غفلت برله اشله نله سون چونکه کچکنه گنه بر کچیلگ اثری بیک اعلی بولاسی بر آشنی آوزغه آلماسلف نچار یاصار . بوزلغان ایسله نگان بالف ، قارت طاوف ، ایسکرگان یا که قارتایغان اولملر ، بیک فاقی یاکه بیک یمشاق پشکان یمرقه ، بیک توزلی یا که توزسز آش ، ایسله نگان شورپا یا که ایت ، نچار یا که بوزلغان ایسلی نرسه لر شیکلی واق تویاک صافلاقانورغه تیوش بولغان نرسه لر آشلرلگ قیمتنی بتره چکندن بورت فاراوجن خاتونلگ بونلردن صافلانووی یا ایسه آنلری کوزتمکی لازم بولور او قوچیلر مزغه یاردم ایدمک او زره بواورنده کرک بولغان قایسی نرسه لرلگ صاتوب آلنلووی وصافلانووی اوچون بر آز نصیحتلر قیلورمز . بخشش ترکلک قبلنه تورغلان بر بورت اوچون وقتنه کوبرک آلنسه اوچسز بها برله آلورغه ممکن بولوب بر آز زمان صافلاو هم ممکن بولغان آزقلرنی وقتنه حاضرلرگه کرک . لکن کرکنده آرتق اسراف بولور لف درجه ده مول بولماسون . آزقلر توراتورغان اورنلگ آچقچی بورت فاراوجن خاتون قولنده بولورغه کرک . اگر طاوف قارت بولماسه یوم مشاق جونلری او زدن بولور . یوقه و آچق آل توسلی بولغان تیرسی کچکنه کچکنه طامرلر برله اورتلگان بولور . بر یالدن آرتق پشه گان طاوقلر لگ یوم مشاق جونلری و طامرلری جو بولغان تیرسین سومسز آف توسل و آزرارق یالقراءقلى بولور . کورکه نک قارت بولماغانی آیاقلری قارا و ماتور ، آیاقلر ینک طرناگی قصه بولونکن بلنور . قارتتلغی کوزلری چوقدره طرناقلری قاتی بولوندن بلنور . طوزلرگه دیگان قیارلر ممکن مرتبه کچکنه ، یاشیل ، غایت قاتی بولورغه کرک . قشن کونی یاشیل کوینچه

توتارغه تیوش بولغان اولنلرنى صافلار اوچون اىك آسات يول شولدر،
 اولننى طامرارى بىرلە يولقۇب قورى واسسى ھوادە يوماغان ڪوينچە
 بىر نىچە ساعت يې اوستىنىڭ طورغۇزلىر . مۇذىن صوك اولننى قوباسى
 اورنىنە ايلتوب اولدىن هاصلانوب جايلىوب قويلغان قرم اوستىنە بىر
 سىيەنە بىرسىنە تېۈرى چىلور . بولارنىڭ اوستىنە يەنە قوم سېيلوب اوستىنە
 اىكەنچى قات يەنە تىزلىپ شول روشچە اولنلار بىتكانچى بىر نىچە قات قوم
 بىرلە آراساش روب چىرە مەرى قرفلغان ڪاسلىر بىرلە اوستىنە يابلور .
 تورلى اولنلار ايسلىرى بىرسى بىرسىنە سنگەمسون اوچون آيرم بولەرق
 قوم آراسىيە قويلىور . قاون بارماق بىرلە باصفانىڭ قاتى بولوب بىر آز
 تىمىن اىسى كىلىوب طورغافى يخشىدیر . افامسون صاتوب آلغاننىڭ ضمورلغىنە
 قارالىمى آورلغىنە قاراب قبوقلىرى يوقە قىرغىلت وچركىز بولغانى صايلاڭنور .
 لېيموننگىنە يوقە قابقانى صارى وخوش ايسلى بولغانى صايلاڭنور ، دوگىن
 اىرى آق ، چىستى يالنراو قىزى بولسون ، طوزان اىسى كىلامسون ، آلايدىن
 مصر دوگىسى باشقە دوگىلەرن آرتق بولسەدە اوستى بىر آز توزانلى
 بولور . اوستى آغارغان واق يىش بوزلغاندر . قورى صابن يووش
 صابىدىن فائىدەلەدر . شۇنىڭ اوچون صابىنى آولدىن آلوب قورى يىرده
 توتارغه كرك . (بى اورنىدە نورلى آشلار طوغروسنە كوب نرسەلر ياز
 سەدە ترک آشلارى بولوب بىزنىڭ يەزمىزدە پشىرە مەمكىن بولغانلىرى
 يازلمادى . بىزنىچە مادەلرى هېچ معلوم بولغان فرسەلرلىقى يازودن اوز
 آشلارمىز طوغروسنە بى اىكى سورى يازۇنى آرتق كوردم) . هەر كىمگە كرك
 بولغان وھر كون پشىرلە طورغان شورپان يخشى پشىرە بىلمىدان خاتونلىرىدە
 يوق توگىلەر شورپا پشىرە بىلمىغان خاتوننىدە بولورمى دىيە شايد كولامس
 سز دىيە يازدم . ھر مەتلۇ توناشلىر بىر تىمىن شورپا پشىرە كىچى بولساڭىز
 بىك چىستىا جوولغان دىورتلىغان قزان ياكە كاسترولغە بىر
 مىسىكى آش پشە كىچى بولساڭىز اىكى مىسىكىدىن آرتغراق صالحقۇن صو

صالح‌لر، صو جلنماسن اول شول بر میسکن آش برله طویاراف
 جماعنه کوبی ایت کرک بولور شول چاما برله اینلرگزنه صالح‌لن صو
 برله قات قات چیست‌الاب اشقوب کاستروله گی صوغه صالحوب آستینه
 یاغلر. قایناب چغاخچی کوبه کرک یا غاره کرک بولور. قایناب چقعلاج
 چولپر یا که تبکی برله کوبکنی جیبوب، طاشلا‌غاذن صوک کرک قدری
 طوز صالح‌لر، بر ایکی یافراخ لایرو وای لیست دورت بش بتون قارا
 بورچ صالحوب فاراب قایناتلر. آقرنخنه فایناسون توختاب هیچ قاینامی
 تورمانسون، بر بیک قانی قایناب بر بتوننای توختاب او طرغان آشن
 هیچ لذت بولماس. بر یمرقه‌غه یارطی چوقر صوصالوب یهرقه بولماسه
 بر چوقر قاینی تورغان شورپادن صالحوب بیک قاتی اینتوب قامر
 باصدکز، او زاق باصب او زلند رکاندن صوک یوقاغنه اینتوب جایکز، باشقه
 اشلرگز قاراغانچی جایموگز کیمسون کیسارگه آسات بولور. هم
 یابوشه‌اس، کیمکاج یا بیک نچمه لاپشه یا که بیک واق طفه‌ماج کیمسلر.
 شورپا قایناب چینتوب اینتلری پشکاج شورپا اوستنده‌گی هاینی فاشق
 برله بر صاوته جمیوب آلگز، اینتلرنی آلوب شرپان ایله کدن سوزوگز،
 کاسترولنی یا که فازاننی جووب سورتوب شورپانی صالحوب قایناب
 چقعلاج لاپشه‌ی صالحوب لاپشه او سکه‌منگاج برتابا قغه بوشاتورسز، هستیده
 واق تورالغان صوغان قیاغی بولسنهز بیلن طوراب صالح‌لغان بولسون. شونک
 اوستینه طاباقدره‌غی آشنی صالحوب آش اوستنکن جیبیولغان ماینی بر
 ایکی فاشق صالحوب بتنوک بورچ سیبوب اوستل‌گه قویارسز، اینتی
 نیچک تلبیسز شولای اشلرسز. یا ایکی‌چی کاستروله شورپا غه
 صالحوب برانگی برله صوغان پشروب تو راب
 بیلتورز، یا که برانگی برله مایدہ قزرساگزده بیارار. ایننک هم صونک
 صالح‌لغان آشاوچیلر نک کوبلاگی برله حساب‌لانور، فامرده شول چاما برله
 باصلور، کوب و تمیز اینتوب پشروب فالغان آشنی چغاروب توگو بر

عقلالی خاتوننک اشی توکلدر . شول شور پا غەسۇز ووب صالحاندن صوڭ
 كابىستە توراب صالحانىسىدە بېك يخشى بولور . لېكىن لاپشە صالحغانچى بىر
 آز قایناق توغرە كرك بولور . (اویرە) طاوق ايتىنى ياكە
 صارق ايتىنى اولوشلاپ توراب يوقارىيىدە اينلىكانچە قایناقاندىن صوڭ
 سوز ووب كىشىرنى لاپشە كېنى توراب بىر آز شول شور پا غەصالنور ،
 بىرانگى هم كېبىستە توراب صالحنور . آشىڭى چاماسىمە قاراب دوگى
 جووب صالحنور . برايىكى تالم لييمون بشن آلنى قىنفر لا براوى ليسىت
 بورج صالحنور دوگى هم مادەلر پشكاج اولىگى آش كېنى بوشاتلىوب
 صوغان زىيلىن اولوشلەكان اينلىرىنى جىلوب آلغان مائىنى صالحوب
 اسكتارگە قويلىور . صغر ايتىنىڭ اويرەسى بولغاندا لاپشە كېنى ايتوب
 چىڭىدر صالحوب پىشرلسە هم بېك اعلى بولور . آشنى بوشاتىوب آلغاج
 قازاننى موچىلا بىرلە بېك اشقوب جوغاندىن صوڭ قاتقات چايقاب مول
 ايتىوب صو صالحوب قويلىور . آش اوزغاندىن صوڭ بىر ضور طاباقفعه
 باياقلى قايىدار صودن كوب ايتىوب صو صالحوب قاشق تارىيەكە چانچىكى
 پچاق مىسىكى كېنى نرسەلر موچىلا بىرلە جوولغاندىن صوڭ اىكى مرزىيە
 ياكىنى وقايدار صو بىرلە جوولوب آشخانە اشكا فىيە آودارلىور . بىر آز
 تورغاندىن صوڭ هر قايىسىنى چىستىا دىستەمالغە سورتىوب اورنىيە اور
 فاشىرلىور . طابا كاسترول اوستىل قونا كېنى نرسەلر هر قايىسى يخشى
 جوولوب اىكىنچى پىشركائىنى يالت ايتىوب طورور لىق بولاسون . بواشلىرىنى
 يورت اىيەسى خاتون اوزى اشلىمى تورغان بولسە خەلەنچى خاتون نىغە
 كۈزىن اشلاتورگە كرك . پېرىۋەك كېنى نرسەلر اچىيە صالحور اوچۇن دوگى
 بىورتىدركان وقىنى دوگىيەن بېك قاتقات جووب مولغەنە قایناغان صوغە
 صالحوب بىورتىدرورگە كرك . پىشمەيدە قالماسون آرتىۋە پىشمەسون . مۇندىن
 صوڭ اىلەك اوستىيەنە آلوپ اوستۇندىن صوق صو بىرلە دوگى صوونغاچى
 جولور . صوى آغوب بىنكاج بىر چىستىا اسكتار اوستىيەنە تارانلىور ، بىر ضور

اش بولماسه‌ده گوب خاتونلار دوگى بودر تدره بلمکاندن بش گبای دیه
 کبی نرسه‌لری با چى يا آدم جیرانزلك بر حالدە بولور . قوى مایى
 صارى مای اورنىنه بوتقة وقىماق كېي نرسه‌لرگە كرك بولغاندە كچكىنە
 كاستر ولغە كرك قدر صالحوب چىرداغان طاوشى بىنكاجى قىزدرورغە
 كرك . قىرغاندون بولور اوچون قامر ياكە ايكمك كېي نرسه صالحنسە
 بېك تىز قابىناب اوشكە چقسى تمام قىرغان بولور . بوده كچكىنە گە نرسه
 بولسەددە قىزدىمىن صالحنسە طبىعىتكە بېك آور ھم بېك تىمسىز بولور .
 بو طوغرىدە پراوايسز لانغان خاتونلار آز توكلدر . بر قدرلى نعەت
 بولوب و آنسز ايكنچى نعمتلىردە كركسز بولغان سەمت و سلامتىك
 نىك يورت اچنىڭ كم سورمكى عائىلە آناسىنىڭ قاراماقلىقىنه باغلانغاندىر .
 چۈزكە رزقلر بىرلە شىللە نۇچى بارى اولغىنە در . اول آشلىزىك
 حاصىيتلىرىنى بولور گە تىوش . آش قازانى ضعيف بولغانلرغە ، قارتىرغە ،
 بالالارغە ئىخ . نىندى اينىڭ ، نىندى اولنىڭ كىلاشكانى بولور گە
 تىوش . شۇنىڭ ، اوچون بۇ اورنىدە آش تېز سەنئار اوچون كرك بولغان
 نرسه‌لرنى بىلدۈپ صوگۇنىن اىيڭى كىركلى آشلىرى كوزدىن كېچىر ورمۇ .
 آشى تورغان نرسه‌لر تىش بىرلە يخشى چايىنلور گە كرك . ايزلاوب يومشارغە
 ھم تو كرك بىرلە دە چلاترغە وبر آز ھوا بىرلە دە ايزلاپ رگە كرك .
 آش طوغروسندا ايكى نرسەنى اعتبار قىيلورغە كرك . بىرسى تەننى صاقىلارلىق
 آش ايكنچىسى تىز سەنئارا تورغان آشنى صايىلامقىرى . صغىر اينىدىن
 پشىلگان شورپا تىنگە بېك يخشى اثر اينىر . ونى قدر فوتلى بولسە
 شول قدر تىز سەنئارا ، تىنگە فائىللى بولور . كوب صو بىرلە پشىكان
 يېنگىلى شورپا صوى كوب بولغاندىن سەنكاشلى بولماس ، آش قازانىنه
 آور كىيلور . يائى آورودىن تىلگانلارنىڭ ، آشلىرى تىز سەنگىمى
 طورغان آدملىرىنىڭ آش قازازارى شورپانىڭ بېك آز نعەنچۈكلى آلور .
 يخشى شورپا حاضرلار اوچون اينى طوب توغرى صوق صوقە صالحوب

اگر قاینار صوغه صالحنسه ایندیک صووی قاینار صوبره تیز و کفربروب
ایت هم فاتیلانور شور پاغه قوتی چقماس .

ترکلک قیلو صورتی

ترکلک قیلا بلو (صحت) تازالف اوچون چیکسز کرکلیدر . (هر وقت دورت آوروند ایکچی داروغه محتاج بولمای باری ترکلک قیله بلو برله توڑه لور) دیکان آدم بیک چن سوزسویلا گاندر ، هر کم او زینی بلورگه کرک ، طبیعتینه کرک نرسه لرنی بلورگه طرشورغه کرک ، موئیک صوئند او زینیک طبیعتینه فیروشلی ترکلک کیبلوشه تجر به قیلوپ شول روشلی ترکلک قیلو بره شغلله نورگه کرک ، خیرالامور او سطها دیولگان کبی هر کم اوچوند او رنچه ترکلک خیرلیدر که بر بیلگان او لچاوده ایت سوت یمرقه کبی مواد حیوانیه لر واولنلر ایله زرقلنودر ، یالدز ایت یا که اولن برله گنه ترکلک قیلو صحت اوچون ضررلیدر . شوندک اوچون بر آشنه ایت برله اولنلر فی برگه آشارغه کرک در . آشلر بیلگان ساعتلرده بولوب ، ایکی آش ندک آراسی دورت ساعدن کم بوماسه کرک کچکی آشاد یانوون اوج یا دورت ساعت اول بولورغه تیوش . آشاغان و قنده صو اچما کچی بولنسه فاتن آشلر آشاغان و قنده اچارگه کرک . آشاغان و قنده بر فیچه مرتبه صو اچلسه بیک فائیلی بولور . آشاوند اول یا که صوک یالدز بر مرتبه صو اچو آشندک تیز سنتوینه ضرر کیدرر . سلامنلک اوچون آشلرنک تورلی بولماغانی واچلرینه بیک قوتلی نرسه لرن صالحه ماغانی فائیلیدر . همه بیک آقرن آشاماق فی ، آشلر فی تمام چایناب یندکرمه کنی عادت ایترگه کرک . آشغوب آشاد آدمی آش سنکمن تورغان آورولر غه گرفتار قیلوو . آدمنک هر کون آشاوینک کوبله گن اشله وینه شغلله نوبن کوره بولورغه تیوش ، کوبه رک اشله سه

کوبىرك آشارغه كرك بولور . خاتوزلرنك تن بىرلەم عقل بىرلە شغللىه نولرى ايرلىدن آزراف بولور . شونك اوچون يىنلىراك آشلار بىرلە فناعت قىلىلردى لازم كىلور . آشاب بىترى بىترمىسى شغللىنىودىن اشكە توتۇنۇدىن صاقلاقانورغە كرك . مگر غزبىنە اوقر كېيى بىر يىڭىل شغل بىرلە شغللىنسە بولور . يەمرقەلرنى صاقلاڭار اوچون يوز ايللى درهم قدر سونمه گان ايزبىزنى اوستىينە آقرن آقرن بىشلىرى (يوز ايللى درهم - قداق چىرك چاماسىندە بىر اوچاوا ، بىر يىردىه استعمال قىلىنە طورغان ضور چۈچكە طوغرى ڪىلە يعنى بىر چومىچ صوف اوچانسە يوز ايللى درهم چاماس بولا) صوصالوب سوندرلىر . بى صوفى اوتوز آلتى ساعت تورغانىدىن صوك يەمرقە لرنك اوستىينە سـالـنـور . بـو يـەـمـرـقـەـلـرـ اوـزـافـ زـمـانـ بـوـزـلـماـسـ . اـيـزـبـىـزـلىـ صـوـ يـەـمـرـقـەـ فـايـقـارـنـ يـەـشـانـتـاـنـ يـەـمـرـقـەـ لـرـ قـدرـ بـوـ صـوـدـنـ آـلـغـانـ وـقـنـدـهـ بـيـكـ صـاقـلاقـنـوبـ آـقـرـنـ آـلـورـغـهـ كـركـ . يـەـمـرـقـەـلـرـنـكـ بـوـزـلـماـغـانـيـنـىـ بـلـوـرـ اوـچـونـ يـاـقـتـيـغـهـ تـوـتـوـبـ قـارـالـورـ . يـەـمـرـقـەـلـرـ قـدرـ يـاـقـنـىـ يـالـنـراـوـقـلىـ بـوـلـسـهـ شـولـ قـدرـ يـاـڭـىـ قـدرـ طـوـنـوـقـ قـارـائـقـىـ بـوـلـسـهـ شـولـ قـدرـ اـيـسـكـىـ دـوـزـقـ بـولـورـ ، مـونـدـنـ باـشـقـهـ اوـتوـزـ يـىـدىـ دـرـهـمـكـ يـقـيـنـ طـوـزـىـ بـرـ لـيـتـرـهـ صـوـدـهـ اـرـتـبـ يـەـمـرـقـەـلـرـنـ اـچـىـنـهـ سـالـنـسـهـ تـازـاـ بـولـوبـ بـولـماـغـانـ بـلـنـورـ . مـنـهـ شـولـاـىـ : اـگـرـ يـەـمـرـقـەـلـرـ قـدرـ كـونـ كـونـلـكـ بـولـسـهـ صـونـكـ اوـرـتـهـسـنـكـ يـوزـرـ . فـيـ قـدرـ اـيـسـكـىـ بـوـلـسـهـ اوـلـ قـدرـ صـونـكـ اوـسـتـىـئـنـهـ چـغـارـ .

ۋارىنييە و پاصلقىملە قايناتىماق

ۋارىنييە قايسى كوننى قايناتىلەسى اوى اچنده بىلەكىنگاچ اوى كون بالالرگە بىر ضور شادلەپ بولور . شول كوندە بالالار سېقلەرىنى تىزىرك او بىزىنېپ اشلىنى بىترى اپچون عادتلىزىدىن كوب اوى يوقىدىن طورلىر ،

آنلر هر برسی اوزلارف بر اشکه کرکلی کشی دیب واول اشن باشفار
 رغه اوزلرینی بیك کرک دیب فرض قیلورلار . هر برستنده غایت
 شادلاف برله کولر بوزلر ، یش یش آش ایوینه باروب کیلووار وعا-
 تدن طش چوالشولر کورنور ، باقر کا ستر ولر صاوت صابالر کوزلارنی
 قامشدیر . بیك آشاسی کیلوولک تملی یمشلر حاضرلندگان واویلانگان
 بولور . قار شبکلی آف شبکر تاراتلغان واقلالغان والحاصل بار کرک
 نرسه ۋارىئىنە قایناتور اوچون حاضرلوب قويلغان بولور . مۇشك صوڭىنى
 بورت ایاسى خاتوننىڭ اوڭغانلىغى برله حاضرلندگان یمشلر برله شکرلر
 برگە قاینە باشلار دخوش اپسلىر چخار . اول آرادە بالالر بېمگرا كەن
 بولارنىڭ كېركلەرى ۋارىئىنە پشوينى صبرسىزلىق بوله كوتارلار ،
 دآزا تىرە كاسترول پلىيەدە بولا طرور بىر آز طاتىدرلسەدە آنلار
 مۇشك برله هېچ طويماسلىر وقوللىرنىدە غى ايسكمىلرینى بالالارغە بر
 عادت بولغان مانير برله ، كاسترول توبلرىنە سورتوب طويفانچى آشا
 سيلرى كیلوور . هر تورلى طاتلىلارنىڭ بىر يورتىن بولۇرى اول يورتىداغى
 جماعتلارنىڭ هر برسى اوچون بىر قىمتلى اش بولوب الموغ و كېچوك
 قوفاقدىرفى هرمىنلەو اوچون و كرک بولغاننى چاي آشارى پىشىرور اوچون
 چىكسىز فائىھەلری كورۇززە . آنک اوچون قىش آشلىرى آراسىنە چايىنىڭ
 صوق آشلىرى اورنىنە توتلو ب آشلىرفى كامل قیلور . بىك سىنگىشلى
 بولغان اوچون آورولرغە آورودن باڭى تىرىلگانلارنىڭ طبيعتلارینە
 بىك خوش كېلور ؟ فىرىلى يورت طوتۇچى خاتونلر هر يىل يەمشى
 وقتنىڭ ۋارىئىنە و پاصتىلە كېنى طاتلىلار ياصاب آنلارنىڭ هر تورلىسىنى
 قول آستىنى بولغان يورتىنە هېچ وقت بىر مىسىز طريشور ، يىخشى قاینا
 لغان ۋارىئىنەلر تىلە گان قدر طورور هېچ بوزلاماس ، بارى اوزاف
 توتار اوچون آنلارنى كرتكىچە قایناتورب هېچ شىرك قزغانىماسقە كرک ،
 اگر شىرك قزغافالسە اوزاف قایناتورغە كىرك بولوب ۋارنىئىنە

آزایوغه و اوزاق قایناغاندان یەمشنک ایسی بىرگە سببېپ بولور،
 ۋارنىيە قاینا تۈچىلار اوت اوستىنە وقدىھ قبارغان كوبىكلرىنى تېكى
 بىرلە آلويغە و كاسترول توپىنە يابشماسون اوچون آرا تېرە بولغاڭىزغە
 كرك، ۋارنىيە و پۇصتىلە كېيلرنىڭ پشوب يېتكاننى برطامچىسىنى صوغە
 صالحاج ارىيەگاندىن ياكە تارىيلەكە گە ئامزغاج تارىيلاڭەنى قرن تو
 تقاۇندە آقماغاندىن بىلنور، ۋارنىيە زىك يخشى پشوى شەركى اوصلما
 بىلر و فائەتى بواو. چۈنكە ۋارنىيە زىك يخشى پشوى شەركى اوصلما
 پشرو بىرلە بولور، بىش اصنكان شەركە بىر اصنكان صو مالنىسە يخشى.
 بولور، شەرك بىرلە صوف قايىنار غە قويغاج اوتون مىنوت طۇتلۇر،
 قايىناب يېتكاننى بىلور اوچون تارىيلەكە گە ئامزوپ قارالور ئامچىلەر
 جاپلىمى ئامغان كويىگە طورسە قايىناب ينۇي بىلنور.

آيوا آلمە و دولى ۋارنىيەلرى

آلمە بىرلە دولەنلىك خوش ايسلى آچقلات وايىڭ واقلىرىنى صايىلاغاندىن
 صوڭ قبوقلىرىنى آرچىپ طوراب اچىنگى چوبلارنى آلوب قايىسى زىك
 ۋارنىيەسى ياصالاچق بولسە شۇنى قايىنار صوغەصالوب فى قدر يەشقەق
 بولۇف تىلەسەك شول قد يەشاتررغە شەرك. واق قطاي آلمەلرى يېتون
 بىتون كويىچەصالنور. يومشاتغاندىن صوڭ صوف صوبىرلە يووب اپلەكدىن
 صونى آغرغاج براوەلش يەش، اوش يارم شەكر حسابلاڭوب شەرك صوينى
 قايىناتوب يەشنى يَا آلمەنى صالحاندان صوڭ كرك قىرلى قايىناتوب
 بوشاتقان وفتىھ بىر آز لىيمۇن صوڭ صالحوب باڭى لررغە بوشاتقان
 صوونغاندىن صوڭ آوزلرى بىلە نور. جىلاڭلارھم ايزىيىگەنە چوبلارنىدىن
 چىستارتقاندىن صوڭ اوزلرى قدر بۇ يارم قايىناتوب قويلاڭىزغان شەركە
 صالحوب يەشقەجىلاڭى برايىكى مرتىبە بىردا غانچى قورا جىلاڭى بولسەجىلاڭلارگە

شکر سندگانچی قایناتوب صونه ماس ان اول بانکیلرگه بوشاتوب صونغاج
 آوزی قابلانور . چیه لرنی آلوب صابلارینی ارجیگندن صوک صاب
 توبندن براینه برله اورلغنی چغارلور . چیه گه ضرر تیورمچه اینه کر
 گان اورندان چغارلور ، اوللغنی برله پشورلسه هم درست ادزی قدر
 بر یارم شکر برله بر گه کاسترولنک یار طسینه تزلوب اوستینه چیه نک
 اورلغینی آلغانان چقغان صونی ایله کدن سوزوب صالحونور ، موزک
 صوگنده کاسترولنی قوتلی اوته قویلور ، اچنلگی چیه قایناتوب قبارغاج
 اوتنی آستندان آلوب کوبکی آلنور ، فابار ووی بتکاج ینه آستینه
 او ت قویلور کوپرکاج ینه کوبکنی آلنور . قایناتوب ینکا بیلگان بولغاج
 کاسترولنی اوتدن آلوب اویناته اویناته چقغان کوبکنی جیبوب قاینار
 کوینچه بانکی گه بوشاتوب صونغاج آوزی بیلانر ، فرانسوز ڈینیگرانی
 و آنار شروی (شروب یمشلرنی ایزلوب شکر برله یاما الفان قوبی
 و طاتلی نرسه بر ایکی فاشغی بر اصنکان صوغه فاتشدربوب اچلور
 پو صنیله کیی پیر و کلر گه هم صالحونور) بو یمشلردن قایسنی بولسه ده
 ایزوب ایله کدن یا که تولدن سوزو گاندن صوک بر کون طور غزو ب
 بر عدا غینه قداق یارم قایناتوب قویبلاندرغان شکر فاتشدربوب
 قایناتلور قویور غاندان صونک بر آز لمون صوی صالحوب یلی کوبچه
 بانکی کا طوتر بوب صونغاج اوستی یا بیلور .

قول هنرلری

یاش قزلرنی تعليم و تربیه قیلغان وقتنه اوزلری اوچون ایک کرکلی
 بولوب هیچ اویرنی قالورگه یارامی تورغان بر فن بولسه اولدہ قول
 هنرلری فنیدر ، ایک یوغاری مرتبه ده بولغان بر بلو معلومات هم
 بو عادتچه گنه فننک اور نینه تور مغان اوچون یاش توتاشلر زک بر

زمان اوّل بوفننى اویرنورگه طرشوارى لازم بولور ، خاتونلار غەغىنه
 مخصوص بولغان قول هنرلىرى تركلەكلارى اوچونك اوزلارينه چىكسىز
 كركلى بولور . قول اشلىرىنه اوستا بولغان فقيره ياش واشچى خاتون
 قوللارينك اش بلوى سېبلى ادب وعفت اچنده تركلەك قىلە آلور .
 باى فامىلە خانملارى قول هنرى آرقاسىنى بىرخوش ومضرور وقت اوزدرر
 لر و مەتاجىلارغە ياردەملىرى قىلوب آدمىكىدە بولورلار . اينه بىر چن
 و طوغرى دوست بولوب كوب و قىتلە يورت خلقىنىڭ ياردەمچىسى وايلك
 قىمتلى قوللارنىن بىرسىدەر ، يالىز و قىنارده يوانچى بولوب ، اچ پشونى
 بىرور ، يخشى اشلار ميدانغە چغارور ، **كىرك** بولغاندە فقيرلەك
 و آبتراواغە فارشى طرشور ، قول هنرلىرىنى كچكىنه اشلىن باشلاپ ترتىيەن
 بىرلە اويرەنرگە **كىرك** ، اوّل باشدە باد چالودن و اوزون
 اوزون چانچىوب **كەوكەلە** دن و قورا مايالغا دن ، يامساودان
 باشلاپ بولارنىڭ هر بىرسى تمام اوستا اشلرگە اويرنگاندىن صوك و قىنى
 بىرلە كىرلەنن سوتوكلىرىنى تگوب ، ياما و ياماپ ، كىومەنلىك كىسما كىلە ينى
 بىرگە كوكامك ، و باصىرقى ، تويمە طاغوب المك ياكە زاپونكە ياصامق
 اويرنېب آخىردا اويف بىلەب هم او يوقنى يامارغە اويرنەمكدر . تگو
 اشلىرىنى تمام اويرەنوب ينكاج تىراك نقش اشلىرى اويرەنور . طرش
 بىر عائلە آذاسىنىڭ يولغان كىرلەرنى كولمكلىرىنى توزاتوب سوتىگىنى يېرقىنى
 تگوب ياماپ او يوق بىلەب تىشكۈك او يوقلىرى ياماپ عائلە آذاسىنى
 نى قدر آقچە جىدرەچىنى او يلاپ فاراڭىز ، كچكىنه طوطاشلار قول هنر
 لرىنىڭ هر قايىسىنى اشلەرگە اويرەنگىز . آنلارنى يارانوب اشلەنگىز . اوّل
 اشلىرىدا اوستا بولكاز ، آنلار سزنى هم جوانور ھەمدە فائىدە لىدرور .
 ياشلىرى او توب قارتايە باشلاغان هر بىر خاتونلار اينه لرىنى ماقتاب
 شول موڭلى سوزلارنى سوپىلەمەگە مېرىئەردر : «اينەم ! سەنلە بولغان
 مەمبىتم و نۇھەتىيە شىرىمنى ھايچى سوپىلەمەك مەمكىن بۇلەمە ئەقىمى ؟ سەنلە بولغان

چن تشكير لرمنى بيلدر مينچه كوننك هر صولوند ه خدمتني ايسته ب دايد
 ايتو برهه گنه قالور مني ؟ سنى ، او زلرينه چيكسز اشانيلوبده نه بر
 كولريون ، فه بريطانلى سوز برهه التفات ايتلمگان دوست لركبى صنانار
 مني ؟ لىكن اى بنم قيمتلۇ خەممىچىم ، طوغرى يولداشم ، اشلەكلى
 ياردېچىم ، اوستا قورالىم ، رەھىم ايتنوب بىڭا سوپەلە كە سندىن اشله وڭنى
 أميد ايتكان اشلەمنى هېچ بىرىنى بىرگەنە وقتىه مېدىن قىرغاندۇمى ؟ بىنم
 تەنمى اورتakan ، مەن ڪۈپۈندرگان⁶ بولەمنى زېنلەگان سن سن ، كىگان
 كولمكلىرى يە ، يالغەمنك بىزاكلىرىنه ، تەزەزەدەگى آف موصلەن پىردەلرگە
 والحاصل بىلک كوب نرسەلرگە قارىمنىدە بىتون بو فرسەلرمنك وېتون
 كىرك ياراھمنك سەنڭ ياردەمك آرقاسىندە بولغانىنىن ڪورەمن اىغۇم !
 كىيۇم تىكمك يورغان قابلامق طوغۇرۇسىنى مەنڭا ياردەمە بولغان و كچىكە
 قىرمانك بىلک ماقتانوب قورچاغىنىن كىورتakan آل آطلاس ڪولمكىنىك
 تۈرى كىسا كلىرىنى بىر يەنگە كېتىرۇپ او يوشىرەن بارده سن سن . بىلک
 چن مەحبىتكىن وفالى يارى بولغان اىنە ؟ مەن سوپەلە كە هېچ توتا بامگان
 يارماقلەمنك آنام قولە بىرگان ماتېرىيە كىسا كلىرى اوستىتە آسانلىق
 بولە چانچىوب اوتكارا بلوومنى صنانغان وقتىرندىن اۆل سنى اوستىتە
 و تېزلىك بىرەن چانچىۋى هېچ يامىوب صوڭىدىن بو طوغۇرىدە اوصتارغان
 وقتىرەنە قدر آنلىرگە صناناب بىترىسلەك ھەنرلۇنى اوپەرەتوب و اول
 باز مقلۇنىك اىھەسنىيە او زىڭا صوڭ مېنۇتلىرىنە قدر منىدار قىلىوچى من
 توكلە ؟ ... ايمدى سەنڭ آرقاڭىدە اوپەرەنگان ھەنرلارم اوچون كۆڭلۈرە
 او رناشغان چيكسز مەحبىتىنی صاقلاۋچى بولوب سنى ماقتا و چىلىرنىك ھم
 اىلک بىر پىسى بولەچىپ من دەنە سوپەلە سە لر آلاردىن آرتغراق ماقتا
 لرگە اىدەن ئىنالرگە لايق اولغا نىڭنى ماقتا ئانە ماقتانە سوپەلە چەنەن .
 اىمۇ اىنەم ؛ سەنڭ حىڭىدىن حاضرگە قدر ماقدا لارم بىلک آز ، سەنڭ
 اىسە دوسلرم جىنسى شىرم قارشىندا قىرنىك بىلک ضور دور . سن بىر

جو مارد نعمت بیدر و چی قورالسن که سفك باردمک برله بیچاره از
قارنلرین طویدررلر، سفك باردمک برله نیچه قایغی، و کوینج لر
بدرلور، سنک بر کوب قوللرده حاضر بولونک نه قدر فائمه‌لر وايد
گول-ملرف چاقر و ب تارنوب کیفر و یعنی بله موسن اینهم؟ بختسازلرنک
باردمک‌ینه ینشوب فقیرل-کلرینی و محتاجلقارینی بیمار و گنی، و بوش
وقتلری حضور لف برله او ز در توگنی، واش امی بیله بینگه باردم اینکان
انسانیت که کیلشور لک خدمتلرگنی سلما سویله‌مه دیلمی؛ آه اگرسن
آنلر غه عقلک ینوب بازار غه ده کوچنک ینسه ایدی، بو طوغزیده
نیندی کوب باشکدن او تکافلری یازا آلور ایدک، سنک بو هاللرگنی
بل-گان واقعه یاز و چیلر بولسنه ایدی، آنلر اوچون نه قدر اثر لی
فاذره لی واقعه لرنک او زنی آلور ایدک،»

بر اینه‌نک لسان حالی: [بر فرسه نک روشندن آنکلانغان
فرسه] آی کچکنه طوطاش! سن بنی او لگن مرتبه نازک و بومری
قوللریکا آلوچک توکلمنی؟ آلا بولسنه بنم شول سوزلرمنی بخشیغنه طکلا!
بو دنیاده آدمار طرشور غه تیوشدر. طرشماغانلر هیچ بر وقت آدم
آراسیمه کره آلاماسلرینی بر مرتبه کوز الگه کینور، او للرده‌نی هاله
بولغانمنی و حاضر نی هالسگه کر کامنی کورده موذک بر طرش و واش ابله
بولغانینی آنکلا! بن اول یارا تلغان و قتمه طوپرافلر آستند کوما لگان
چی و توزه تلمکان بر معنن کوچه‌سی ایدم. بار اشتری معنن قازوب
چغاره بولوب آنلری ده معنچی آتالغان بر تورلی آدمار تمام من
طورغان اورنجه قدر کروب منی طوپراقدن چغاره‌دیلر، چیستار تدیلر
و منی تیمر یاصادیلر، اوت باردمی برله و کوب تورلی اشتر واسطه‌سی
برله منی تیمر هالمدن بر نچکه قورچ چبو قغه ایلاندر دیلار. آخرده
ایکچی کشیدلر بوقرج چیقنى کوب کیسا کلرگه بولوب بر باشممنی نچکارت دیلر
و ایدکچی بـاـشمـنـی یاصـیـلـانـدـرـوـبـ تـیـشـدـیـلـرـ. شـونـکـ اوـچـونـ قـورـجـ

چبوغندن اینه گه ایلندم ، چلا بیروب یالنرا تقافلردن صوک اوستا
بولغان اشلرمنی اشلر اوچون قولدن قولغه یوری باشладم . ایدی
اویلاپ قارا طوطاش ! اگر طرشواش بولماغان بولسە ایدی من
نیچک میدانغه چقغان بولور ایدم . اگر طرشونتیجه‌سی بولوب بن
بولماغان بولسام اوستنداگن اول کیومنی نیچک تگارلار ایدی . چونکه
اول کیومنی اوستیئا کیو وڭ مینم آرقامدە اولغان کبى آنک تورلى
تورلى کیسا کلارینى بر يې ئە کىتردب اویوشدرغاندە بىنم .»

تگو اشلرى

نجميه طوطاش ئى اون آلتى ياشىمەدە يەنگاندر ، بارماقلارى
اوستالق وتىزىل كىدە بىرپى يارماغىنە اوخشاغانلغىنى سوپايلدر ، چونكە
آنک ھېچ بى اشلى آلماغان اشى یوقلغىنى ايداش قىزلىرى هر كون
كۈرۈلەر ، ايلك قوبشى دايىك چىتن كيومىرنى تگودە چىكسىز اوستالق
كۈرساتىر ، بوضور اشلرنىگىنە دگل بلکە عادىچە اشلردىن يماولىرىنى يالقاد
لانماس ، غايىت ماتور اوپوقار يېلاپ تىشىل كانلارنى بىلب ياماوغە
ايرنەگانلەمگىن كېي آلارنى يولاى اينه بىرلە ياماودتىن چىركانمىس . اوئىدە
بخش يايلىقلارى بولوب صوڭىدىن تىپىر خدا ايلە عادتدىن طش
طارىقىه توشكان كوب جماعتلى بىر عائلەنىك ايلك ضور قىزى بولغان
نجميه طوطاش او زىنك عادتدىن طش اوستا لەن بىرلە يورت جماعتلى
بىنك هر بىرىمەن يورتلىرىنىك خزىنەسى كېي صانالىشىر . كيومىرنى
كشىگە كىسىر ووب تىكىركاندە عائلە آتاسى نىك كىسە سەندىن في قدر آقچەلەر
چخاسنى بىلگان وايشنكان نجميه طوطاش بو سوزلارنىك درستىلگىنە
اشانغان اوچون كيومىرنى او ز قولى بىرلە كىسىر ووب تگارگە اوپرانوب ،
كرلارنىك يخشى يووللووفى كوزەتوب آنلارنى يخشى بولدىر ورغە طرشور ،

فز قرداشلرینه يائىنى كىيوملار تىگار ايسكىركانلىرىنى توزاتور ، **الـگـراـك**
 تىـگـلـوب مودادن چقغانلىرىنى سوتوب موداسنى اوـزـگـارـتـور ، مودا
 طوغروـسـنـدـاـغـى اـشـلـرـنـكـ اـيـكـ نـچـكـهـلـرـىـنـهـ قـدـرـ بـلـورـ ، قـولـىـنـكـ اوـسـتـالـغـىـ
 اوـزـيـنـكـ اوـئـغـانـلـغـىـ آـرـقاـسـنـدـهـ بـوـزـوـبـ يـائـىـ مـوـدـاـ بـرـلـهـ تـىـگـلـوبـ زـيـنـتـلـهـ كـانـ
 كـيـوـمـىـ بـقـونـنـايـ اوـزـكـارـوـبـ يـائـىـ كـيـوـمـ كـيـمـ كـيـوـمـىـنـىـ
 تـوـزـاتـتـورـگـهـ اوـسـتـالـغـىـ كـيـمـ آـتـاـسـينـكـ اـيـرـ قـرـداـشـلـرـىـنـكـ كـيـوـمـىـنـىـهـ نـقـ
 بـرـ تـىـگـلـوبـ شـيـكـلـلـىـ تـوـزـهـتـرـگـهـ قـولـىـنـدـانـ كـيـلـورـ ، پـالـتـهـلـرـنـكـ اـچـنـدـهـ گـىـ
 آـطـلاـسـلـرـىـنـىـ آـلـشـدـرـرـورـ . يـاقـاـ وـجـيـكـلـلـرـنـدـهـ ئـىـتـيـفـهـ لـرـىـنـىـ وـباـشـقـهـ زـيـنـتـلـرـ
 يـنـىـ تـوـزـاتـتـورـ توـيـمـهـ لـرـىـنـ يـانـدـارـتـورـ . اوـزـلـگـانـ الـگـكـلـرـىـ باـئـىـرـنـ طـاـغـارـ
 كـسـهـلـرـىـنـىـ آـلـشـدـرـوـبـ اوـرـنـىـنـهـ يـازـكـافـ قـوـيـارـ ، كـرـكـ بـولـغـانـدـهـ بـرـدـهـ
 بـلـنـدـرـمـىـ يـامـارـ ، قـادـاـقـهـ النـگـانـ يـارـلـرـىـ يـامـارـ . هـتـىـ خـاتـونـ قـزـ كـيـوـ
 مـلـرـ يـكـنـهـ توـكـلـ اـيـرـلـارـنـىـنـىـهـ كـيـسـوـبـ تـىـگـلـوبـ مـيـدـانـغـهـ قـوـيـارـ . - آـىـ شـوـلـ
 قـادـاـقـهـ الـكـرـوـلـرـىـ ، بـولـارـنـكـ مـكـتـبـ بـالـلـرـىـ اوـچـونـ فـىـ قـدـرـ ضـرـرـ
 لـىـ بـولـغـانـيـنـىـ بـلـسـهـ ئـىـزـ ، اـيـرـتـهـ بـرـلـهـ بـرـ كـوـلـمـكـ يـاـ كـيـوـمـدـهـ كـوـرـنـمـسـلـكـ
 درـجـهـدـهـ بـولـغـانـ قـادـاـقـهـ النـگـانـ يـرـ يـامـالـسـهـ كـيـچـكـهـ تـابـاـ بـيـكـ خـصـورـ بـرـ
 يـرـتـقـ بـولـوبـ كـوـزـ كـهـ جـالـنـورـ ، بـرـ بـيـرـ چـاتـكـهـ بـولـغـانـ بـرـ جـبـ اوـزـلـوـىـ
 اوـلـ كـوـرـنـوبـ تـىـلـمـسـهـ اوـلـ قـدـرـ تـىـزـ ضـورـ اـبـرـگـهـ حـاضـرـ اوـلـ اوـرـنـدـانـ باـزـ
 ماـقـ تمامـ چـغاـ باـشـلـارـ . باـشـ سـوـسـهـ رـگـانـ بـرـ اوـيـوقـ دـقـقـنـهـ يـمـالـمـسـهـ
 يـوـلـغـانـدـنـ صـونـكـ كـرـ يـوـواـ طـورـغـانـ اوـيـدنـ طـوـبـقـسـنـ بـولـوبـ كـيـلـورـ .
 آـيـاـقـهـ كـيـوـلـوبـ كـوـلـنـمـسـدـنـ اوـلـ آـزـغـنـهـ مشـقـتـ بـرـلـهـ تـوـزـهـ تـوـ مـمـكـنـ بـولـوبـ
 پـرـ اوـيـسـلـقـ سـبـلـىـ اوـزـاـفـ وـچـيـتـونـ بـرـ اـشـ بـولـغـانـ كـوـرـنـورـ . شـونـكـ
 اوـچـونـ يـورـتـ اـشـلـرـىـ قـارـاـوـچـىـلـرـنـكـ يـاـ كـهـ آـلـدـاـغـىـ كـوـنـكـ يـورـتـ
 طـوـتـوـلـرـىـ بـيـلـگـلـىـ بـولـغـانـ كـيـكـنـهـ قـزـلـرـنـكـ مـونـدـاـيـ وـاقـ نـرـسـهـلـرـىـ هـمـ
 كـوـزـلـرـنـدـنـ يـرـاـفـ تـوـتـماـيـ فـجـمـيـهـ طـوـطاـشـ كـبـىـ تـوـزـاتـتـورـگـهـ يـامـارـغـهـ قـولـلـرـنـدـنـ
 كـيـلـگـانـ قـدـرـ طـرـشـوـلـرـىـ لـازـمـدـرـ .

قول اشلىرى اوچون كىرا كلى بولغان نرسەلر

قول اشلىينه اوستا بىر خاتوننىڭ **كىرك** نرسەلرى قوراللارى ماضى
 بولورغە **كىرك**. آنڭ اوچون قوراللارنى قدر يخشى بولسە اش شول
 قدر يخشى ونى قدر كيم وناچار بولسە اشىدە اول قدر ناچار بولوب
 چغار، شۇنىڭ اوچون قول اشلىينه اوستا بولاسى **كىيلگان** ياش قىزلىر
 قوللىرىندە غايىت مەممەن و جهازلى بىر «يو» طارتەمىسى بولورغە كىرك،
 اشلى تورغان نرسەلر يېنىڭ قالىلغىينه يوقالىغىينه **كۈره** اينه وجىنى
 صايىلى بىلورگە **كىرك**، بىر طوغىرىدە صاقلانماسە ازاf ماشاپلار بىرلە
 وقىيىنى اوتكاروب اش هم يېمىز بولوب چغار، مەممەن و جهازلى «يو»
 طارتەمىسى دېگانىمنى اوستى قىيفەلر بىرلە زىيىتلەنگان اچنى قىمتلى
 نفيس نرسەلر بىرلە طولى طارتە دىب آڭلاذماسون. اعادىچە بىر كاغىز
 طارتەمەدە بواشىڭ بىرار، بارى اچنى توپىندە يازاچق فرسەلر بولسە بى
 وقىنى اول طارتەجهازلى مەممەن «يو» طارتەمىسى بولغان بولور. اۆلۈك
 طارتەمەدە اوزونلۇق قىصەلەن نىچىكە لەكىدە تورلى وايدىك يخشى
 اينه اشلى طورغان فايىريلار ماركەسىنىڭ كوب اينەلر بولورغە كىرك.
 يخشى صورتىدىن بولغان اينەلر صىنماس اىولمسى، نى قدر كوب
 طوتولسىدە اوچى كا كرايمىس، اينه فايىريلارنى نومىرلار بىرلە تىزلىوب
 كاغىدلارگە قويلىر، اىرى اينەلر اىك كچىنە نومىرلى، داق اينەلر
 اىك ضور نومىرلى بولور هر تورلى اينه اون اىكى نومىرغا بولنور،
 اينە فى اشلى طورغان اشىڭ قاراب طوتىلو كىرك بولغاننى، اينەگە صابلا
 نغان چىپ بىك اوزون يابىك قىصە بولما سەكىرلىنىنى و قورۇچىنى
 قضاغە سېبب بولماسون اوچون اينە لىزى هېبىج بىر وقت آوزغا قابارغا
 باراماغانىنى ھەرتىلى اوقوچى خانملار اوزلەرىدە بىلورلار، اينە لىزى

طوقه‌ماسون اوچون بایینه صاوینه صالحورغه بای که ڪرک و قنده تیزگنه آلورغه آسات بولورل فیتوب قاتلی قاتلی صوکنه‌غه چانچوب قوبیارغه ڪرک . بارماقغه ، بیک طامان بولغان بر نیچه اویمافن تارتمه ده بولورغه ڪرک ، جی و تیرک اورنکلری ، اول گلکلر ، تورلی تورلی چکه و چوانلقات بیلر ، تیرکلر اوچون تورلی توسله یغکلر گارصلار بولورغه ڪرک . طارتمه ده بولاردن باشده‌ده قایچه ، پا کی ، کاینان ، اشنوره لینته (شریت میتره) کیوم اوچن طورغان قایش ، بز ، بولافکه ، ایده چانچه طورغان مندر تویمه‌لر بولورغه ڪرک . (قول اشلرینه استابرخانم نک فائده‌لی سوزلری) : بر قول اشلری اویره‌توجی اوستا خانم یاش قزلرنی قول هنرلری اشله‌رگه قزقدرودن و بو روشنی آلارنی بر نیچه فائده‌لی بلومکلردن خبردار قیلووب اوزلری هم باشقه‌لار اوچون فائده‌لی بولودینی بلدرودن بخشی هیچ بر ذرسه بولماغانین اویلا غانینی سویله‌ر هم قول هنرلری اوچونده فائده‌لی بولغانلرینی حاصلاپ زینته قوبشلتفه قاینا طورغانلردن آیرور ایمش . قول هنرلری بلکان قزلرنک اول زمانلرده هیچ قدری بولماغاندن و موندای قزغه هیچ کم قزمه‌غاندن هر قز گچکنه و قندانوچ آنلرني اویرانرگه عادتن طش طرشقان اوچون ایسکی زمان تریه‌سندن قالغان بوله‌رق زمان‌مزده هم حاضرده بالئز بو هنرلرنک بر سندگنه توگل هر قایسنه تمام بلوملی قارت خانم‌لر بارلغی یاش و قندنک اول هنرلرنی اویره‌نوده بیک یوغاری کیتوب بر نیچه بیلر قزلرنی اویرتکاندر و بو و قنجه قدر یاش قزلرنی قول هنرلری اویره‌نرگه قزقدروب قول اشلری : قزلرنی اواره بولو بلاسندن قوتقار در اوچون تمام بر فائده‌لی یول ایکانی دعوا قیلووب ایتکاندر . هیچ‌نمیز بولغان بارچه خاتونلر اوچون اش نی سویودن ڪرکان هیچ بر ذرسه یوقدر . اش کوئلنی شغل‌لند رور . اول کوئلگه بر نیچه

تورلى بلا و قايغيلارنى اوپىلارغا بىارا لىف بىر وقت قالى رماس ، حىنى و قىننى
 خوشلۇق بىرلە اوزدۇرر ، اووارەلە آدمىنى فقىيرلىك گە مەتنا جىلقىخە توشرۇر
 و كوب فايغىبلەرغا گرفقار قىلۇر و حىنى عمرنى اچ پشۇوى بىرلىن اوتكارتۇر ،
 ازارە لىكىگە اوپىرنىگان قىزلىنىڭ اول طبىيەنلىرى يېنى قويغانلىرى ما-اضرە
 قىدرە هېچ كورنەمگان اوچۇن قىزلىزىف كېچكىنە و قىنندىن ھەتىرىلى اشكە ايدى
 لىندرورگە كراك ، اوينىدە اوطرۇنى بلەمگان اوى اشلىرى بىرلىن شىغلەنۈدن
 و قول ھەنرلىرى كېنى بىر نىچە كۆئىلى اشلىرىدىن لىذت آلماغان بىر خاتون
 زە اشلى بىلور ؟ بىلەگلى لىزتلىرىنى چىمنىكا چغۇب ازلىوى لازم بولۇر . بىر
 خانۇن كىشى اوچۇن مۇنداندە يامان خطر نرسە بولۇرمى ؟ لىكىن اوستا
 خانم قول ھەنرلىرىنىڭ ھەنرلىرىنىڭ ھەنرلىرىنىڭ بىلەك مصالحت
 كورمىس . نەفييس اشلىرىنى بىيزە كىلرەن حاوى اشلىرىنى و صرمە و بىلەك نېچكە اشلىرىنى
 اوپىرە تو تىيوش بولماي يانڭى كىيەملەر كولمكلىر سوا-كى اسکاتر كېنى نز
 سەلەر تىكمىك وايسىدىمەرنى توزەتىمك ، وعـادتىچە جىيلارنى يخشى اينىوب
 اوستالىف بىرلە تىكمىك كېنى تورلى فائىدەلى اشلىرىنى اشلىمك يماو
 يماماڭ توزەتىمك تابنۇر و كنۇوا اشلىمك . اوپىق بىلەمك ، كىيىندر
 صوققىق ، كىيەم دسولكى اسکاتر كېنى كولمك اشطان كېيىلەرنى كىيىسىمك
 شىكللى آلداغى كوندە يورت طوتا باشلاغاچ كراك بولاقق تىكىشلىرى
 بىلۇ كىركەلىنى بىلەر و بىكە طورغان كىيەملەرى يېنى كېچكىنە دن اوز قوللىرى
 بىرلە اشلىرىكە اوپىرە توب بىر يورتىغە خوجە بولغاندىن سوڭ آنداي نز
 سەلەرەن مەجاز يىنلىرىدىن ضور بەالر بىرلە باروب آلوغە ياكە تىگوچىيلەرگە
 كوب آقچە لر بىر و بىكەر و رگە عادتلىنى رەسىكە ھولۇڭ درجه دە طرшу
 رىغە قوشقا ئازىر .

کولر و موگا کرکلی بولخان شرطملر

اول زمانده يورت اشلري برهه شغلله نه تورغان خاتونلر او يلرنده
 کولر قويار اوچون بر اشكاف حاضر لب بيك کولر كوب، يوزدن آرتق
 پرستينه ار بولدر ررغه طرشورلر ايدي، بارا بارا بو عادت جو بالمش
 و طوغرسبيده جو بالورغه طوغرى كيامشدر، چونك موندای فرسه لر
 ياصار اوچون کرکلی ماتير يه لرنك كيندز لرنك حاضرگى اوچسز لغندە في
 و قندە تله سندە تله ئان قدرلى سولگى اسکاتر کولمك اشطان پراستيينه
 حاضرلو ممکن بولغان اوچون هر يلنی بو فرسه لر سرك قدرلى
 حاضرلوب بر يولي كوب آقچهلر توتوب ياصاب اوينى كر برهه
 طوطروده بر فائده ده يوقدر. يورت اشلري ين اوسلىرىنه آلوجىار کولر
 نى هر وقت بارلاپ يخشى صاقلار غهداورنى برهه طوتارغه تمام قولندىن
 كيلاسون، يخشى يوولماغان کولر کوزگە بيك يمسز كورنگان كىي او سكا
 هم كىيەسى كىلوب كىيەمىس بو سر ناچار بولولى اوچون ايرلر هر
 قاييسى آچولانوچان بولولار، يخشى يوولماغان يا كه يخشى تگەر تلوب
 تورلەمگان كر کورسەلر آچولار ين كورساترلر، تيوشىز اصول بولن
 يوولغان سرلر تيز چروب طوتىما سلوق بر حالىگە كىلور، كوب ك
 يووچى خاتونلر كوب و قمت کولرنى بوروب صقغان و قندە پروايسز اراق
 لرندا يرتوب بىترورلر. صوغە قلور كىي كرفى ياندرا تورغان فرسه
 صالحورلر، شوگا كوره يورت اشلري قارا اوچى خاتون مونى يېرىپچە
 قورلى اشلردىن صافلانور اوچون چن كونىلىنىن طرشوب سرلر بىران
 شغلله نورگە و هر بر فرسەنى كوز ينلەك آلدەن اشلرگە سرک، باش
 ياولقلرى قول يياولغى كىسيە فرسەلر ينكلر، ياقالىر، پرده لر هرنى واق
 ويخشى کولر فى ياكا قارا بىزى يو سە ياكا قارا بىزى يو درمه

هېچ چىتنىڭى، اوشەندرۇي بولماغان بواشىن يوولغان نىرسەلرنى
 صاقلاپ وقاراب يوروب ياكە يودروب اۆل كىنى يوغان وقتى يىرتدىن،
 ناچار يوودىن صاقلاغان ياكە صاقلاتقان بولورلار . ياش قىزلىرىم
 واق ونچكە نىرسەلر يوغان واتولىڭان وقتى بواشلىرى اشلەۋەپىلار
 ياندى بولوب آنلىرىڭ اوستالقاڭلارينى بىك بلىرگە طوشوب فاراب
 تورسالار ياكە آلارغە بولشىسالار آز وقت اچنىڭ اول اشلىرى اوپراپوب
 آنلىرى كېيىن بولورلار، كىرلىنى يوغارىعە خاضىلىڭان وقتى بىرم بىرم
 بىك نىڭ صاناب دفترگە يازوب قويارغە كىركى . چونكە بىر اونتىلو ياكە
 بىرىالغشو سېبىزدىن كىرلىرى بولوب كېيتىرىلگان دن وېورت باشى خاتونغەطابىش
 ييلوب صانالغاندىن صوك اوكتىرولىك روش طالاشلىر چىغىر . نىدىنى گىنە
 بولسادە بولسون توزاترلەك ياماراڭ نىرسەلر كورفسە اورنىاشىرغاڭىغە قىرقاراب
 تېكشىرۈپ توزاتوب يامام قويارغە كىركى، توزەتىرلەك بولغان نىرسەنلىك توزەتى
 يېنى كېچكىر و اىكەنچى كىريوغان وقتىدا اول نىرسەنى يووب بولماسلەق قىلىو
 دېيمىكىر . چونكە سولىرەگان بىر اورن بىك ضمور يىرتقىغە آيلەنگان واول
 كوبىنچە يوغانلىق طوتارغە ياكە كىھرگە ياراماڭ لق بولغان بولور، كوب
 عائلە آنالارى بولوركە كىرلىرى بولوب كېيتىرىلگاندىن صوك كىرلىنى
 اوتولىڭان، تورلىكىرلار اوز اورنىيىنە اروتلىپ صورقى
 بىرلە اورنىاشىرلاغان صوڭىنىڭ كىرامىدلارينى ياكە كارزىيەنلىرىنى آچىپ
 باقىرق اوزارىنىڭ اشلىكلىڭلىرىنىڭ مغۇرۇر بولوب ماقتانورلىرى
 يۇنىسى اشلىرىنىڭ ماقتاناسالىرىدە ھەقلرى باردى . چونكە تورلىك تورلى يېورت
 نىرسەلرینىڭ ھەرسى اوز اورنىيىنە اورنىاشىلغانىنى كورۇ قدر كوگلىڭىگە
 خوش كېيلا تورغان هېچ بىر اش اوپىلانماس، شۇنىڭ اوچۇن ھەرسى
 يېورت اىيەسى خاتون كىرلىنى قويغان اورنىدىن بىر نىرسە آلمۇرغەتلە گان
 وقتى كىرلىرىڭ آستىنى اوستىكە كېيتىرىمىنچە مشقت سز اىكەنچى كىرلى
 آراسىدان طابوب آلا بىلدۈرگە كىرائى دەم يائى ئىيەن بولغان كىرلىرىڭ ھاصل

توماسدایارنی حاضر توتا تورغان ارینک آستینه قویوب عادتلرگه
کرک، یوواس هم بودارغه بیلگان وقتنا بر برسی و استینه آتلوب
چوالنوب بیرلمسون، هر قایسون صورق برله بولوب اول دموک
یووله چقلرینی ارهتی برله برسی آرتندان برسون بودارغه یا که
ودرورغه کرک.

کرلرنی پوغوداغه قویو

اوشبی روشنی کرلرنی پوغوداغه قویارلر پوغوداغه قویو کرلرنی
بیلک آغارتور، کرلرنی توبینی براد برله تیشکله گان گیسمماکه یا که
کارزینکه بدم برم کرلبلرینی آستنه چیسنالرینی اوستکه قویغازان صوک
کیسمماکنی اوستنی آچق ادچ آیاقلی بر اسکه میده اوستینه قویوب آستینه
لگهنه قویوب اوستینه قابچق کیندری کبی جوان کیندر یابلوب بو
کیندرنک اوستینه کرلرنک هر قایسینه ینهرلک چ امامد کول ایلاج
صالنور اوستینه یا بلغان کیندرنی کیسمما کنک آوزین بايله ب کولنک
اوستنکان آقرن آقرن جلی صو صالنور، بو صو کرلر آراسندن اوتب
تیشکلردن لنگه نگه آغار، بو آفغان صونی آلوب جلتک کولنک اوستینه
ینه صالنور، قات قات شولای صالنوب کولانی صو کرلرنک آراسندن
اوته اوته کر تمام آغاروب طاباری بتار، پوغودا اوچون صو عادتچه گنه جلی بو
بولورغه کرک، کرک پوغودا یاصار ادچون کرک کر اووار اوچون
صونک کر اووارغه یرافقی بولغاننی بلوگه کرک، صونک یرافقی بولغانی
صابن زنک کوبکلنزوی برله بیلگلی بولور، کوبکله نمهه اول صو کر
اووارغه یاراماس ایمش یاهه چیشهه صولزنده بو حاصیت بولسدهه ایلک
یخشیسی یاڭغه صوویکر، قبو صولری کر یودارغه یاخشی توکلر.
لەکن کرنی یېنکیلاو اوچون قیو صولاری طوئلر. چونلار قویو صووی

کوچلی بولغاندن بوياوی کرکه سنگرر . بو زمان کر جوار اوچون
 گول استعمال قيلنو اونتلو درجه سينه کيلـکاندر ، کر يوچيلر کل
 او زينه صودا توتقانلقدن کرلزك چد امسز بولوي تأسف برلن کورنمله در ،
 ياكى برمانيزدن بوله رق کرلرن قازاند فایناتوب پار برلن بر نورلى
 پوغودا ياصى باشلامشلر ، مونك مانيزى ايسه کرلرن قىيەتى بىر لىگەنگە برم
 بوم اورناشدروب اوستىنه صوق سلى ياكى صوق صودالى صو
 لموب چلاتقاندن صونك ايرته گى سون بىر مخصوص قزانغه قويوب آسپىنه
 ياغوب قایناتلور . قایناغان وقىده کرلزك مايلى ماده لرى صوداغى صو
 دا ياكى سلى بىرله قوشلوب صابن كېنى كوبىكىنەرك کولرنى بىزىوب
 آغارتور وبو ايىكى مانيزك قايىسى بىرله بولساوه پوغودا ياصابن بىتكاندىن
 صونك کرلرن قابن بىرله يخشىلاپ اوولور ، پوغادە ياصارغە ياكى
 کرلرن اووارغە باشلاماسىن اوئل يوقالق ، قالنلق ، ايريلك ، واقلق ،
 آقلق ، توسلى لىك ، کرليشك ، جەنمدىن کرار بىر نىچە تورلىگە آيرولغاندىن
 صونك اشىك باشلامق وھر بىر تورلىسى آيرم آوز آلدىنه اوولورغە
 گرل . اگر آيرلىنى نىچەك طوغرى كىلسە شولاي فاتشىرلوب قایناتلوب
 يوولسە بىك کرلى بولغانلىرىنىڭ کرلى صولرى کرلرى ايدىچى چىستا کرار
 گە چغوب آفلزك اوڭىدىن بىڭرلەك کرلى بولويىنە سېب بېرـکان
 بولور . آق کردن باشقە توسلى و بوياولى کرار ھېچ بىر وقت پوغوداغە
 قوبارغە ياراماس ھم آق کرار بىرله قاتشىرلماس .

صابن بىرله کر اومىق

اوئلە يازلغانچە کرار بىر نىچە تورلىگە آيرلور ھر تورلىسى آيرم
 آيرم اوولور کر يووارغە کرشمازدىن اوئل بىر كىسىما كە يار طىدىن يوغما
 رىراف بىك قاینار صو صالحوب اوستىنى قابلاپ قويلور ، صونى مااضى

لر، حاضر لمسه برم برم چلاتوب آستینه اوستینه تیگزلب صابن سور
 توب او لاور، کرلی طابلن یرارنی بیک بخش طابری بتکانچی اووب
 صغاندن صوک باياغی قاینار صوغه صالحور، کرلرنی برم برم اووب
 قاینار صالحه صالحاندن صوک ایدک اوج قاتلی کیدر برله کیسمک
 آوزی قابلانوب ایرنه گه قدر طورور ایرته گیسون تکرار صو قایناتوب
 کیسماکن گن کرلر برم برم آلنوب چایقالغاندن صوک یمه اوستینه آستینه
 صابن سورتوب اولور موندن صوک کرلر صالحانی کوینه بوکلانوب
 ینه کیسماکله قاینار صو اچینه برس اوستینه برس تزلور، مرندن دخ
 کرلر برم برم آلنوب صغلوره بر قزانغه یارطی سینه قدر صو صالحوب
 کر اوغاندان قالغان صابن کیسا کلرنی طوراب بر کچکنه کاسترولد
 ارتوب قازانغه صالحور صودی کوبکله نکاندن صوک باياغی کرلرنی
 صالحوب یکرمن مینوت قایناتلور. برم برم قازاندن آلوب ینه صابون
 برله یوغاندان صوک چایقالوب بیک بخش صغلوب سینکلارگه تیوشلی
 بولغانلری سینکله نوب سلکوب جیپرقلرنی بتروب ییلا گه یا که قیاشقه
 کیبهه رگه قویلور. منه بو روشنی بولغان کرلر غایت آق چیسنابلور،
 تو سای کرلرده آف کرلر کبی یو ولسه ده بولار بیک اسسی صو برلن
 بوللوب هیچ قایناتورغه یاراماس اونکا طورغان صینسی یا که چون
 نرسه لر صوده هیچ طورغزمی تیزگه صالحین صوده صابن برله اووب
 بیک تیز چایقارغه کرک. هیچ و قده ایکی تورلیسنسی برگه قویارغه
 یاراماس. آیرم آیرم قویوب چایقارغه کرک، اوئیا طورغان نرسه لری
 بر اوج طوز صالحان صوغه مانغاندان صوک چایقارغه کرک، تو سفی
 او بوقلر او لغاندن صوک سرکه قاتشدrlagan صوغه مانوب چایقالنور،
 کرف سینکه لامک سینکه ذک ایک بخشی سنی صایلارغه کرک. ایدک قات
 کیندر گه تویناب واق واق توینلر یاصمارغه، کرلرنی بو یاغاندان صوک
 بو توینلر کیبدر ورگه کرک، بویاو بوزلامای کیبوب ایکنچی مانارغه

حاضر بولوب طورور، کر سینکلیلاسی صونی تله گان قدر قویلقلن کوك
 بر توسله بولدرور اوچون بواولی توینملرنک برسنی کرک قدرلى
 صوك اچنده صغوب صو کرك بولورلوف توسله کرکاندان صوك کرلارنى
 بر آزى مانلور، هر قايسى بر توسله بواسون اوچون آراده برينه بو
 بياولى توينى صغبور . سينكيله نگان کرلار تيز و ك صغلوپ باولارغه
 ألوپ كييدرلور اگر صغلغاندن صوك ئىنمى او زاف طورسە ياكە صغلوپ
 يىنى قالسىه کرده بوي بوی صرقلر بولوب يمسز بولوب كيير، کرنى
 سينكله مىسىن اول حاضرلەنگان صوغە بر چوپرک مانوب توسيمىنى تجرىه
 قىلوب فاراد لازم بولور، فلاينيلار يومق، فلاينيلارنى او وارغە باراماس
 او ولسىه توکارى قویلوب تو شهر ھم بېك يمسز بواوب قدرى كيىر .
 فلاينيلر صابنلى جى صوده اوستىئەنەن سورتلىوب قىدىن ياصاغان اشچو
 طىما بىرلە بېك تىگىزلىب اشچو طەكالىنور اگر بېك كىلى بولسىه بر آز
 صوده صالحور، فلاينيلر صاف صوده چلاتلىسە قات بولور يەشاڭلىرىنى
 صاقلار اوچون صابنلى صوده يووارغە شرك، فلاينيلارنى او نېرلن ھم
 بولور، فلاينيلارنى او نېرلن يووارغە ايستەنەفسە اوچ قاشق اوپىنى
 ايکى ليتىرە صابنلى صوده ايىزوب بولغانەرق قايياناتلور . بولامق كېنى
 بر نرسە بولور، مونك يارطىس اسى كويىچە فلاينىنك اوستىئەنە تمام
 سىنگانچى قول بىرلن اشقوپ سورتلىور فالغان يارطىسىنەك اوستىئەنە
 قاييانار صو صالحور بولغانقاندان صوك صابن سورتلىوب اشچونكە لب
 يروپ چايقاب كييدرلور، فلاينيلارنى بىرانىڭى بىرلن يووارغە
 ايستەنەنسە بر آز براز-گىنى آرچوب ايزلەنگاندان صوك آزغۇھە ما -
 بىلى صوبىرلن باصلوب قاتى بر تورلى قامرر ياصاللور بوقامر صابن
 او رىنېنە طوقلور . فلاينىنى اول اسى صوغە قربوب بىرانىڭى صابن
 سورتلىوب اشچوتىكە بىرلە اشچوتىكە لب بولور يەنە غايت اسى صوغە
 مانوب چايقاغاندان صوك صوده جولوب كييدرلور ، هر بىر دون

ماتیریالر هم اوشپو مانیرگه يومشاق و بالتراوقلی بولوب اولگى
توصىلرىنى هېچ يوغالىتماسلىر.

طابلار

دەنیادە چىسىنالق كېيىن بىنى يېخىشى فرسە يوقىدر. شاقشىلەق بىزلىن مشەھور
دۇلغان كشىلەر تىپتىڭ اشلىرى آلدەن قىرىلى، اعتبارلى بولماسلەر، چىستا
لەقنىڭ اىلەن ضور دىشمانلارى طابىدر. اوسلەننە ماى، توزان، بالچق
أزىزلىرى كورنگان اىلەن يېخىشى اىلەن ماتور كېيىملىرى هېچ بىر وقت كۈزگە^{كۈز}
ماتور كورنماس، حالبۇكە چىستا كېيىملىرى كوروب طوپلىماس، شونك
اوچون آدم كېيىگان كېيىملىرىنى طابلاڭىرماس اوچون عادىدىن طش
صاقلانورغە كىرك، اگر آنلار صاقلانمى طابلاڭىغان بولسەلر تىمىزىك
طابلەرىنى بىزىرگە غېرت قىلىورغە كىرك، تورلى تورلى طابلەر و بولارنى
بىزىرور اوچون چارە لر بارودىر، ايمدى بىو اشارنى بلىر اوچون
توبانىدە يازىلغان معلوماتىغە ايدە رىڭىز. ماى طابلارى — كېيىملىرىنىڭ
اوستىينە طوڭ ماى ياكە مونك كېيىن نرسەلر طامغان بولسە اۆل
ماتيرىيە اوستىندە كورنگان كېسەكىنى طرناق بىرلە ياكە قايىچى ادچى
بىرلە قىروب اوستىينە بولوط ياكە توڭىرۇك كاغدى قويغاندان صوڭ
كاڭد اوستىدىن قىرغان اوتنى يەنگەلىگەن يورتلىر، كاڭد آلنغاندىن
صرىك طابىنىك بىتكانى كورنور، اگر بىر مرتبەدە بىنمىسى اىكى ادچ
مۇتبەدە بىو عملنى قىلىنور، مونك اوچون بىزىن پىنرلۇل دېگان صولى
خازىم طوتلىر، بىزىن، مايلى اورنىغە بىر كىنەر بىرلە سورتلىر بارى مونداي
مرسەلرنىڭ جايلىوب ماتيرىيەنىڭ اوستىنى توگەرە كېرتۈرلى طاب ياصاوند ان بىو
طابىنى بىزىرور اوچون طابلاڭىغان اورنىغە بىوش و قىنائى بور «رسچەھەپىل» سىبوب
كېيىكەنچى طورغا زان صوڭ بوازىنى بىك قاتى اشچوتىكە لىنسە بىو توگەرە كە طاب

هم جولور، (بلان پیر چاتکه لرنک چیستارتلوی) بلان بیر چاتکه ار بر ضور
 تاریلکه نک آستن یا غینه یا که شونک کیم تو مهی نرسه اوستینه کیمرب
 قویلور، اسس صوغه صابن طور اب قویی بر صابن صوی یا صابن چیستار غانه
 قدر یا اش فلاندیل کیسا گینی شول صابن صوینه مان چوب هیچ بریرن قالدرمن
 پیر چاتکه لرنک هر یا غینه سور توب چیستار تلسه بولور، اگر پیر چاتکه ار
 نک کدلی یا غی صابنلی صو برله چیستار تابوب ایکنچی یاقلری قالسه
 او سلمی یمسز بولوب طابلانور، موندان صونک یا خشی یولغان ببر
 چاتکه لرنی بر قوری فلاندیل کیسا گن برلن سور توب کیبتر و را اوچون
 قباشقه یا که بر جلی بزرگه قویلور، کیمه با شلا غاج صاقلانو بعنه آقرن
 آقرن طارتوب او زایترغه کرک بولور، بلان پیر چاتکه یو غاریده ایتولکانچه
 تاریلکه آستینه کیمرب قویوب بنزینگه مان غان کیندرنی اوستینه سور
 توب چیستارتلور، بیزین بولما غانده مایلی طابلرنی اسکپیدار هم
 نشاطرنی اسپیرت برلن بتیرلور، (اوچنچی تورلی پیر چاتکه چیستار توب)
 پیر چاتکه ار قولغه قویلوب بوش قولانی یو غان کیم چیستار غانه قدر
 اسکپیدار اچنده یو ووب چیستارتلور، مونک صوننده کیبار هم
 ایسی بفر اوچون بیل یوری طور غان بر او رنخه قویلور، لینه ار
 کیمی نرسه ار چیستار تور اوچون بنزینگه مان ووب حاضر بر بوز برله
 سور تلور دوم کوینچه ینکاگنه قرضان او توب برله او تولانور. (صومه الانک
 طابلرنی) — اول موندا ای طابلونک ماتیریده گه سنکمه کان قدر لیسون قایچی
 اوچی برله قوبار ووب قالغانی صاری مای یا که آغاج مای کیم مایلی
 نرسه سور تلور، موندان صونک صابن برله یولجاج طاب آسان لف بوله
 بتهه، فرانسوز یازو قاراسی و طوت و قغان طابلرنی ملح حماض — برله
 بتیرلور شول روشنی: طابلی اور فنی چلاتوب او صننه بر آز تیوا کان
 ملح حماض قویلور، مونک صوننده تابلی اورون قاینار صوغه قویوب
 طوتلور، صوننک پاری ملح حماضنی اوچ ووب طابنی بتیر وره طاب
 جویالور جویالماس ملح حماض تیکان یرنی صوق صو برله یخشی یو وار
 غه کرک. (یمش طابلرنی) یمش طابلرنی کوکرت برله چغارا اور، لکن

کوکرت مانیدریدلرف او ندیدرغانغه صاقلانوب اشلانور اوچون
 شول روشنی قیلنور: طابلی اورننی چلاتوب بر صاوات اچنده بر آز
 کوکرت یاندرلوب، توتونینه طابلی اورننی کیپرلوب توتلور، طاب بتر بتمنس
 طاب اورنی کوب صو برله یولوز، ژوهل صوی هم کرلردن طاب
 بترور اوچون طوتلور، کرلرنک طابلی یرلری ژوهل صوینه طغوب
 قویلور، آلتی مینوتدان صوک مول صو برلن یولوز، آلتی مینوتدان
 آرتق طوتارغه یاراماں یورت اشلری قوینه طابشلغان خاتون بالا
 لر کورمسلک بر اورنده بر شیشه ژوهل صوی بر کچکنه شیشه ملح هماض
 بر شیشه بنزین طوتارغه تیوش بولور، آچن ذسه طابلری — سرکه
 لیمون صوی و باشقه کبی نرسه لر کوب توسلرنی او زکارتورلر، موندی
 طابلر صابنلی صو برله یووسله لر یا که کوب صو قوشلغان نشاطرنی
 اسپیرت برلن چیستارتولسهدار آساناق برله اولگی توسلرینه قاینتور
 لر، قویو توسلی صوکه لردن مای طابلرینی بترور اوچون صوغه قو
 شوب یا که او زنگنه نشاطرنی اسپیرت برلن بتزلور.

او تو چیملک کر اخماچیلک

کرلر کیبوب جیبولغاوند و جورلاماس اوچون تورلگاندن صوک
 آلانک تورلگانلرینی سوتوب دملی ڪوینچه یا که کراخهاله مانوب
 اوسلرندن فرغان اوتو برله اوتله ب کرلرنی یالتراتوب جیرقلرینی
 توزه توچی خاتونه او توهن کراخهالچی خاتون دیورلر. او توچی خاتوننک
 اشینی یالگن ڪرلرگه او تو سورت و گنه تو گلدر، کرلرنک یالتراتر غه
 آشلاندر رورغه تبوشلیداری اوچون کراخهال حاضرلا و نیمه بلوي لازمه در.
 شونک اوچون او تو چیملک فنی ڪراخهالن ایزو ب قویوسنی صیوغنی
 بلگاندن صوک کرنی مانوب او تولنگان و قنده بر چینی یالتر او قلی

ایکنچی چینی طونوق، بر چیتن قاتی ایکنچی چینی یومشاق یا که بر چینی غایت
 شما ایکنچی چینی بورشکان هیچ بر اورن فالدرمای هر بریرن بر ترسی ایتدوب
 او سنالق بر له اوتولوپ بلودن عبارت بر پنجه فندر، ایمدی کراخمالنی نیچک
 ایزارگه کر کل-سکنی سویلو قزلر ادچون بیک ضور فائین بولاچاغندن آنلر غه
 توباند یازلغان شول بر نیچه بوللاردن عبارت بولغان سوزلارنی بلورگه
 طرشوب او قولری رجا ایدلور، کراخمالغه مانغان کر لار اوتولنگان و قندان
 او سنلرنده هیچ بر جیبیروق فالدرمی فاراب اوتولرگه کرک. اگر
 جیبیروقلر فالسه یا کشادن کراخمالغه مانمی واشکه یا کشادن طوتونهف
 کرک بولور. (عادتچه کراخمال) - بر کامه گه ایکی یا اوج فاش
 کراخمال صالحوب اوستینه آزغنه صوق صو صالحوب بیک بخشی ایزبور
 موندان صوڭاچینه کراخماللر غه ینه رلک صوصالنور. (پشکان کراخمال) -
 اولىگی کبی اشکه باشلانور کراخمال بخشی ایزلوب ينكاج کرک قدرلى
 قاینار صو آفرنگنه صالحور آغا-اج فاشق بر له قاتشدرلوب يواشقنه
 او تله یکرمی مینوت قدر قایناتلور، کراخمال پشوب ينكازده قوتلى
 قاتشدرلوب سیره کیسیمه دن سوزلوب کوکبویا بوله توں بیلور.
 (بورولی کراخمال) کراخماللاغان کر لرنی يالتراؤقلی ایتلەزدن
 ایزلىگان کراخمالنی پشورکان و قندان، اول بیک آز صوده ایزلىگان
 کراخمالنلک سکزدن بری قدر بورا طاش قوشلور، کیسیمه پرده لر کبی
 کراخمالغه مانلغان پنجه نرسەلرنک هر برسی اوتولنەزدن اول برم
 برم آلوب قوللر بوله جیبیرقلنر فوزەتلور بولای اینکازده اوتوله
 کاندن صوڭ اوستلەزدە کراخمال یا بشوب قالماس ھم بیک يالتراؤقل
 بولور.

کراخماللاغان نرسەلرنی قاتی بولوی شرط بولسە آنی بر کون اول
 پشروب حاضرلەنگان کراخمالغه مانوب ایکنچی کون اوتلەزدن بر چرک
 اول پشمکان کراخمالغه مانلور، کراخماللاغناس ماتیریه فی قدر نیچکه

بولسە کراخمال اول قدر قويو وني قدر فالون بولسە اول قدر صيوق
 ايتنوب حاضرلనور . خاتون يو فکه لارى كولمەلر كاراوت پريستينه لارى
 فرانصوص كولمكلار ينڭ ياقە وجىئىلارى پشمەغان كراخمال بىرلە كيسىيە پوردى
 كېنى نچىكە ئرسەلر پشكان كراخمال بىرلە كراخماللانور ، اوتنەسى كىرلىك
 اوتو حاضرلنىڭگە قدر يخشى لاب تورلوب كارزىيلىرىگە طوطرلوب
 حاضرلىب قويلىور . اونتلى باشلاغان دقتەن بىر يولي اوتو لهب بىھرلەك
 ئرسەلرنى اوسلىرىنە بىر آزصو بوركوب چلاتلىور ، موندىن صوكى چىئىلردىن
 طارتلوب اوسلىرىنەگى جىپيرقلار بىتسون اوچون هر چىئىلدىن طارتوب
 توراتلوب اىكى گە يانى كە دورت كەبوكلاب هر بىر مرتبە يووشنىڭ تىيگىز
 تىيودى اوچون هر قايىسى بىر بىرسىنەك اوستىيە قويوب اويلور ، بىر
 وقته ڪىرلى تورلىسى آيرلوب اويلسە بىر تورلى دن بولغان بىر نىچە
 كىرلى چىكسىز آسات اوتو لهنوب اش ھم بىك يخشى اشلانوب بىگرائىك
 ئيز بىرلىگان بولور ، بو آرادە كراخماللاناسى كىرلى بىر چىتكا قويولوب
 طورور . كراخماللاغان كىرلى اوتو له گانچى بىر قورى پريستينه كەتورلوب
 تورور . اونتلى باشلاماسىن اول هر وقت اوتو آستنە بولا تورغان
 اوندۇ بوزىنەك اوستىنە تىيگىزلىب قويلىور . اونتۇنەك آستنە بالاوزلى بىر
 چوپرڭ بىرلە سورنلىور . بالاوز شم بولسە بىمئرائىك يخشى ، اوتو لاۋچى
 خاتون ضورراق كىرلىنى اوتو بىك قىز وقته ، كچىرك كىرلىنى اوتونىڭ
 قزوادى سورلە باشلاغان وقته طوغىرى كېتىرلوب اوتو لەكە ڪىرلىك
 اوستىنە اوتو له تورغان اوسلەن بىرلىك قدر كىنڭ وباشقە اوستىللەردىن
 بىوكرك بولماق كىرلىك ، اوستىال اوستىيە اىكى گە يانى كە اوچىكە فانلازغان
 چون آدىال شال ڪى نرسە يابوب آنڭ اوستىيە بىر مايق پريستىيە
 يابوب بولار اوستىنەن شومـاسون اوچـون اوستىال آستىيە بىك
 كېيىرلوب نچىكە جىلار بىرلە بىلەرگە ڪىرلىك ، اوستىال بولماغان صورقىدە بىر
 جايىمەن ايدانگە جايلىوب اوتو له سەد بولور ، كىرلى اوتو لهنوب تورلىگان
 وقته بىر تورلى نرسە بىرگە تىيگىزلىنوب قات قات تورلىور بو قانلاو

طوغروسنل هم بر تورلى چاما طوتارغه كرك بىك ضور كيسا كلر ايتوب
تورلسه كامودلارغه صندقلرغه او رنا شيرغان و قنده مشقىلى بولور بى
گلور، بىك كېچكىنه كيساك ايتوب تورلسه بىك تىگزىلب تزوب صالح
بولماس، عادتچە ايتوب تورورگه كرك بولور.

اوى اچى بولە

بر ياش قىزنىڭ بولەسىنە كرلسه آلداغى كوندە نى روشنلى بىر
خاتون بولاجىغنى بىك تىز بولورگە بولور. چونكە اول بولەگە كوز
توشر توشماس آنداغى جىينا قىلق وجىنالق توغللاكىدىن، اول قىزنىڭ اوزى
اوچون، بىكىركەن آلداغى بىركوندە آنك بىرلن بىرگە عمر ايدەچك باشقە
آدمىر اوچون حاضرلۇچۇن غايىت قىيەتلى بىرىورت خاتونى بولوب بولما سلىغى
حاضر صانالور. ايمدى بىر آز بىلچكىنه آيرم بولەمە گە كر ووب كوكىلمىز
گە كىلىشكەن نرسەلردىن قىشقەل بىرلە گەنە معلومات بىرەيم : بىر قارا اودە اول
بولە كر و چىلارنىڭ عادتىدىن طش ياراتولرىينە و چىكىسىز خوشلانلۇر يىنە سبب
بولوب اچنە طرۇچىنىڭ بىر كوركام طبىيەت اىيەس و بىر كوب اشلەوفى
سوپوچى قىز بولۇنە شېمىھ فالىر ماس . بىر ياقىدە قار كېي آق چىبلە قلى
كاراوات كوزگە كورۇر كە اوستىنىڭ گى توشاك غايىت گۈزىل قبارىتلغان
پرسىدىنەسى هېچ جىيرلىمى تمام تىگزىلۇب يابىلغان، مەنلىرى قابارلىك
اورنىنى بىك يىخشى قويىلوب مەنلىرى يابىھەسى بىرلن اورتىلوب بارى مەنلىر
باشلىرىنىڭ آب آف طارتقىيلرى يىغىزە كورساتىلوب قويىلغان، بوروشلى
تۈزىلگان كاراوات توزان قونماسون اوچون فارشىكلانى آق كىسىيە بولە
اور تىلوبە تمام ما تورلۇنوب حاضر تور . كاراواتنىڭ باشندە بىر نمازق
تورلوب قويىلغان مۇنىڭ اوستىنىھ ياش قىز آذان اينتاكەن كىلىلوب
بىش و قىنلە فرض فمازلارىين او قور بىر آز چىندەر كە بىر گاردىلوب،

و بر کامود کورنور . بر سی کرلو فی اینچیسی کیوملرنی قوبار
 اوچون بولوب کامود اوستنده بر اوینلی ساعت ایکی شمبل بر یمرقه
 شیکلای کوزگی وایدی چکلای بانکی بر له زینتلنه نگان بولور ، ترزه
 یاننده بر یازو استهله ، استینه یاغنده بر کتاب اشکاف بولور . یازو
 استهله ن یازو نرسه لری و بر « یو » تار تمدهس قویلغان و کتاب اشکاف
 اچی مکافت اوله شنگانه آلغان کتابلری بر له عقائد اخلاق طوغر و سنده
 اوتوزدن آرتق بخش طشلانغان کتابلر قویلغان کورنور ، بولاردن
 باشغه جهازلردن بولمه ده بر کربسله ادج عادتچه اورنده بولوب بو
 بولمه ده بوللغان نرسه لرشواردر کوره سزبیت بو بولمه ده زینتلای هیچ بونرسه
 تکلفلی هیچ جهازیوق مشولا بولسده آنی کورگانلر ماتور لغینه چیستالغینه فی
 قدر ایس کیتر . اچینه کرگان آدمی قدر صاف و یاگنی هواتنفس قبلور . آندن
 هیچ چغاس کیلماس ، مونل شادلعنی خوشلانونی طارتاقان نرسه لر بولسده اوله
 باری آنداغی تمام چیناقيق ، چیکسز پا کلک ، آنک نیچک چیمیشـ
 رلوغه نیچک چیستاروغه کرکلکمئی سیزدرگان کورکام طبیعتندر . شونک
 اوچون بتون بو تورلی تورلی صنفلرنک اوی اچینک هر بر طرفنده
 دخ بولموی لازم در . بر یورت طنوجی خاتون تورا تورغان یورـ
 طینک بر اچینگنه بخشی قاراو یتمای آنی ممکن قدر هر بر یرینی
 بر بخشی روشه بولدر و اجدیر . موی بولدر اوچون آگا هیچ بر
 یالقاو لازما سقه کرک . بر نیچه اصپای و قیمتلای یورت نرسه لری آلورغه
 قرغو اورنینه چیستالقعنی کوزه توشرطی برلن کرک یاگنی کرک ایسکی ، نیچک بولسده
 بولسون ، فائده لی و چد املی بوللغان نرسه لر فی صایلاب اوینده بولدر و
 داچدیر . بر بولمه زینتلهمک ، و ماتور کورساتمک اوچون بیک آز
 نرسه لازم در که اولده استینه لرنی غایت چیستا اینتوب طوتوبا که اوچسز ،
 ماتور کاغد بر له کاغدلو در . طوتولفاج بالقراءقلری بتکان نرسه لر فی
 بالتراتور اوچون بر آزللاک آلوب قویمیق ، بیک چیستا پرده لر بر له

تر زه امری ماتور لاندر مف، هم بولارغه قوشلوب ترزه پیداله لری و یا گا قلری
 و توزان قونا طر رفان هر بر نرسه نک چیستا طوطلوی، این ذار نک
 ایشکلرنک هر وقت یو ولوب بیک پاک طوتلوی بیک لازم در،
 شونک اوچون یورتنک اچند گی نرسه لر هر بر سی او شبو صورتک
 زینتله ذوب هر وقت پاک طوتلوسه کرک سلامنلکنی صاقلا و جهندن
 کرک طبیعنه خوش کیلو جهندن یورت ای بهس خاتون گه بیک ضور
 قول اوستنا کدر . (اورن طاهملری) توری صورتده وتوری بهاده
 بولagan تیمر کاراوتلر طوتوا هاضر هر کم طرفندن رغبت قیلنفاندر،
 چونکه بولازنک قاندالا او بیلاماس اوچون آسانلوق بران قولوب بوزادر
 اوچون بولمه ده اورن آز آلوی آز غنه مشقت برله چیستار تو ممکن
 بولغاندند فائمه لری کویدر، تمام بر اورن نرسه لری کاراوانه یانلسه
 بر ماتراص بر اولن یا که قل مندر یرگه جایلسه بر جون تو شه ک
 ایکی ماتراص بر باشی بر یوز یا صد غی در، قایسی کش لر ایکی
 کودیه آراسینه بر توه قوشی جونندن ماتراصی قوشار لر، قوش جوف
 ماتراص بوروشی قویلسه صحنکه ضرر بیر ماس، اگر طوب توغری
 قوش جوف تو شک اوستینه یانلسه یا که قوش جوندان باقی قعه
 یانلسه حفظ الصحت قاعده لرینه خلافاً که قیانغان بولوب ضرری هاضر
 سیز لور، ماتراصلرنک اوستینه یابار اوچون ایکی یا اوج پریستینه و قتینه
 کوره بر یا ایکی جون یاما مقدن ایکی اور تو تمام بر اورنک جهار -
 لریدر، موندان آرنق جهار لری بولسه بیک تمام بر اورندر، موندان
 باشه اورون باش اوچن برله آیاق اوچن بر تیگز دیب ایندر لک
 بیک آز غنه باش آستنی یو غاری راک بولارغه کرک، قاتی اورون
 یمشاق اورندن آرتغراقدر. کچکنه بالالر قش اوچون بر قل مندوبله
 تو شک، جای کونی یا الغز قل مندر اوستینه یاتو لری صحت اوچون
 موافقدر ایرته برله یو قودن طور غاندن صونک اورون چیو چیلغاج

يورغانلار آستقىه جايلىكىان، كورپەلر سلسىكوب بىماگە آلوب هوالاندر
 غاندىن صوك اورنلىرىنه قويلىور. اگر هوالاندرمى بارىن بىكار اوستقىه
 اىيىوب كېچ بىران يىنه شولارنى جايلىوب ياتلسە صحىنەكە بىك ضررلى
 بولور، اکر سلامت وقندە اورننىڭ صحىنەكە موافق بولغان روشىدە
 قويلىووى بىر تورلى ئەنجىزلىقلىنى، آورولارنى كېيتىر ورگە سبب
 بولسە عجبا آغرا آورولار بىرلە راھتىسىز بولغانلىق نە قدر ضرر
 لىندر دووى لازم بولور. داروقىلىغۇچى طبىب آورو ياتقان بولمىنىڭ مەكىن
 مرتبە هواسىنىڭ يىخشى يائىكار طالوينى وصىيت قىلىور. لىكىن اورننىڭ صحىنەكە
 فائەدىلى قىلىوب تۈزەتلۈندىن بىك سىراك بىحىت قىلىور. چونكە براوى
 خاتونىنىڭ آندىن خېرسىز بولوينى كونىڭلىينە دە كىرتىماز، كوبىراك آورولار
 نىڭ اوزاقة گە كېتىولار يىنه و كېشىگە يوغۇينە كاراوانلىرىنىڭ واورن جىير
 لرىنىڭ صحىنەي صاقلارغە خلاف روشن بولۇندىن باشقە بىر سېبىك يوقىر.
 شۇنىڭ اوچون آورودىن تىرلە باشلاغان آدمىلار اورن جىيرلىرىنى يابىتىو
 نلاي آلسىدرىق، يا پاكەلە تىدرىمك بىك لازىدر. بوطۇغرىيە ماتراصلارنى،
 كورپەلارنى پاكلاو وصىيت قىلىنور. بودە اقل يىل دە بىرمىتىبە اچلىزىن گىنى
 جون وقللىرى يىا كە مامقلىرى تىتلوب وطىشلىرى يوولو ويدىر. جوننىڭ تىتلۇي
 يورت خلقى آراسىنە اشلىتو مەكىن بولسىدە تىدىپىلى اوى خاتونى
 ماتراصلار و كورتە و ياصىدقلىرىنى چىپستار تورغە كىركە بولغان وقندە اشچىنى
 اوز يورنىنى چاقروب اوز كوز آللەرفە اشلە تورلار، يىنه تىكراز ايدىيم
 اورن جىير ذاتلىزىن بولغان هېرىرسە عادىدىن طش چىپستاطۇلۇرغە
 كىركە. اگر اورنلىردا قاندىالاڭلار كورنە باشلاسە ياشىنگان يېلىزىزىن اول
 ضررلى نىرسەلرنى بىترىمك طوغۇرسىنە ھېچ يالقاولق قىلىورغە ياراماس.
 بىر يائىما يورنىدە طوتىش اىرىنمى بىترىر گە طرшу آلاردىن قوتلۇر اورچون
 كفایە قىلىور، نېچەكىلدە بولارنى اوتنۇر اورچون بىرچى دار و استېنە لىنلىق.
 آغاچ نىرسەلرنىڭ يارقلىرىنە ماتراصلارنىڭ چى آرالارينە پىردى و چىلىقلىرىنىڭ

بوگلکان اورنلرینه کاراوات تیمیرلرینک آرالرینه ایدن طاقنالرینک
یارقلرینه موندای نرسه لرفی اوته طورغان پراشوک آلوپ سیبمکدر

قوناق بولمه سی

صال قوناق اوچون حاضرلنکان بر بولمه در، بولمه هر کمنک با یالغینه
وادرنینه کیلشراك رو شده جهازانوب و او خشارلق مانیرده زینتلنه نکان
بولور غه کرک. اور طاچه ضور لقده بولغان بر ضالنک جهاز لری کوب رک
وقنده بر کناف، آلنی کریسله، دورت او رندف، بر پنچی تورلی رو شله
ماتور اسکامیه، تو گارک اوستال، بر کاموت بر بیانو دن عبار تدر،
تو گارک اوستال بولمه نک او رتاسینه قویلوب اوستی مرامرلی بولما سه
بر اسکاتر یابلور و رسملی جز عدانی، غزینه لرفی، ڪتابلر فی و اجینه
ؤیزینه کارتیلری قویلغان بر زینتلی تاریل که یا که کاسه قویلور.
پیانو یورت ایه سی خانم مو سیقی بلمه سه ده بولمه گه کوزل لک بیرو جی
فائدہ لی نرسه لردن بر سیدر. جای ڪوننده تره زه لرگه ڪیس به
پرده لر قویلوب قش ڪوننده قالون ماتیر یالردن یا صالغان
بخشی بر کوز گی قویلور، ایکنچی اوستالنک او رتاسینه بر او بونلی
ساعت قویوب و بونک ایکی یا گینه قندیللی و شملر ایله زینتلانکان
ایکی شمدل وا یکی لامپا ایله زینتلنه نور، و هر ایکی سینک اوستننده
بیک اوستا اشنگان واق تو بک طانسق ماتور نرسه لر قویلور غه
کرک. یورت ایه سی ڏا توننک کور کام طبیعت ایه سی و قول اشلرینه
اوستا بولوینه بر دلیل بولسون. ایدان طاقنالری پار که بولما گاند
ایدا نگه بر کا ژیر یا بار غه کرک. اوینی ماتور و هوش کور سه ته سی کیلگان
بر خاتون قوناق بولمه سی بر له آش طورغان بولمه فی کوزل چچکلر
وماتور یا پرا قملر بر لن زینتلره، قش کونی بولار او رنینه قشلی طورغان

گلکلر یا که بامصالغان چمکلر قویار، ایوبینه کچ بولن قوفاق کیله چکنی
 بلگان بر خاتون کچک آشامق فی، و خدمتچیلرینه ده آش هاضر لر
 و چون کرکلی نرسه لرنی تیز و ک حاضر لتوپ قوناق بولمه سینه کرک
 نرسه لرنی حاضر لدرر و قوناقنی بخشی فارشی آلور اوچون هر
 نرسه فی حاضر بولدرر، هر نرسه یتوش بولغان بر یورتده هر وقت
 کچ قونارغه کیله گان فرندا شلر، عزیز دوستلر اوچون آیرم بر بولمه
 حاضر لب قویو لازمر، قوناقلرنی عادتن طش عزت درمت قیلور
 اوچون قولدن کیلکان قدر طرشورغه کرک. قوناقلرنی کش
 ایوندہ بولغانلرینی کوکلرینه کیترتلمای گویا اوز ایولرنی بولغان
 کیی بولسونلر اوچون بولمه لرنده هیچ بر نرسه کیم بولما سنه کرک.
 آنلنی کچ راحت او تکارولری اوچون بولمه لرنده حاضر لگان نرسه
 لر دن باشقه صوبره طولی بر گرافینه، یانندہ براستا کان، یازو یازار
 اوچون کرکلی نرسه لر، بر کچکی لامپا ایله بردہ قول شمدہ لی یانندہ بر
 کارو پکه شرپی بولورغه کرک. کامود اوستنده گی لامپا لر دن باشقه
 شملی شمددلر و بولمه نیک مناسب اورننده کییم اله اوچون (ڈیشلکه)
 چوی، بردہ سولگی بر توالت (کینو) اوستالی، بر لگن، بر صوصاوق،
 صابون، نوالت، یونا طورغان صوبولدر و هم بیک بخشی بولور.
 قوش بولسه بولمه سی بخشیلاب یاغوب جلتلغان بولوب ایس نیما
 سون اوچون فور تچکه لرینی آچلغان بولسون:
 کاراوانده یا که ایدا زن حاضر لگان اورننده یوقلاو درا هنک
 اوچون هر کرکلی نرسه لر حاضر بولسون. قوناقلر تمام راهنمیوب
 بوقلاسونلر.

قوتلاو و یا که کورشه بارو - حال صوری بارو
 قوتلاو - حال صوری بارو آراده دوستاقنی آرتدرر، حال واورنده بز

دن اولوغلر مزغه، دوستلر و قرداشلر مزگه، او زارى بىرلە طانشلغمىز بو
 لغان كورشىلر مزگه قوتلاولر مزنى و تىشكىلر مزنى ادا قىلورغه، آزاده بىر
 سىب بولغان بوايسىكى عادتلىرىنى بىترورگە طر شولىرى بىك فائىن سىزدر.
 قوتلاولرى - حال صوراولرى يا اختيارىسىز ياختىيار بىرلن بولور، اختيارىسىز
 بولغانلىرى شىركە قىلورغه و قربان بيراملىرنى كورشە بارولرى، بيرام قوتلاولرى،
 ويقينلىرنىڭ شادلۇق و قىتلەندە كۈز ياقتىلغى ياكە بىر قضا يا
 قايىغى وقتىندە باش صاولغى دعا سىنى قىلور اوچون باروب حالنى بلودر.
 بيرام قوتلاولرى بيراملىرى كىردى بىرلن قايسى كونىدە بولسەدە بارورغە
 ياراسەدە خاتونلىرى اينكىچە: «خاتونلىرنىڭ بيراملىرى او طوز كونىدەر.»
 دېگان سوزگە ايەروب يالقاوارانىمى تىيزلىك بىرلە حرمت، اولوغافى جەتنىدىن
 اۆل كورشىگە تىوشلى بولغانلىرنى باشلاپ ترتىپىي بىرلن تىز كورشوب
 اشنى بىترو ادب و تربىيەگە موافق بولور. بيراملىرنىڭ بىرچى اينكىچى
 كونلىرنىڭ اڭ حرمتلى دا تىلرگە و قرداشلردىن اڭ ضورا رىيە باشقە
 كونلىردە اينكىچى يقين و دوستلىرنىڭ كورشىلر مزگە بيرام قوتلاوغە بارلور،
 شول كونلىردە بيرام قوتلارغە كىلىوچىلارگە هم قارشوسىنە قوتلارغە بارو
 لازىم بولور. كۆئىل ايەلرى دوستلىرنى ياطانشلغى بولغانلىرنى برسى
 نىڭ شادلۇق ياكە قايىغىسى بولسە هېچ ائرلەنى قالماسلار و او زلرى يە اش
 اينكلەن شادلۇق ياكە قايىغۇنى حاضر آنلارگە بىلدۈرۈگە مىمۇر بولولرى.
 نىڭ عقد قىلىنۇدەن، مرتبىي يوغارى كوتىلۇدەن، مىباڭ آلودەن، قوتلا
 رغە بارئىز، دوستلىرىنى سزدىن ممنۇن بولسۇن. يورت جماعتلىرنىدىن
 بىرسى وفات بولغانلىرنىڭ قايىغۇلى لىرنىڭ حاللىرىنى صورى بارئىز سزگە
 صوكى درجه كۆئىلر يېنى قويىسونلىرى، يقينلىرى و دوستلىرنىڭ وەتى كورشىلر
 نىڭ آورغان و قىتلەرنىدە كوب مرتبىي حاللىرىنى بىلۈكىز و آورو ياراتلىق

بولسنه، يا سزني كوره سى كيلـگانى بلنسه آنـك حالنى صوري بارو
 آدمـلك، باـكـه دـيـاـتـچـه لـازـم بـولـغانـاشـدـرـ. قـوتـلـارـغـه ياـكـهـ هـالـبـلـورـگـهـ
 بـارـغانـ وـقـنـدـهـ بـيـكـ آـزـ بـرـ زـمانـ طـورـوـرغـهـ صـوـكـ درـجـهـ دـقـتـ اـيدـلسـونـ.
 مـثـلاـ: بـيـزـامـ قـوتـلـاوـ وـباـشـهـ عـادـتـ بـولـغانـ قـوتـلـاوـلـرـدـ يـورـتـ اـيـاسـىـ كـوـ
 چـلـابـ اوـطـورـتـماـغـانـدـهـ يـكـرـمـيـ مـيـنـوـتـ ياـكـهـ بـارـتـىـ سـاهـتـ دـنـ آـرـتـقـ اوـ
 طـورـماـسـقـهـ كـرـكـ. يـقـيـنـلـرـ ياـكـهـ دـوـسـتـلـرـغـهـ بـولـايـ كـورـشـهـ بـارـونـكـ، ياـكـهـ قـوـنـاـ
 قـغـهـ بـارـونـكـ بـيـلـگـلـىـ چـيـگـىـ بـولـماـسـهـدـهـ كـوبـ بـولـسـهـ بـرـسـاعـتـدـنـ اـوـتـمـهـگـانـ
 آـرـتـقـ بـولـورـ. اوـزـافـ اوـطـورـلـسـهـ صـحـبـتـنـكـ آـرـتـىـ كـيـسـلـوبـ آـرـتـقـ سـوزـ طـاـ
 بـلـمـاسـلـفـ بـرـ درـجـهـ كـيـلـنـورـ، يـورـتـ اـيـاسـىـ خـانـمـنـكـ بـوـزـنـدـنـ وـخـالـفـدـنـ
 اـچـىـ پـوشـاـبـاـشـلـاغـانـيـ بـلـنـسـهـ، ياـكـهـ سـاعـتـكـهـ قـارـاغـانـيـ كـورـنـسـهـ آـنـدـنـ قـاـيـنـوـبـ كـيـتـوـ
 گـزـ خـيـرـلـىـ بـولـورـ، چـونـكـهـ بـوـهـالـىـ اوـزـينـكـ بـارـاسـىـ يـرـىـ بـارـلـغـىـ ياـكـهـ
 يـورـتـ اـچـنـدـهـ كـرـكـلـىـ اـشـلـارـىـ بـولـغانـنـىـ بـلـدـرـهـ طـورـغانـ هـالـبـولـغانـدـنـ كـورـشـوبـ
 بـوـيـلـهـ شـوـ قـدـرـدـنـ آـرـتـقـ اوـطـورـگـزـ كـيـلـوـشـمـاسـ، (يـورـتـ اـپـهـسـيـنـكـ كـوبـ
 اوـطـورـغانـغـهـ اـچـىـ پـوشـقـانـيـ اـيـسـنـابـ يـوقـسـىـ كـيـلـكـانـ كـبـىـ كـيـرـلـوبـ صـورـلـوبـ
 قـوـلـلـرـنـيـ اوـغـالـابـ بـارـمـاقـلـارـىـ اـيـلـهـ اـيـنـاـوـنـدـنـ هـمـ مـعـلـومـ بـولـورـ.) قـوتـلـارـغـهـ
 وـكـورـشـورـگـهـ بـارـغانـ اوـرنـغـهـ اـيـكـنـچـىـ كـورـشـوـچـىـلـارـ كـيـلـكـانـنـىـ كـورـرـورـ كـورـمـزـ
 تـيـزـوـكـ آـنـدـنـ كـيـتـارـگـهـ حـاضـرـلـنـرـگـهـ كـرـكـ. اوـزـنـدـنـ صـوـكـ كـيـلـكـانـ كـشـىـنـكـ
 كـيـتـوـيـنـيـ اـصـلـاـ كـوـتـارـگـهـ بـارـاـمـاسـ. عـادـتـهـ بـولـغانـ قـوتـلـاوـلـرـغـهـ هـالـ بـلـورـگـهـ
 طـوـبـلـرـغـهـ بـارـغانـدـ اـونـ بـشـدـنـ كـيمـ يـاشـدـ بـولـغانـ بـالـلـرـنـ آـلـوبـ بـارـمـاسـهـ
 كـرـكـ. قـرـدـاـشـلـارـ دـوـسـتـلـارـ بـرـلـنـ كـورـوـشـهـ ياـهـالـ صـورـىـ يـاـقـوـنـاـقـهـ بـارـغانـدـهـ
 بـرـيـاشـ خـاتـونـ ياـكـهـ يـاـشـ قـزـ اوـلوـغـلـارـيـنـكـ آـلـدـنـرـ غـاـيـتـ اـدـبـلـىـ بـرـ
 هـالـدـهـ بـولـورـغـهـ كـرـكـ. اوـطـورـغانـ اوـرنـدـهـ بـرـيـاقـقـهـ طـاـيـانـوـبـ طـورـماـسـهـ،
 اـگـرـ اوـرنـدـقـهـ اوـطـورـغانـ بـولـسـهـ اوـرنـدـقـهـ آـرـتـيـنـهـ سـوـبـالـمـاسـكـهـ كـرـكـ وـهـيـجـ
 بـرـ وـقـنـدـهـ بـوـطـلـارـيـنـىـ بـرـسـىـ اوـسـتـيـنـهـ بـرـسـنـىـ قـوـيـهـاسـهـ كـرـكـ. اـدـبـ بـرـلـنـ
 تـوـزـگـهـ آـلـدـيـنـهـ قـارـابـ اوـطـورـرغـهـ خـصـوـصـاـ اوـلوـغـلـرـ سـوـيـلـهـ شـيـكـانـدـ آـرـاـغـهـ هـجـ بـرـ

سوز فاتشدر ماسقه کرک . او زندن بزنسه صور الماغاند سوز سویله مسکه
 کرک . سویله کاند هم بیک شپرت یا که بیک قچروب سویله مسکه کرک .
 طکلاودن آرتغراق سویله مگه ، عادتن طش هوسلی بولغان کوب سویله
 چی خاتونلر زنک عادتچه باریس بردن سوز سویله هیچ برسی برسینک
 سوزینی ایکنچی سی ایشتمازلک بر هالده بواو بلاسندن هم او زلرینک
 هم خلقنک قوطلوینه طرشور غه کرک

مجلس

قوناق چاقرغان وقتده قوناقلرنی مرمتلر اوچون بورت ایهسی خاتون
 نک آشلرنی وقتینه کوره حاضر لب و طابننک کرگنچه توزولوینی توزو
 چیلرگه قوشوب و هر برسینه بردن کوز توشروب قاراماغی اڭ برجی
 بور چیدر . بورت ایهسی خاتون قوناقلر کیله باشلاغان وقتنه قدر
 هر بر اشلرنی بتدور توب يالڭز قوناقلرنی قارشی آلوب آنلرنی بیک
 خوش ایتودن باشنه هیچ براشنى صوڭغه قالدیر ماسقه کرک . هر بر فو
 شاسى اشلر اوّلدن قوشلاغان بواسون . قوناق کیلکاج هیچ بزنسه از لب
 شغلله نوب بورمز لک ایتوب طابننی بیک يخشى قورلاغان بولسون ،
 چونکه قوناق لرنی قارشی آلغان وقتده بورت ایهسی خاتون کوز آلد
 نده بولماغان براویگه کر والرى کبىن کوڭلسز اش و آنک قوناقلرینى
 طاشلاب کیتوب آش ایبوینی ، چلانلرنی ، آش حاضرلنكان بولمه لرنی
 ايله توب ، طولغا قوب بوروی قدر نچار آش هیچ بولماس ، اگر بور
 تنده طابن قوروغه و آنچ بیرگه اوستا خلەتچى خاتونلری بولماس
 بورت ایهسی خاتون قوناق لر کیلودن اوّل طابن قورلاسی بولمه گه
 باروب طابننی اوزى حاضر لمگه و آشنىک طابننگه في روشنی قويلاچاغنى
 وقايسى آرتىدىن قايىسى قويلاچاغنى خلەتچى خاتونلر غه او بيره توب قو
 يماقى ياكه بوأشلرگه اوستا برايکى خاتوننى مجلس كونلرده هف بىزلىن

طوتوي لازم بولور . اشلر تمامه نکاندن و قوناقلار بارده کيلوب بنکا زدن
 صوڭ آشار اوچون طابنجه او طور لغاندە بورت ايەس خاتوننىڭ أشى
 كرك صحبت آراسىن ، كرك استراحت وقتىن بولسون گوزل تملى سوز
 لر و كوب قوشنانقلر بىرلن قوناقلار ينىڭ هر برسينىڭ خاطرلار ينى آلوب
 آنلىرىن صىلارغە ، هر برسى اوچون كرك بولغان آرغىنە بىر نرسە نىدە كيم
 بولدر ماسقە منحصر بولوب قالور ،

بعض نىچە عادلىرنىڭ اورنلىرى
 ايکى كشى بىرگە بىرگان وقتىن اوڭ ياقدىن واگر اوچ بولسەنلىرى
 ايكس نىڭ اورناسىندىن بارو يخشىدىر . او زامىدە او لۇغىرغە تېوشلى
 بىر كشى بىرلە بىرگە بارلغان وقتىن نىچەكىدە بولسە آندان بىر آز آرتقىن
 قالوب بار ورغە كىرك بولور ، كشى كوب بولوب طغىلاق اورنلىر دە بىرغا
 نرسە آشامق ، كرك كم بولسون و كرك نىمىدى نرسە بولسون بارماق بىرلن
 تورتوب كورسندەك و بىولىدە اوچراغان كشى لرىنى كورور اوچون آرتىپىنە
 ايلەن توب باقىق قىزبىيە سىلىك بولغانلىقىن بىو اشلىرىن قىلىمك ھېچ بىر
 درست بولماس ، نسلى ، بایلىقى و فرداشلىرى بىران ماقتانىق تىكىرلەك اولو
 غلافو ياكە امىقلىق ايتىمكىدر . قوناق چاقرغان ياكە ايوينە بىر قوناق
 كىلە سون بىلگان بورت ايەسى خاتوننىڭ ياللىرا قلى زىيەنلىن بىرلە
 قوناقلىرىندىن آرتق بولما سىلە عادلىچە كىدە بىر روشىدە بىزەن توب كىيۇنىمىكى
 لازم بولور . يازلغان خطالرىنى بىيك قاراب بازىقى ، او بىلامى يازما سقە
 طرشىق بىيك كىركلى بىر اشىر ، آنڭ اوچون دورت بوللى بىر عادى
 زاپىسىكە فى روشلى اوقوب نىچەك قىزبىيە كورگانلىزى فى بىزەن توب كورلۇ
 ساتور ، و او بىلامى يازلغان بىر نېچە سوز عىبىلى قىلىوب سىزنىڭ بازار
 ئىزى توشر ورگە يىتار ، سوز هوا كېيدىز ، لىكن يازلىسە جو يالماس .
 او ز اسەنگىز كە يازلىغان خطالرىنى نرسە اوچون بولسە دە بولسون ھېچ آچا

رغه باراماس و قول قويمهچه هيج بز وقت خط يازارغه باراماس . كه دن
 كيلگانى بلمسلىك رو شده خط يازمق ناموسىز واوياتسىز كشيلرنك
 اشيدر . هر بر آنا قزيينه يباراسگان خطلرنى او قوب يا او قندروب نى
 طوغريده ايكانىنى بلورغه بورچلىدر . (؟) اگر سزگه بر بر نىچه كشى
 ياندابر خط بيرلسه آنى أصلاً آچوب او قوماڭز ، مگر تيز جوابنى كوتوب طور
 سالرغنه ، بولاي بولغانى اول خطنى يا كەزاپيسكەن ئوقۇر اوچون رەخت
 صوراڭز ، چاقرلغان قوناقلارغە عادىدىن طش عزت ، حرمت قىلمق آنلىرنك
 راھتلىكى اوچون كرك بولغان هيج بيررسه نك كيم بولماسلقى اوچون قولدىن
 كىيلگان قدر طرشورغە كرك . مسافر بولوب دوستلىرىنك اوينه
 بارساڭز يا آنلى طرفىدىن چاقرلسه گۈز آنلىرنك هر بر اشلىرىغە يارماڭن .
 بىزنىڭ تاناردە بر مقال بار (قوناق بولساڭ طېياناق بول) ديكانلار . ممكىن
 بولغانىڭ آنلىرنك خىمتچىلىرىنى خىمنىكە قوشماڭز ، سزنى قويغان بولمه
 لرنىدە گى اورن يېرلىرى وباشقە اسپابارلىرى كىلىرىدەن ، بوزودن صوك
 درجه صاقلانىڭ . وسوسيلى آچ پوشولى و آورولى بولغان كشىلر مجلسكە
 بارماسقە كرك ، چوتكە بارساڭلار ھم او زلىرىنىھم باشقە قوناقلارغە طېچىسىز
 لف بىرگان بولولقۇ .
 (حفظ صحت) حفظ صحت بىزنى صحت وسلامتلىكىنى صاقلارغە
 او براتakan بىر علمدر . آدمگە كيلگان آورولرنك بتوينه ممكىن قدر خدمت
 قىلغان فرسه حفظ صحىندر . چىستالق : صحت وسلامتلىك نك كركلى بىر
 شرطىدلر . چىستالقنىڭ باشلىچە قوراللىرى ايكيىدلر : طهارت و موچە جايىگى
 كىي فش كوننىڭ ھم يش وقتىه او ستمزگە فرض بولغان نماز اوچون
 طهارت آلدۇن هيج بىر چراڭىگە ياراماس ، ھوا تىرىيگە يابشوب آنى
 كىرلە قدره طورغان بىر طوزاننى حاوى بولغاندىن بىش وقت اوچون
 آلنغان طهارت تىرىيىنى چىستارئور ھم الله نك امر يىنى او زنىيە كېقىزى
 گە سبب بولور . چىستالار اوچون موچە اك يخشى بىر فرسىه دەرى .

لـسـنـ آـنـدـهـ يـارـتـىـ سـاعـتـ يـاـ اـوـچـ چـيـرـكـدـنـ اـڭـ كـوـبـ بـرـ سـاعـدـنـ آـرـتـقـ طـورـلـامـاسـونـ. بـوـطـوـغـرـيـلـانـ ۋـاـنـنـيـلـرـدـهـ فـاـئـدـلـىـلـىـرـدـهـ ۋـاـنـنـىـ دـهـ يـارـتـىـ سـاعـدـنـ يـاـ كـهـ اـوـچـ چـيـرـكـسـاعـدـنـ آـرـنـقـ طـورـرـغـهـ يـارـامـاسـ، اـسـسـىـ لـىـكـلـرـىـ اوـطـوزـبـرـاـيلـهـ اوـطـوزـبـشـ دـرـجـهـ دـنـ آـرـتـقـ بـولـامـاسـهـ كـرـكـ. آـوـرـغـانـ وـقـنـدـهـ ۋـاـنـنـيـغـهـ كـرـلـسـهـ اـسـسـىـ لـكـىـ طـبـيـبـ طـرـفـنـدـنـ بـىـلـگـىـ لـنـورـگـهـ كـرـكـ بـولـورـ. يـومـشـاتـورـ اوـچـونـ ۋـاـنـنـىـ يـاـصـالـسـهـ سـيـرـهـ كـرـكـ بـورـدـنـ بـرـ قـابـچـقـنـيـ اـچـيـنـهـ بـشـ لـيـتـرـهـغـهـ قـدـرـ كـورـپـهـ صـالـوـبـ اـسـسـىـ صـونـكـ اـچـيـنـهـ قـوـيـلـورـ. نـورـپـهـنـكـ حـاصـيـتـىـ صـوـغـهـ چـقـسـونـ اوـچـونـ قـوـلـ بـرـلـنـ قـابـچـقـنـيـ صـغـلـورـ. بـونـكـ صـوـئـنـدـهـ بـوـ صـوـفـ ۋـاـنـنـىـ ٿـهـ صـالـنـورـ. آـشـ سـكـمـسـدـنـ اـوـلـ مـوـنـجـدـغـهـ هـمـ ۋـاـنـنـيـغـهـ كـرـرـگـهـ يـارـامـاسـ بـرـدـهـ بـولـامـاسـهـ آـشـاـغـانـدـنـ صـوـڭـ اـوـچـ سـاعـتـ طـورـرـغـهـ كـرـكـ. ۋـاـنـنـىـ كـچـكـنـهـ بـالـأـنـرـغـهـ يـوـقـلـارـ اوـچـونـ يـخـشـ بـولـورـ، آـنـلـرـنـ ۋـاـنـنـىـ دـنـ صـوـڭـ اـوـلـگـىـ بـرـ قـاتـ كـيـوـمـلـرـىـنـىـ كـيـدـرـتـكـاـچـدـهـ يـاتـقـرـرـغـهـ كـرـكـ. ۋـاـنـنـيـغـهـ كـرـگـانـ وـقـنـدـهـ جـلـيلـغـيـنـكـ درـجـهـسـنـىـ بـلـورـ اوـچـونـ بـرـ اـيـكـىـ مـيـنـوـتـ آـيـاقـ لـرـنـيـ صـوـغـهـ طـغـوبـ طـورـرـغـهـ كـرـكـ. صـوـڭـرـهـ معـنـهـ طـوـغـرـوـسـنـىـ چـلـاتـقـانـدـنـ صـوـڭـ آـقـرـنـغـنـهـ كـرـوـ يـخـشـ بـولـورـ. ۋـاـنـنـيـدـنـ چـغـارـ چـقـمـاسـ قـورـدـ هـمـ اـوـلـدـنـ جـلـيـغـهـ قـوـيـلـقـانـ سـوـاـلـگـىـ بـرـلـنـ بـيـكـ نـقـقـوـرـتـورـغـهـ، مـونـدـنـ صـوـڭـ جـونـ يـاـ كـهـ مـاـمـوـقـدـنـ بـولـقـانـ پـرـاسـتـيـنـهـ گـهـ تـورـنـوـرـ گـهـ كـرـكـ. باـشـ آـدـرـولـرـىـ اوـچـونـ آـيـاقـلـرـنـىـ اـوـنـ بـشـ مـيـنـوـتـ جـلـ صـوـغـهـ طـغـوبـ طـورـوـلـورـ. (آـيـاقـلـرـ تـوزـرـلـكـ قـدـرـ أـسـسـىـ صـوـغـهـ آـيـاقـلـرـئـىـنـىـ قـوـيـڭـرـ صـونـكـ أـسـسـيـسـيـنـهـ آـيـاقـلـرـاـوـ بـرـانـكـاـچـنـلـهـ كـانـ قـدـرـ اـسـسـىـ صـوـ صـالـوـرـ سـزـ، آـيـاقـ ۋـاـنـنـىـ سـيـنـهـ بـشـيـوـزـ غـرـانـ پـرـاصـتـوـيـ طـوزـ يـاـ كـهـ شـولـ اوـچـاـوـدـهـ ڭـارـچـيـتـسـهـ صـالـوـرـغـهـ يـارـارـ) باـشـ اوـچـونـ (قـوـزاـ) چـيـكـلاـوـكـ قـدـرـ سـوـدـوـنـ بـرـ لـيـتـرـهـ جـلـ صـوـدـهـ اـيـزـگـاـنـدـنـ صـوـڭـ بـوـ صـوـ بـرـلـنـ باـشـنـىـ يـوـواـسـهـ بـيـكـ يـخـشـ بـولـورـ، بـوـ روـشـلىـ يـوـنـكـ يـاـلـىـكـ باـشـنـىـ چـيـسـتـاـ طـوـتـارـ اوـچـونـگـهـ توـكـلـ سـاـچـلـرـنـىـ يـومـشـاتـورـ اوـچـونـدـهـ فـاـئـدـهـسـىـ

باردر. ساچلر هر کون طارالوب اورلورگه کرک. (حوالس خمسه‌نئك
 صحنتى صاقلامق) حواس خمسه‌نئك بزگه بىك ضور خلمنلىرى بار-
 در) شونئك اوچون آلارنى طوقتاتە و اوزكارته طورغان نرسەلردن
 صاقلامقلغمىز لازم بولۇر. تم بلو ھاسەسىنئك اورنى آوزنئك اچىدە
 درکە مونئك ھاصىتى برلن تىل هر بىرتورلى تمنى بىك آرتق سىزو
 ھاصىتىنە مالىكىدر، بو سىزو بىزگە آش بولورغە خدمت ايتكان نرسە
 لرنئك ھاصىتلرىنى بىلدۈرۈر. تىشرلەشالغان نرسەلرنى يىنكل سىنگىدرر
 لىك اينتوب ايزو اوچون کرک بولغان قوراللرنئك اڭ بىرچىسىدەر.
 آنلارنى صاقلاڭ اوچون چىكسىز طرشورغە شىرك. ايرتە و كېيىج
 ليڭىركە آشاغاندىن صوك آوزنى چايقارغە اشچىوطىكى بىرلە اشچىوطىكە
 لىرگە کرک. تىشرلىنى چورناب آلغان جب كېيى نرسەنى بوزو اھتمالى بولغان
 بىلەسى سز صو و پراشوكلار طوتودن صاقلانو لازىدر. (تش آورولرىنىڭ
 سىبلەرى) تىشر آچى نرسەلرنئك ياكە بىرسى آرتىندان بىرسى صوق
 واسىسى نرسەنئك آوزغە آلنرى بىرلە بوزلىور. شونئك اوچون بىك قاينار
 بىرسە آشاودىن، بىك صوق نرسە لىر اچو دن صاقلانو کرک. ايس بىلە
 طورغان قوتىنئك اورنى بورن تىشكىلى يىدر كەبو آش سىنگار
 كىلىگان بىر آش كۆڭلىنى بولغاندروب كوشىچە گنه سئار. بو ايس
 سىزو بىك آچى وتورلى ايمىلىر و كوب توتۇن ايسنە و بىران طوتلىور.
 بىرون تىشكىلىنى اورتakan نېچكە تىرى شىسىه ايس سىزو يىنار.
 يورنە دارو يىارو ھم ايس سىزو يىنار. (ايشتۇ قوتى) قولاقنى
 عادىدىن طش طرشوب چىستىلامق و پاك طوتىق کرک. آنئك اوچون
 ايشتۇرگە كىرىلى بولغان بو قورال اڭ نېچكە اعصالارنىڭ بىرسىدەر.
 قولاقلىنى هر ايرتە برلن بىوارغە کرک و بوزگە چولغانغان قلاق قازغىچى
 برلن قولاقنىڭ پىردىسىنە برلىمى گنه اچىنى بىك طرشوب چىستىلارغا کرک.

ا گر چىستار تولما سه قولاق كرى دىكان صارى نرسه كوبايوب ايشتىرگە خاص بولغان تىشكىنى قابلار. (كورو قوتىنىڭ اعضاسى كوزدر) بوده غايت نچىكە اعضادر. كوز بىك قاتى ياقنىنىڭ اثرى سلىكىنوب طورا طورغان يالىتراو قلى نرسەلر كورو دن وبونىڭ كېيلردىن مشقىلە نور ھم آرور.

اڭ آرنىق داروى كوزنى يال ايدىر ودر قزار وينى ابتىر اوجون كوزلىنى جلى مسو برلن يوولورغە كرك. ا گر كوزلى باز و كېنى نرسەلر برلن كوب شغللەندىن اثىرنىڭان بولسەلر آنلارنى توزەرلەك قدر اسىنى صودە طوتارغە كرك. (قوءەلامسە) طوطقاپنى سىزو تىنىك سىزۈمى تىرىيىنەن ھەبرىزىنە حكىمىنى يورتسەدە بىگراڭ سىزە طورغان آياقلەر خصوصا قوللەردر. بولارداغى بارماقلەر طوطقاپنى سىزو طوغرو سىنلە ئاڭ سلامىتلى قوراللەردر. آياقلەر بىگراڭ قوللەر بش وقتىنە طهارت آلغانىدە يوولغان كېنى قوللەر اشدن صوك يا كە تۈزانلى كىلى نرسە طونلۇغا نە بىك يىخشى يوولورغە كرك. قول و آيافلەرنىڭ طرنا قىلىرى يىنة باشلاغا چەدە كىسارگە او زايىتماسقە كرك. (تىنىڭ مرکىنى) تىن مرکىنى نىڭ تركلەق قدر آدمگە كركلەگى بىلگىلى در. بالالرنىڭ قوتىلىرى يىنى آرتىدر اوجون ئاڭ كركلى قورال مرکىندر. آنڭ اوجون بالالرنىڭ او يىناغان وقتىنە سەئلى ئايدىلىرى سلا-كىنور، فانلىرى غايت تىز يورىز، او پىده لەرى ضورا يىور، آشاسىلىرى كىلىور، آشلىرى بىك آساتلىق برلە (سڭار). يورو، يوگرو، جاياؤلپ او زاق يورو، باودە آطلۇ (كاچايت ايتى) كرهشۇ، طوب او يىناو، كېنى نرسەلر بىگرا كە او يىلە كوب او طرورب طشقە سىراڭچىغا طورغان كشلىر مەقىنە صىختىنى صاقلار اوجون وصىت قىلىنغان فائىدە لى تىن مركتىلىرىنە صانالغانلىرىندر. بالا يىخشى او يىناغانلىن، نۇغىنە يو كە كاندىن صوك درس و مطالعە آراسىندا غى

استراهتندن لذتلنور . جناب واجب تعالی حضرت‌لرینک اوستمزگه بش
 وقت‌ده فرض قیلغان نمازی او قوغاندن صوڭ سیزگان کوڭل وتن لر
 مزنگ راھتلەنۇی عطالار باغشلا غوچى رېمزنك قوللرینە باغشلاغان
 بىر صور نعمتى بولۇندە شېھە يوقدر . آشلار سڭارگە آسات بولساون
 اوچون آشلار نام بىر نظام بىرلە آشالورغە كرك ، آشلرنك آراسى
 بىك اوزوندە بىك قىسىدە بولماسون . اىكى آشاو آراسىدە اقل دورت
 ساعت قدر وقت بولورغە كرك . اورتا ياشىنە بىر كشىگە كوندە اوج
 مرتبە آشاو ينسە دە قارتىلر بىرلە بالالرغە يىنگل آشلار بولوب كوندە
 دورت حتى بش مرتبە آشارغە كرك بولور . يوقو هر كم اوچون
 لازم بوندىن واز كېچىك درست بولماغان كېي امتىاردە هم توڭلۇر .
 يوقو : يوقو يوقلا ماغاندىن بولغان راھتسىزلىكلىرىنى تۈزە تور .
 بالىكىز قىننى گىنە توڭل عقلىنى ذهننى ھەراھتنىندرر . اعصالرىنى يومشا
 توب ذهنگە اوتكۈنڭ بىر ووب اشلىشكىنى قايىتارر ، يوقو بىك كوبىءى
 بىك آزىز بولماسە كرك . عادتىدە كوب يوقلاغان كشىلىرنك تىلىرنەن هەر
 وقت بىر آورلۇق وىھنەلر ندە آڭغرالىق بولور . حفظ صحىت يوقو
 اوچون شول قاعده لەرنى يېرور . اوڭل تىنى سلامت بولغان آدمىر
 اپچون يىدى ياسكىز ساعت وياڭى يتوب كىلە طورغانلىر سلامتىلىرى
 ضعيف بولغانلىر ، قارتىلار اوچون طوقز ساعت ، بالالار اوچوز اون ساعت
 يتهدر . قبلە ياق مەلەكتىلىرنىدە - اسسى مەلەكتىلىر دە ، جاي كونى داپچەلر دە
 ڪۈننەك اورتە سىنە - اسسى وقىنە يوقلاو بىك فائىدە لىدر . اىلەنچى
 آشاغاچىدە ياك آشىن اىكى ساعت صوڭ ياتورغە كرك . آنك اوچون
 اوڭ ياقغە ياتوب هىچ بىرچالغان ياتماسىدە كرك . اىلەنچى
 چالغان ياتو باصدىرلوغە سېب بولور . دورتىچى بىرگەراك بالالرنى
 بىر بولى كىسا كىن يوقودن او ياتو تىدىرسىزلىكىدر ، چىنگىدە بوسېيدىن
 بىرار تورلى عصىن آورلەرنك سېبچىسى بولۇ اھتماملى بولور . بشۇچى

ا. گر کارا واتنه یانلوب چارشاو قورلغان بواسه کیچ یاتقان وقتله بولارف
 کوتاروب قویارغه کرک. آلتچی کیچ برلن ترزه لرنی آچوب یاتما سقه
 کرک. یدنچی یوقلى طورغان بولمه ده هیچ بر وقت گللر چچک بولدر
 ماسقه کرک. هر تورلى ایسلرف بولمه دن چغارور اوچون کیچ بولودن
 بر آز اول یوقلى طورغان بولمه نک ترزه لرنی، ایشکنى قش بواسه
 فور تچکالر ف آچوب هوا سنی یاڭارتۇ مەمكىن بولما سە ترزه لرنی
 یورى طورغان او زنده بولماى هوا سنی یاڭارتۇ مەمكىن بولما سە ترزه لرنی
 آچوب قولغه برسولگى آلوب بولمه نک هر طرفينه آنى سەھىگە ئىچار
 هوانى قووب چغارورغه کرک. (صەت اوچون نصىختىلر) تىرلە گان كۈنچە
 بوزلى و بىك صوق صو اچمىسکە کرک. هوا جىل یورى طورغان او زنده
 او طرمائىز پاتۋال باز شىكىلى بىك صوق او، نىلرگە تو شەگىز - قابقە
 توبىندە او طرمائىز. چونكە مونداغى جىل او رام برلن ايونك بالخون
 آراسىندە بىر مخالف خطرلى ايسى بىرلە ايسار، قش كۇنى تىنگىنى صوقدىن
 صافلاپ او شومىسکە طرشىز، آقدە هېچ بىر یوقلامائىز، جاي كۇنى
 يالان باش قىاشىدە یورمڭىز: او رامدە طانيماغان بىر آتنى رنجتوب
 قورقىماڭىز. تىبوا حىتمەلى بولغانلىقلەن هېچ بىر وقتلەنە بىر آتنى ياقىنلىدىن چىكىنۇ
 احتمالى بولغانلىقلەن نەدە بىر آربەنک آرتىنەن او تەمڭىز. کرک او رامعە
 کرک يول چىتلەينە پىالە واقلرى، افلىسون آلمالا قابقلرى بىكىركە
 ير و چىلر ف او سىتىنە با سقاندە طايدىروب تو شەرولىك فرسە لرنى هېچ
 بىر آنمائىز. او رامدە بوركىنە اوڭ چىتىن يوركىز او بىلەنڭ. ياكە
 آغاچلىنىك يانلىدىن يوركىز، بوجال سزى اىتكىچى ياقدان كېلىو چىلرگە
 بىرلودن صافلار. ياشن ياشنلە گان وقتىنە آغاچلىر آستىنە و بىبىك بنالىر
 يانلىدە طورما ئىز. چلانورلىق بولساڭىزدە آقدە طوركىز چونكە چلانغان
 كىيەلر ياشنى تىدرىمسىلر، بىر بىنا اچىنە معدىن فرسە لرنى (تىمەر كېيى)
 فرسەلر يانلىدە طور و دن صافلا ئىز. ياشن ياشنلە گاننى كوركان وقتىنە

کوک کوکراوف ایشنسه گز قورقراف هیچ نرسه فالماغاننى بلسکىز. (صاقلا
 نماغانىن بولغان آورولر) برنيچه آورولر باردوركە آنلارنى اوزمىزك
 صاقلانماغانلىغمىزدىن پر وايسزلمىزدىن اوزمىز چاقر وب طارتوب كىنترەم.
 اكىر حفظ صحىت قاعده لرىنه اپاروب تىمىزنى يخشى ترىيەلب صاقلا
 ساف آڭىتا توزه آلماسلىق اش يوكىلەتمىسکە مەمكىن قدرلى برنيچە آورو
 لرىدىن صاقلى آلورمىز. شونك اوچۇن كوركان وايشتكان بر نىچە
 داقعەلرىن يازارغە ڪىرشهمىز : برايمىول آيندە افندىلاردىن بىرسى اوزى
 طورا طورغان آولغە كېتەر اوچۇن ۋاگونغە اولگەركەپچى بولوب برا آز
 آشغۇب يورور واستانسىھە بىك تىيرلەب باروب يەھەر. ۋا گون كېتەرگە
 بر نىچە مىنۇت بولغاننى آڭىلاب يقىنداڭى كېبتىلاردىن بىرسىنە ڪۈرۈ،
 ما روز آشار، كېنتىدىن آورى باشلاپ بىچارەنك باروب بىلىيت آلورغە
 حالى فالماس و باقىنداڭى، آدمىلگە برا آربىه بىرلىن يورتىنە ايلتدوب قويارغە
 اوتنور، بىردا قاعەدىن اوچ كون صوك وفات بولور. اوراڭ وقىنە برا
 كون اىگىنلىك اىھەلرینك چىكىسىز آبدىراشقانلىرى كورنور. أشچىلاردىن
 بر نىچە سىنىك برا كون اۆل اشله گان وقىنە كوب صوق صو اپكىندىن بىك
 آور خستە لىگانلىرى و بونلىرىن بىرسىنە خالىيرە علامتلىرى ظاهر بولغانى
 بىلنور. تىن تىيرلى وقىنە صوق صو اچمەك غايىت خطرلىدىر. صوق نرسەلر او بىكەگە
 قان جىييلۇنى، قان تو كىرونى، آش فازانى چانچولرىنى و قاپسى وقىنە
 خالىيرە گە او خاشاغان آوروغە سېب بولور. بىزنىك ابىلرمنزك مونچەدە
 صو اچمە گز جىن قاغلۇز دىبە قورقتولرى شوندای آفتىلاردىن صاقلانۇ
 اوچۇن بولسە كرक. موندای آورولاردىن صاقلانور اوچۇن صوغە برا
 آز شىڭىر، برنيچە طامپى كوف، لېمۇن صووى يىا كە سركە شىكاللى نرسە
 لىر قوشارغە كرک. صوق نرسەلر اوچۇن اۆل كرک كوب بولسۇن
 اىكەمك، شىكالات كېنى نرسە آشالسى بىك يخشى بولور. صوق نرسە
 لرىنى آقرن آقرن اچمەك و مۇنەگە پىتمىسىن اۆل آوزدە مەمكىن قدرلى

زاق طوتو غایت عقللای لقدر . جایینک بر ماتور کوننده بر یاش آدم قاتی
 اش اشله کانده تیرله کان ایمش ، بر آزصالقن آلور اوچون پاتؤالغه
 توشوب آنده ایکی ساعت قدر یوقلاپ قالامش ، اویانغان
 و قتنده تسلری برسینه اورنوب توسيمه بر قورقنج صورتکه کرمش ،
 بچاره نک پاتؤالگه دوچار بولغان قاتی اشوی روماتیز آوروینه
 طوتلوینه سبب بولمش ، اون سکن آیدن صوگره یوره ک آوروندن
 وفات بولغانی ایشدلمش . تیرله کان کوینچه صالحون آلور اوچون
 اویدن کیوم صالحه ، جیل یوری طورغان اورنلرده طورمک داوطوره ق ،
 قوللر فی آیاقلرنی صوق صوغه طقهق عاتدن طش خطرلیدر . باری
 بو وقنه ذات الجنب ، کوکرک طماوى خسته لـ کلرینی بولدروب وھنی
 قایسی وقتلرده چیخوتکه خسته لـ سکی نک بولوینی آشقدره طورغان قاتی
 صوق آلدون قاچار اوچون تیرله گاج کولمک آلش رماق هبچده بولماسه
 بر آز بورمک برلن تنگه حرکت بیرمک بیک خبر لی بولور . بر کون
 سکن یاشنده گوزل بر بالانک وفاتینک قایغولی خبری جایلور ، بچاره
 نک وفاتینه سبب ایسه بد بخت آناسی نک بر باقر کاستر ولده ایت
 پش رو پشار پشیاس ایکنچی بر صادنگه بو شاتور ، اورنینه صوونسون
 اوچون شول کاستر ولده طورغزغافی صوئدن بلنور . چونکه کیج بولغاچ
 اول اینی آشاغان کشی لرنک هر فایسی بیک قاتی آور دب بونلر
 اچده اڭ یاش بولغان بچاره بالانک وفات بولغانی کورینور . معدن
 حالنده بولوب آچماغان تهمض باقر ضرر بیره طورغان معدن بولماسه
 ده مولد الحموضه یا که بر آچى فرسه و سرکه ایله قاتشور قاتشماس زنگار
 طونغو دیب آتالا طورغان بر توزان حاصل بولوب اوته طورغان بر
 زهر گه ایله نور . هر کون بر بچه ضور و کچکنده کاستر ولرده ۋارینیه
 قاینات توچیلر زنک شکر و ۋارنیه قاینات قانلرینی ، آشچیلر زنک ایت داولن
 پش گانلرینی بو نرسه لرنک هیچ بر کش گه ضرر بیرمگاننی کوره مز . بونی

اوچون؟ بو شهبه سز آنلر نك پشوب قایناغان و قندوق اول
 گاستر و للردن آلغانلارى اوچون در. اگر آنلارنى صوتغانغه قدر
 طوتسالز زهرگه ايله نولرنده شبهه يوقدر. شونك اوچون باقر
 صاوتلارده صونغانغه قدر هېيچ بىر فرسه قالدر ماسقە و آندى صاوتلارده
 طورغان صولارنى هېيچ بىر وقت اچمسكە عادتلەنرگە كىرك. اگر باقر
 صاوتلار قالابلانسە (لودىت) ايندۇلىسە اچلرنده قالوب صونغان آشلر
 آغولانماسلار. باقر صاوتلار نك قالايى بىنه باشلاغاچدە ياسڭادن قالابلا
 تورغە كىرك بولور. كاظم اسىلى بىر كچكىنە بالا بىر بولوتلى كوندە
 اوزىنلەنگ قورقاق بولماغانىنى كورسا تور اوچون بولوت آراسىدىن
 ياشنلەگان ياشنگە بىر طوقتامى قارار. شول كوندىن صوك كوزلارىنىڭ
 يخش كورمس بولا باشلاغاننى سىزەر. كۈزىنلەنگ ضعيف لىكىيەن
 وفايسى وقىنە بىتونلائى صوقر لقغە سېب اولىدېيى اوچون
 بالا لار نك قوباشقە ھم ياشنگە تىگەلب قاراودن اوزلىرىنى صاقلاولرى
 اجىدلر. (برده صاقلانەغاندىن كىلە طورغان آورولر) : خلەيمە خانم جاي
 آغرىنىڭ بىر اسى كونىنده اوستىنە جايگىن كيومىر دن بىك يوقه بىر
 ئېمۇم كىيگان كويىچە مكتب يولدا شارفنىن بىرسىنلەنگ اوپىيئە بارور. كېچ
 بىرلەن قايىتقان وقىندرە ھوادە بىر صوق يووشلىك بولغاندىن اوزىيەن صوق
 آلدۇرۇر و قالىترانە قالىترانە اوينە كرور. تىزۈك اورنىيە ياتوپ
 بىرونشىمت يعنى التهاب قصبات نتىيجەسى اولوب بىر آى بىك آور
 حسقە ياتورە كېيىلەكان كيومىر شول وقىنلەنگ اسى لىكىيە و هواسىيە
 يازار لىق روشى كېيىلورگە كىرك. بو كيومىرىنى آشىر و آقرنەل بىرلەن
 بولوب بىر بولى آشىر و رغە يارا ماشىس. بو اورنە اوچراغان يوش
 ھوادەن بىحث ايدىك. شونىيە قوشايىق كە: صوق صىرەس سېبىيە كورە
 (خناق) دىگان بوغاز شىلىرىنىڭ (قېرتلاق) حسقە لىكى اسى
 بىر لەكان خنجر لەنڭ شىلىرى، التهاب قصباتنىڭ، ذات الجنبىلر نك

و هنی روما تیز اسمی برلن آتالا طورغان بیل آور تولرینک سبیچیسی
 بولور . هواسی یخشی یا گارتلاماغان صیرصلی و طاباناق بولمه ملد
 هر وقت طورو تیاچه دیکان دامخنازیر و چیخوتکه آورولازینک
 جایلوینی یکله شدر . ملیحه خانم او زون بویلی قوتلی بر پاش
 قز بولا طوروب گاوده سینک ماتور لغنى آرتورغان نرسه لر طوغر و سنده
 يالغش فمکرده در که اولد ، کچکنه کورپنه طورغان بر کاوده بولوینی
 تله مکیدر . شوگار کوره بول آرزوینه ایرشور او چون ملیحه خانم غار سیتنی
 اولقدر قصار که صولوینی کوچکه آلور ، هوندی بر حالده بولودن نه
 فائده بولور . نه فائده بولسون ، آش سکره طورغان قوت
 او گفایلق برلن خدمتینی قیله آلماس بولور ، باش آور تولرندن
 وصولو طار لغدن زار لانور ، دوقفور ایسه او بکه گه قایینا طورغان
 بر آور ولق پیدا بولوندن قورقار ، کار سیتملو قاپرگه سویا کلرینی ،
 آش قرافینک بوش اور ننی طار ایتورگه يار امامس و کوکر کنک
 او سوینه مانع بول ماسقه کرک . اکر بیدک طار کار سیت طوتسه لر
 او بکه لر برلن یور کنک سلاکنوینه مانع بولور لر . وبو ایکی کر کلی
 اعضا او چون او زون آور ولر حاضر لنور . کل خانم با پیغامه توشر
 تو شمس هر کمدن اول یمشلرنک قاییسی آغاچه کوبوک بولغانینی
 تیکش رو ب آج کوزلی کشی کبی حاضر اول یاقفه طابا کیتهر ، وزنه
 کان قدر آنلردن او زب آشار ، بو عادتدن با شقه هیچ بر سبی
 بولولما غان خالیره گه او خشاغان آور وغه آله گر ، چونکه ارک ، آما کبی
 پشوب ینه کان یا شل یمشلر آشاو قاق اج آور ولرینک ،
 خالبر اغه او خشاغان آور ولر نک باشیدر . بر طبینک - ایتوینه
 قاراغانزه صولو آلو آشاو دیمک بولوب هوا دفی صولونک ایکمکی
 در . يالئن بر آیرمه سی بار در که اول ایکه نی آشاوی
 اور فینه صولو آلنوریدر . بـونـدـن با شقه هوانـک ـکـونـدـهـ
 ایـکـیـ ـیـاـکـهـ اوـجـ هـرـتـبـهـ آـشـاـغـاـنـ اـیـکـمـکـمـزـدـنـ آـیـرـمـهـسـیـ

هیچ بز وقت آراسی او زلمه‌ی کیلوب قانمزری صافلاویدن. هوا کمیسه
 رزقندک کیمکانی او چون او لوم کچکمیس. هوا ضرر لی نرسه‌لر برلن بوز اسنه
 اگه صایلانغان یخشی رزقلر پولسده قان بوزبلور واونگارر.
 بونک خلافنچه آولنرنک صاف و چیستابولغان هواسی هرنه قدر آش طورغان
 نرسه‌لر پخار بولسده آول خلقینی صحت و سلامت بولدرر. قیاشنک اسیلیکی
 بو کونتله زونتیکسز کوب زمان بورلسه، یا که بولنگه چفولسنه قویاش
 صوغوندن حاصل بولا طورغان قان او بیشونی پیدا کیلوب آور بر حسته
 ایکه میتلابولنو، پو بیزد برلن بورکانده باشند بر طوطش آچ
 نرزملدن چغاروی بارلسه ایرته گیسون توره آلماسلیتش و قولاق
 آور تولرینه سبب بولغانی کورنور، قشنک یاڭفرلی کونلرنده آیاقلرنى
 اسسى طوتا طورغان آیاق کیوملرى بوله چغوب اورامده بر نیچه
 ساعت بوروب آیاقلر بولشلانوب طوکسنه بیک فاتی بوجاز آورو
 لریفه سبب بولور. آچى آشاروکوب سرکەلی صلاتەلر آشارغە
 دا ئیمچیلەق قیلۇنسە آش فزانى آورلارزدن و کوندن کوڭله آرتا طورغان
 آش سىمنى طورغان آورودن زارلانور، ھامض فنیك فنول اسى بول
 شیشه برلن صاتلور. طورا طورغان او رذارنى پاكلار او چون موندن بر
 (لیتره) صوّه اوچ قاشق قانشىرلوب طورا طورغان او رن شول
 صو بوله صولانور. بو صو آورولرنک سکرلرینى صاوت صابا
 لرینى وباشقه نرسه‌لرنى چیستارتى اوچون ھم طوتلور. اگر
 کاۋىرلىنى چلاتاسى کیلمەسە بر آز قوفقە ھامض فنیك سىدرکاندىن
 صوك بولمه‌لرگە سېبلور. فنیك اوی اچنده قایناتلسە ياكە بر
 چنیاپ يار طسینە قدر. صالتوب بر اوستال اوستىئە قویلسە اوچوب
 ھوانى چیستاپلار، بو کونارده ھوالرنى توزارتور اوچون كبرتىيت نحاس،
 قلور توتىيە ھامض بور كېن نرسه‌لر طوتونى ھم وصىت قیلولرلر.
 قیلور دیكان ماده كمباویه میوان او مکسەلر زىنەن و چوروکان او لىنلرنك
 قالد قىلرندن طارالغان اسلەرنى بىتىرورگە بېیک يارا قىلیدر. آنى یوغشلى
 آورولر بولغا زىنە بالىسىه ضال لرینك، آور بولمه‌لر يىنك صاصىلقلرىنى
 بىترور اوچون استعمال قیلولار

صوك